

GRAMATICA LIMBII ENGLEZE

Inițial publicată în 1962 de **Catedra de Limbă şi Literatură Engleză** a Universității din Bucureşti.

Re-editată online în 2011, în nouă volume separate,
de
C. George Sandulescu şi **Lidia Vianu**.

Volumul Nouă şi ultimul.

CONTEMPORARY LITERATURE PRESS
Editura pentru Literatură Contemporană
Bucureşti 2011

CONTEMPORARY LITERATURE PRESS
Editura pentru Literatură Contemporană

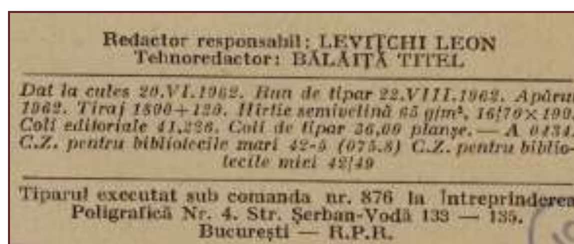

ISBN: 978-606-92388-3-7.

Re-editare în facsimil de

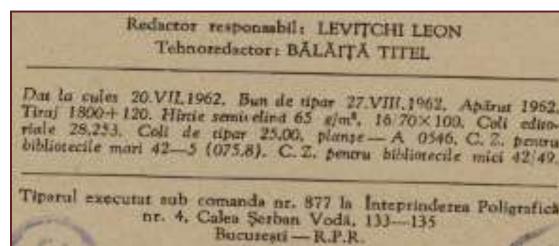
C. George Sandulescu şi Lidia Vianu.

Redactor responsabil: LEVIŢCHI LEON
Tehnoredactor: BĂLĂIŢĂ TITEL

Dat la cules 20.VI.1962. Bun de tipar 22.VIII.1962. Apărut 1962. Tiraj 1800+120. Hîrtie semivelină 65 g/m², 16/70×100. Coli editoriale 41,226. Coli de tipar 36,00 planşe. — A 0434. C.Z. pentru bibliotecile mari 42-5 (075.8) C.Z. pentru bibliotecile mici 42/49

Tiparul executat sub comanda nr. 876 la Întreprinderea Poligrafică Nr. 4. Str. Şerban-Vodă 133 — 135. Bucureşti — R.P.R.

Redactor responsabil: LEVIŢCHI LEON
Tehnoredactor: BĂLĂIŢĂ TITEL

Dat la cules 20.VII.1962. Bun de tipar 27.VIII.1962. Apărut 1962. Tiraj 1800+120. Hîrtie semivelină 65 g/m², 16/70×100. Coli editoriale 28,253. Coli de tipar 25,00, planşe — A 0546. C. Z. pentru bibliotecile mari 42—5 (075,8). C. Z. pentru bibliotecile mici 42/49.

Tiparul executat sub comanda nr. 877 la Întreprinderea Poligrafică nr. 4, Calea Şerban Vodă, 133—135 Bucureşti — R.P.R.

Această Gramatică a fost redactată în perioada în care Catedra de Limbă şi Literatură Engleză a Universităţii din Bucureşti era situată în clădirea Universităţii din Strada Edgar Quinet. Era, practic, singura Catedră de Engleză din ţara românească!

Cu vreo 12 cadre didactice în total, şi cu numai o duzină de studenţi în fiecare din cei cinci ani de studii...

EPLC şi cei doi Editori ai *Gramaticii Catedrei* ţin să-şi exprime pe această cale mulţumirile cele mai sincere D-lui Conf. Octavian Roske, Şef al Catedrei de Limba şi literatura engleză în momentul de faţă, care a avut amabilitatea să pună la dispoziţia noastră exemplarul din Gramatica Catedrei după care am realizat Facsimilele care formează cele nouă volume ale acestei Gramatici, iniţial tipărită în două volume de aproape 500 de pagini fiecare. Acest act are o deosebită însemnătate, întrucât reprezintă implicit sprijinul acordat de Catedră la realizarea acestor volume.

GRAMATICA LIMBII ENGLEZE

Inițial publicată în 1962 de

Catedra de Limbă şi Literatură Engleză a Universității din Bucureşti.

Re-editată online în 2011, în nouă volume separate,

de

C. George Sandulescu şi Lidia Vianu.

Volumul Nouă şi ultimul.

Bucureşti 2011

PREFATORY NOTE 2011.

I take it upon myself to release into the public domain what was called, within the University as a whole, and in particular within the English Department, as – in Rumanian – *Gramatica Catedrei*, for years and years during the 1960's and afterwards.

We are convinced that there are no objections against this publication on internet for a wide variety of reasons.

First, there is, for the time being, nothing more comprehensive, more modern and more up to date, equivalent to what we have in front of us now; and that is in itself a sufficient reason for publication.

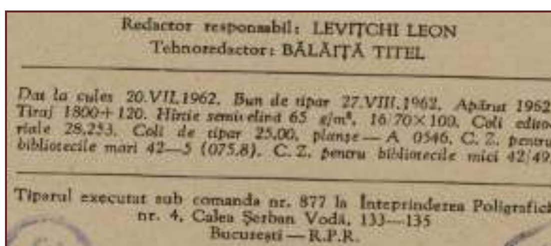
It was done on the initiative, enthusiasm and boundless devotion of one single person—Leon D. Levițchi. He was not only the sole Coordinator of the whole work, but he was even "Redactor de carte" appointed by the very Publishing House, as can be seen from the following two "edition-information boxes" (one for each volume), which we have decided to reproduce here below:

Redactor responsabil: LEVIȚCHI LEON
Tehnoredactor: BĂLĂIȚĂ TITEL

Dat la cules 20.VI.1962. Bun de tipar 22.VIII.1962. Apărut 1962. Tiraj 1800+120. Hîrtie semivelină 65 g/m², 16/70×100. Coli editoriale 41,226. Coli de tipar 36,00 planșe.—A 0434. C.Z. pentru bibliotecile mari 42-5 (075.8) C.Z. pentru bibliotecile mici 42/49

Tiparul executat sub comanda nr. 876 la Întreprinderea Poligrafică Nr. 4. Str. Șerban-Vodă 133 — 135. București — R.P.R.

Redactor responsabil: LEVIȚCHI LEON
Tehnoredactor: BĂLĂIȚĂ TITEL

Dat la cules 20.VII.1962. Bun de tipar 27.VIII.1962. Apărut 1962. Tiraj 1800+120. Hîrtie semivelină 65 g/m², 16/70×100. Coli editoriale 28,253. Coli de tipar 25,00. planșe—A 0546. C. Z. pentru bibliotecile mari 42—5 (075,8). C. Z. pentru bibliotecile mici 42/49.

Tiparul executat sub comanda nr. 877 la Întreprinderea Poligrafică nr. 4, Calea Șerban Vodă, 133—135 București—R.P.R.

His thorough knowledge of the Russian, German and French languages was of priceless value to him, not only as a Grammarian, but also as an outstanding Lexicographer.

What was his sole purpose here? To make this book fundamentally language-teaching oriented at an advanced level.

It was he who distributed all the tasks to the dozen or so contributors (a baker's dozen, in point of fact)—his own departmental colleagues; it was he who collected all the manuscripts from the respective authors; it was he who, then, assembled the whole book, and went through the whole of it, checking everything for absolute accuracy. And, last but not least, it was he who wrote out the chapters about The Noun, and, more importantly, about The Article.

This is a functional Grammar, it is true, but he believed in this theoretical approach from the very bottom of his heart, and flatly refused to know of any other. After all, we must all remember that N. Chomsky only published his very first book in 1957: at that time, the present grammar, was already well shaped up in the mind of Lev Levițchi, the one who had first imagined it. I for one had plenty of opportunities of discussing it with him in private, while I was a second-year student in 1954, and every other week or so afterwards all the time until the day of publication in 1962.

Gramatica Catedrei este un obiect istoric—poate o piesă de muzeu — în care răsună, clar şi limpede, realitățile şi rezultatele de cercetare din anii 1960, 1961 şi 1962 ale Universității Bucureşti—pe atunci numită *I. C. Parhon*. Eu sunt unul dintre prea puținii acum încă în viață care cunoaşte toate detaliile întocmirii ei.

Această gramatică de aproximativ 1000 de pagini a fost redactată de un colectiv format din toți membrii Catedrei de Limbă şi Literatură Engleză la începutul anilor '60. Absolut toți membrii Catedrei au contribuit, mai mult sau mai puțin, la realizarea ei (afară de Ana Cartianu, care era exclusiv specializată în literatură).

Lucrarea a fost realizată fără nici un fel de plată, întrucât a fost considerată, cu aprobarea decanatului, parte din activitatea ştiințifică obligatorie a fiecărui membru

al catedrei pentru anii 1960, 1961, 1962. Tirajul a fost mai mult decât infim: sub 2000 de exemplare. Atât cât se acorda pe atunci tuturor lucrărilor de cercetare ştiinţifică! Publicată de Editura Didactică şi Pedagogică, lucrarea nu a fost niciodată retipărită.

Nu am putut elimina niciun pasaj din cauză că este un document scanat în totalitatea sa. (Editura nu dispune de suficient personal calificat, nici măcar pentru o redactilografiere.)

Încă ceva deosebit de însemnat: această Gramatică de o mie de pagini constituie piesa de rezistenţă pentru cel care va scrie într-o bună zi istoria anglisticii româneşti de la începuturile sale.

Dar, cum ţara are nevoie de o gramatică engleză cât mai cuprinzătoare posibil şi cât mai repede posibil, o publicăm ca atare, în lipsă de altceva: în plus, pentru a facilita consultarea, o facem să intre în domeniul public prin punerea pe internet în mod cu totul gratuit. Învechită şi prăfuită o fi ea, dar e mai mult ca sigur că e mai bună decât nimic !

Poate că o publicăm chiar ca îndemn colectiv: îndemnăm prin această publicare pe toţi angliştii de frunte ai României de astăzi să pună mâna pe condei şi să scrie un echivalent mai abitir! Sunt cu totul convins că această zi e mai apropiată decât credem.

Monaco, 10 mai 2011

C. George Sandulescu

VOLUMUL 9.

TABLA DE MATERII.

Paginile ediției 2011 sunt numerotate cu cifre romane, de la **i** la **clvi**.
Paginile ediției 1962 sunt numerotate cu cifre arabe, de la 260 la 344.

P. Iancovici: TOPICA. pp. 276-301 / p. liii.

P. Iancovici. CORESPONDENŢA TIMPURILOR. pp. 311-331 / p. lxxxix.

CUVÂNT ÎNAINTE

CUVÎNT ÎNAINTE

Lucrarea de față se adresează studenților de la facultățile de filologie și institutele pedagogice din țară, precum și tuturor persoanelor care au depășit cunoștințele de limbă engleză dobîndite în școala medie.

~~*Bazată pe principiile lingvisticii marxist-leniniste*~~, *„Morfologia limbii engleze" expune capitolele gramaticii engleze pe plan descriptiv și normativ, dar în măsura în care o serie de probleme dificile sînt interpretate și discutate, ea este menită să stimuleze și munca de cercetare științifică a studenților.*

LISTA DE AUTORI

Prezenta lucrare a fost alcătuită de următorul colectiv sub îndrumarea lectorului L. LEVIȚCHI:

Lector V. A. ALCALAY: Categoriile gramaticale ale verbului (I, pp. 381—393); Formarea și folosirea timpurilor și modurilor (I, pp. 393—505); Atributul (II, pp. 247—258)

Asistent A. BANTAȘ: Subiectul (II, pp. 175—184); Predicatul (II, pp. 185—191); Acordul subiectului cu predicatul (II, pp. 192—208); Complementul direct (II, pp. 209—223); Complementul indirect (II, pp. 223—225)

Asistent A. GHEORGHIȚOIU: Adverbul (II, pp. 5—48); Prepoziția (II, pp. 49—113); Conjuncția (II, pp. 114—122); Interjecția (II, pp. 123—128)

Lector V. HANEA: Fonetica (I, pp. 19—89); Fraza (II, pp. 151—174)

Asistent P. IANCOVICI: Genul substantivelor (I, pp. 136—156); Topica (II, pp. 276—310); Corespondența timpurilor (II, pp. 311—330); Vorbirea directă și indirectă (II, pp. 331—343)

Lector E. IAROVICI: Scurt istoric al limbii engleze (I, pp. 5—10); Adjectivul (I, pp. 194—229); Pronumele (I, pp. 230—252)

Asistent E. ILOVICI: Afixația (II, pp. 129—147); Punctuația (II, pp. 344—387)

Lector L. LEVIȚCHI: Unele probleme fundamentale ale gramaticii limbii engleze moderne (I, pp. 10—19); Clasificarea substantivelor (I, pp. 93—120); Declinarea substantivelor (v. I, pp. 157—169); Articolul (I, pp. 171—193)

Asistent M. MIROIU: Complementul prepozițional (II, pp. 228—236); Complementul circumstanțial (II, pp. 237—245)

Asistent D. MUREȘANU: Numărul substantivelor (I, pp. 121—134)

Asistent I. POENARU: Numeralul (I, pp. 253—264); Formele nepersonale ale verbului (I, pp. 516—562)

Lector I. PREDA: Verbul, clasificare (I, pp. 226—380); Diateza verbului (I, pp. 506—515);

C. SĂNDULESCU: Subordonarea (II, pp. 259—275)

Revizia lucrării: Conferențiar A. CARTIANU, Lector E. IAROVICI, Lector L. LEVIȚCHI, Lector I. PREDA. Au mai contribuit la revizia lucrării: Lector *V. Hanea*, Asist. *I. Poenaru*, Asist. *M. Miroiu*, Asist. *D. Mureșanu*, Asist. *A. Bantaș*, Asist. *M. Mociornița*; *C. Săndulescu*.

TABLA DE MATERII

a întregii lucrări în nouă volume (v. Apendice 1 pentru versiunea scanată).

VOLUMUL 1.

VOLUMUL 2.

L. Levițchi: Articolul. pp. 171-194.

VOLUMUL 3.

E. Iarovici: Adjectivul. pp. 194-230.

VOLUMUL 4.

Verbul: pp. 265-562 (studiul Verbului ocupă Volumele 4 şi 5).

I. Preda: pp. 265-381.

VOLUMUL 5.

VOLUMUL 6.

VOLUMUL 7.

A. Gheorgițoiu: ADVERBUL. pp. 5-49.

A. Gheorghițoiu: CONJUNCȚIA. pp. 114-123.

A. Gheorghițoiu: INTERJECȚIA. pp. 123-129.

VOLUMUL 8.

A. Bantaş. ACORDUL SUBIECTULUI CU PREDICATUL. pp. 192-209.

A. Bantaş. M. Miroiu. COMPLEMENTELE. pp. 209-247.

VOLUMUL 9.

P. Iancovici: TOPICA. pp. 276-301.

P. Iancovici. CORESPONDENȚA TIMPURILOR. pp. 311-331.

P. Iancovici. VORBIREA DIRECTĂ ŞI VORBIREA INDIRECTĂ. pp. 331-344.

C. George SANDULESCU.

Subordonarea:

Tipuri de propoziții subordonate.

p. 259-276.

TIPURI DE PROPOZIŢII SUBORDONATE

Orice propoziţie subordonată depinde de o propoziţie regentă. În cadrul frazei, propoziţia subordonată îndeplineşte, în general, faţă de regentă funcţiunea unei părţi de propoziţie (aceasta se poate vedea din definiţia fiecărui tip de propoziţii subordonate; propoziţiile circumstanţiale condiţionale constituie un caz special).

În alte situaţii, propoziţia subordonată poate adăuga numai o precizare la înţelesul unei propoziţii sau al unei părţi de propoziţie a regentei.

Datorită faptului că, în general, propoziţiile subordonate îndeplinesc funcţiunile unor părţi de propoziţie, ele au denumiri similare cu acestea: propoziţii subiective, predicative, atributive, completive, circumstanţiale.

Notă. E total greşită stabilirea unei corespondenţe directe între sintaxa frazei şi morfologie. Unii gramaticieni englezi[1] întrebuinţează termeni ca: Noun Clause, Adjective Clause, etc., ba chiar Accusative Clause (v. Nota de la propoziţiile completive). O astfel de terminologie este neştiinţifică şi nerecomandabilă. Să luăm un exemplu: o propoziţie „substantivală" (Noun Clause) poate fi subiectivă, predicativă, completivă (directă, indirectă sau prepoziţională), sau apozitivă.

În esenţă, o asemenea clasificare nu poate fi considerată ca fiind făcută după criterii sintactice.

O problemă importantă în studierea diverselor tipuri de propoziţii subordonate este aceea a modalităţilor de introducere (sindetic, asindetic) şi, implicit, problema elementelor introductive (conjuncţii, pronume, adverbe). Trebuie însă subliniat că nici modalitatea de introducere şi, în general, nici elementul introductiv nu reprezintă un criteriu pentru determinarea tipului de propoziţie subordonată. Astfel, pronumele *who*, *which* introduc în majoritatea cazurilor propoziţii atributive relative, dar ele pot introduce propoziţii subiective sau predicative, ba chiar şi propoziţii completive (v. diferitele tipuri de propoziţii). Determinarea tipului de propoziţie subordonată se va putea deci face numai prin determinarea funcţiunii pe care o are subordonata în cadrul frazei, ţinînd bineînţeles seama de sensul fiecărei propoziţii în parte.

O altă problemă importantă este aceea a întrebuinţării diverselor timpuri ale verbelor în cadrul propoziţiilor subordonate. Tratarea acestei probleme a fost făcută (pentru fiecare tip de propoziţie care prezintă probleme speciale de folosire a timpurilor) în cadrul capitolului *Corespondenţa timpurilor*.

---

[1] C. P. Mason, *English Grammar*, London, 1898, p. 160; J. C. Nesfield, *Manual of English Grammar and Composition*, London, 1933, p. 95; George O. Curme, *English Grammar*, New York, 1953, p. 172; C. E. Eckersley and J. M. Eckersley, *A Comprehensive English Grammar*, London, 1960, p. 324.

17*

I. PROPOZIŢIA SUBIECTIVĂ
(The Subject Clause)

Propoziţia subiectivă este acel tip de propoziţie subordonată care îndeplineşte în frază rolul de subiect al propoziţiei principale. Poziţia obişnuită a propoziţiei subiective este înaintea propoziţiei principale.

What is worth doing is worth doing well. *(Proverb)*
What troubles Harris and myself, with regard to it, is that we are afraid it will attract attention to the boat. (Jerome K. Jerome, *Three Men in a Boat*)

În situaţiile în care o propoziţie subiectivă se află după propoziţia principală, subiectul în aceasta din urmă este înlocuit prin *it*. În acest caz, *it* are rol de subiect gramatical, formal, avînd o funcţiune introductiv anticipativă.

It is clear to everybody *that he will not pass the examination*.
It remains to be seen *whether he will come to see me*.

Propoziţia subiectivă poate fi introdusă:

1) Sindetic:

a) prin conjuncţiile: *that, if, whether*:

If I agree with you is another question.

b) prin pronumele: *who, which, what, whoever, whatever*:

Whatever he says is true.

c) prin adverbele: *where, when, how, why, whither* (în engleza contemporană înlocuit de *where*)

2) Asindetic:

"*Come to see me*" is what he told me on his departure.

În construcţii care subliniază o parte a propoziţiei, de tipul:

It was John *who did it*

propoziţia subordonată are în cadrul unei analize strict formale funcţiunea de propoziţie subiectivă. Însă din punctul de vedere al sensului, astfel de construcţii sînt echivalente cu propoziţii simple:

John did it.

Nota 1. Propoziţiile subiective nu sînt separate prin virgulă de regenta lor decît atunci cînd există două sau mai multe subiective coordonate.

Nota 2. Uneori propoziţiile subiective pot fi transformate, prin reducerea formelor, în simple părţi ale propoziţiei.

It was wise of you *that you should go there*.
It was wise of you *to go there*.

II. PROPOZIŢIA PREDICATIVĂ
(The Predicative Clause)

Propoziţia predicativă îndeplineşte în frază rolul numelui predicativ; împreună cu verbul de legătură din propoziţia principală ea formează un predicat nominal.

"She recognized that he had great charm, and her fear was, rather, *that he had too much.*" (John Galsworthy, *Flowering Wilderness*)
That is *what we agreed upon.*

Propoziţia predicativă poate fi legată de propoziţia principală:
1) prin conjuncţiile: *that, if, whether, as if;*
2) prin pronumele: *who, which, what;*
3) prin adverbele: *where, when, how, why.*

Nota 1. De regulă, propoziţiile predicative nu sînt separate prin virgulă. Virgula se întrebuinţează numai în cazurile cînd în aceeaşi frază există două sau mai multe propoziţii predicative care se află într-un raport de coordonare între ele.
Nota 2. Sînt cazuri cînd propoziţiile predicative pot fi introduse asindetic. În astfel de cazuri ele sînt separate prin virgulă.
The truth is, I have never heard that name before.

III. PROPOZIŢII COMPLETIVE
(Object Clauses)

Propoziţia completivă îndeplineşte funcţiunea de complement al unui verb din propoziţia regentă.

He did not quite know *what she meant.* (A. J. Cronin, *The Citadel*)
"Harris asked me *if I'd ever been in the maze at Hampton Court.*" (Jerome K. Jerome, *Three Men in a Boat*)

"They were silent as I passed and I wondered *what they might have told me*, if I had known their language, *of what had passed* while I had been away in the Legion Hospital back on the road towards Tanyin." (Graham Greene, *The Quiet American*)

În privinţa propoziţiilor completive, există o corespondenţă relativ strînsă între părţile propoziţiei şi părţile frazei. Celor trei tipuri de complemente (Direct Object, Indirect Object, Prepositional Object) le corespund trei tipuri de propoziţii subordonate:
— propoziţii completive directe (Direct object clauses)
— propoziţii completive indirecte (Indirect object clauses)
— propoziţii completive prepoziţionale (Prepositional object clauses)

Notă. Unii gramaticieni ca, de exemplu, Curme[1], clasifică propoziţiile completive astfel:

a) Dative Clauses;
b) Accusative Clauses after Verbs;
c) Accusative Clauses after Prepositions.

În lumina terminologiei întrebuinţate de Curme, se observă că autorul face apel direct la cunoştinţele de morfologie, fără a mai stabili legătura strînsă care există, mai ales în cadrul acestui capitol, între sintaxa propoziţiei şi sintaxa frazei. O astfel de terminologie nu scoate la iveală în mod concret raporturile sintactice existente între cuvintele unei propoziţii sau între propoziţiile unei fraze.

Propoziţiile completive sînt de obicei aşezate după propoziţiile regente.

"I wonder *what the rest of your life will be.*" (Oscar Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)

În această poziţie, propoziţiile completive nu sînt, de regulă, separate prin virgulă. Uneori însă ele pot fi plasate înaintea propoziţiei regente; în acest caz, întrebuinţarea virgulei variază (existînd totuşi tendinţa ca subordonatele ce precedă regenta să fie separate prin virgulă).

"I thought I saw something there. *What it was* I don't know." (H. G. Wells, *The Country of the Blind*)

Modalităţi de introducere a propoziţiilor completive

Propoziţiile completive pot fi introduse:

1) Sindetic:

a) cu ajutorul conjuncţiilor: *that, if, whether*;
b) cu ajutorul pronumelor: *who, which, what whoever, whatever, whichever*;
c) cu ajutorul adverbelor: *where, when, how, why.*

2) Asindetic (prin juxtapunere).

În cazul propoziţiilor completive, legătura asindetică înseamnă de fapt elipsarea conjuncţiei *that*. Din punct de vedere gramatical, forma asindetică este la fel de corectă ca şi cea sindetică. În formele juxtapuse elementul introductiv este deci subînţeles.

În fraze conţinînd propoziţii completive directe sau prepoziţionale se întrebuinţează uneori cîte un element anticipativ înainte de introducerea propoziţiei subordonate propriu-zise. De cele mai multe ori, acest element anticipativ este *it* şi, din cînd în cînd, *this, that, one thing, the fact, the circumstance*. Astfel de elemente sînt nesemnificative din punct de vedere semantic, valoarea lor fiind pur formală. Asemenea construcţii sînt frecvente mai ales după anumite verbe (to take, to owe etc.) .În cazurile în care *the fact, the circumstance* capătă o semnificaţie relativ independentă, propoziţia care urmează poate fi considerată ca o atributivă apozitivă.

[1] *English Grammar*, New York, 1953, p. 172.

Funcțiunile propozițiilor completive

1) *Propoziția completivă directă* (The Direct Object Clause) îndeplinește funcțiunea de complement direct al unui verb din propoziția regentă. O propoziție completivă directă poate reda o afirmație:

He said that he would come back to-morrow.

Propoziția completivă directă poate de asemenea reda întrebări indirecte:
He asked me what I was reading.
He asked me where I was going.
He asked me who I was.
He asked me why I was going to the seaside.
He asked me how often I had come to see him.

De multe ori propoziția completivă directă redă, în formă indirectă (v. Vorbirea indirectă), o întrebare care a fost pusă.
John asked: "Is your brother coming?"
John asked whether his brother was coming.

În unele cazuri, însă, în limba vorbită și uneori chiar în limba literară (pentru motive stilistice), propoziția completivă directă, deși ar trebui să aibă forma unei întrebări indirecte, are forma unei întrebări directe.

"He spoke of Pen's triumph as an orator at Oxbridge, and asked was he coming into Parliament". (= whether he was...) (W. M. Thackeray, *Pendennis*)

2) *Propoziția completivă indirectă* (The Indirect Object Clause) îndeplinește funcțiunea de complement indirect al unui verb din propoziția regentă.

You may tell your story *to whatever person you like.*

3) *Propoziția completivă prepozițională* (The Prepositional Object Clause) îndeplinește funcțiunea de complement prepozițional al unui verb din propoziția regentă.

They all laughed at what he said.

Prepoziția este deci cerută de verbul care guvernează propoziția completivă. Numeroase sînt însă cazurile cînd, deși verbul cere o anumită prepoziție, aceasta a dispărut în exprimare, fiind de multe ori subînțeleasă.
He insisted that we should send the letter by mail. (= on the fact that...)

IV. PROPOZIȚII CIRCUMSTANȚIALE
(Adverbial Clauses)

Propoziția circumstanțială îndeplinește în frază funcțiunea în general îndeplinită în propoziție de complementul circumstanțial.

Propoziția circumstanțială poate modifica sau determina un verb, un adjectiv sau un adverb din propoziția regentă.

Legătura dintre propozițiile circumstanțiale și regentele lor se stabilește în general prin intermediul conjuncțiilor subordonatoare, făcîndu-se deci pe cale sindetică. Propozițiile circumstanțiale nu sînt, în general, legate prin juxtapunere (asindetic), singura excepție în această privință constituind-o propozițiile condiționale, care se pot lega de propoziția regentă atît sindetic cît și asindetic.

În ceea ce privește poziția unei propoziții circumstanțiale, aceasta poate sta înaintea regentei, după regentă, sau poate întrerupe regenta.

For all I know, she may be living in Bucharest.

The letter was sent by registered mail *lest it should get lost.*

N o t ă. Propoziția circumstanțială care precedă regenta ei este în general separată prin virgulă de aceasta; nu e separată prin virgulă atunci cînd propoziția circumstanțială stă după regentă. Propoziția circumstanțială e întotdeauna pusă între virgule atunci cînd întrerupe regenta.

Două sau mai multe propoziții circumstanțiale de același fel se separă una de alta prin virgulă.

După cum s-a mai arătat, propozițiile se clasifică după funcțiune și după sens. După funcțiune, propozițiile se împart în subiective, predicative etc. În cadrul propozițiilor circumstanțiale, care reprezintă în ansamblu o clasificare după funcțiune, pentru determinarea fiecărui tip de propoziție circumstanțială, clasificarea se face după sens.

În limba engleză, distingem următoarele tipuri de propoziții circumstanțiale:

a) propoziții circumstanțiale de loc;
b) propoziții circumstanțiale de timp (temporale);
c) propoziții circumstanțiale cauzale;
d) propoziții circumstanțiale de scop (finale);
e) propoziții circumstanțiale condiționale;
f) propoziții circumstanțiale concesive;
g) propoziții circumstanțiale consecutive;
h) propoziții circumstanțiale de mod;
i) propoziții circumstanțiale comparative.

A. *PROPOZIȚIA CIRCUMSTANȚIALĂ DE LOC*
(The Adverbial Clause of Place)

Propoziția circumstanțială de loc arată locul în care se petrece acțiunea exprimată de un verb din regentă, îndeplinind funcțiunea unui complement circumstanțial de loc.

The Arabs had established a trading post in Sambir, and *where they traded* they would be masters and suffer no rivals. (J o s e p h C o n r a d, *Almayer's Folly*)

Conjuncțiile care introduc astfel de propoziții sînt *where* și *wherever*. În texte mai vechi, arhaizante sau poetice, se mai întîlnesc și formele *whence* și *whither;* se mai întîlnesc de asemenea formele *from whence, everywhere, everywhere that, wheresoever, whithersoever.*

Notă. Conjuncția *where* introduce propoziții circumstanțiale de loc, în vreme ce adverbul *where* poate introduce propoziții predicative, completive sau atributive relative.

Pentru a indica direcția, *to* este uneori adăugat înaintea conjuncției *where;* pentru a indica punctul de plecare se întrebuințează *from* în aceeași poziție.

He soon returned to where he had started.

B. *PROPOZIȚIA CIRCUMSTANȚIALĂ DE TIMP*
(The Adverbial Clause of Time)

Propoziția temporală arată timpul în care se petrece acțiunea din propoziția regentă, îndeplinind funcțiunea unui complement circumstanțial de timp.

When the cat is away, the mice will play. *(Proverb)*

One morning the Giant was lying awake in bed *when he heard some lovely music.* (Oscar Wilde, *The Selfish Giant)*

"*While she was burning the furniture,...* Almayer,... meditated in silence on the best way of getting rid of her. (Joseph Conrad, *Almayer's Folly*)

And the Giant's heart melted *as he looked out.* (Oscar Wilde, *The Selfish Giant*)

The dairy-work lasted only *till the milk began to lessen.* (Thomas Hardy, *Tess of the D'Urbervilles*)

"It was a long time *since I had received a letter from my wife.*" (Graham Greene, *The Quiet American*)

Elemente introductive: *when, while, whenever, as, till, until, as soon as, directly, as long as, since, after, before, now that.*

Propozițiile temporale pot exprima o acțiune: *a)* care poate fi simultană cu acțiunea din regentă; *b)* care poate fi anterioară acțiunii din regentă; *c)* care poate să urmeze acțiunii din regentă.

Conjuncția *as* indică simultaneitate, *when* indică simultaneitate sau anterioritate, *directly* și *as soon as* indică anterioritate. Atunci cînd în regentă se folosesc adverbele *hardly, scarcely, no sooner,* primele două sînt urmate de *when* în subordonată, iar ultimul este urmat de *than.* În cazul unor astfel de construcții, ordinea subiectului și predicatului din regentă este inversată.

As soon as he came home, he started writing the letter.

Scarcely had he said that, when the door was flung open.

Propoziţiile circumstanţiale temporale sînt uneori eliptice. În astfel de cazuri elementele exprimate sînt conjuncţia şi cuvîntul sau grupul de cuvinte ce trebuie scos în evidenţă.

When in doubt, leave out. *(Proverb)*
(= when you are in doubt, when one is in doubt)
No sooner said, than done.
(= no sooner was it said, than it was done).

C. *PROPOZIŢIA CIRCUMSTANŢIALĂ CAUZALĂ*
(The Adverbial Clause of Cause)

Propoziţia cauzală exprimă cauza pentru care se săvîrşeşte acţiunea din propoziţia regentă şi corespunde complementului circumstanţial de cauză.

However, *as harvest was now beginning*, she had simply to remove from the pasture to the stauble to find plenty of further occupation. (Thomas Hardy, *Tess of the D'Urbervilles*)
She felt a little disappointed *that he had not joined the group.* (Oscar Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)

Elemente introductive: *because, since, as, seeing that, now that.* În stilul oficial se mai adaugă locuţiunile conjucţionale *for the reason that, on the ground that, considering that.*

Because introduce propoziţii care, prin sensul lor, motivează o acţiune din propoziţia regentă.

In another minute she was sobbing with joy *because Tom had opened his eyes.* (George Eliot, *The Mill on the Floss*)

D. *PROPOZIŢIA CIRCUMSTANŢIALĂ DE SCOP*
(The Adverbial Clause of Purpose)

Propoziţia circumstanţială de scop sau finală exprimă scopul în vederea căruia se îndeplineşte acţiunea din regentă şi corespunde complementului circumstanţial de scop.

Answer his letter at once *so that he may know* where you are.

Elemente introductive: *so that, that, in order that, lest, for fear that, so that... not, for the purpose that, to the end that.*

They are climbing higher so that (that, in order that) they may get a batter view.

Notă. Conjuncţia *lest* se întrebuinţează numai în propoziţii negative, înglobînd şi negaţia în sensul său. După unii gramaticieni, *lest* s-ar părea că tinde să albă o nuanţă arhaică; înlocuitorii săi moderni ar fi *for fear that* (cu sens negativ, însă fără negaţie exprimată în propoziţia subordonată) şi *so that... not.*

Cînd propoziţia circumstanţială finală are acelaşi subiect ca şi regenta, subordonata se poate reduce la un complement circumstanţial de scop, exprimat printr-un infinitiv lung, care poate fi precedat de conjuncţiile *in order* sau *so as*:

I come *to Bury* Caesar, not *to praise* him. (Shakespeare, *Julius Caesar*)

They are climbing higher *to get* (in order to get, so as to get) a better view.

E. *PROPOZIŢIA CIRCUMSTANŢIALĂ CONDIŢIONALĂ*
(The Adverbial Clause of Condition)

Propoziţia condiţională exprimă o acţiune de a cărei îndeplinire depinde realizarea acţiunii exprimate de propoziţia regentă.

Nota 1. În majoritatea covîrşitoare a cazurilor acest tip de propoziţie subordonată nu are corespondent în sintaxa propoziţiei. Uneori însă, anumite expresii ca cele de tipul *weather permitting* pot fi interpretate drept complemente circumstanţiale condiţionale.

"*If little Hans came up here, and saw our warm fire and our good supper, and our great cask of red wine*, he might get envious. . . *If Hans came here*, he might ask me to have some flour on credit. . ." (Oscar Wilde, *The Devoted Friend*)
"O Tess, *if you had only told me sooner*, I would have forgiven you." (Thomas Hardy, *Tess of the D'Urbervilles*)
If I had not lifted up the stone, you had not found the jewel. *(Proverb)*
If money be not thy servant, it will be thy master. *(Proverb)*
"*If poor Hans is in trouble*, I will give him half my porridge, and show him my white rabbits." Oscar Wilde, *The Devoted Friend*)

Nota 2. Pentru diversele tipuri de condiţii, v. *Corespondenţa-timpurilor*.

Propoziţiile condiţionale pot fi introduse sindetic şi asindetic.

1) Sindetic:

Elemente introductive: *if, unless, suppose, supposing, provided, on condition that, in case.*

2) Asindetic:

Conjuncţia *if* poate fi omisă în propoziţii condiţionale care exprimă o condiţie ireală. În astfel de cazuri, atunci cînd conjuncţia este omisă, propoziţia condiţională adesea precedă regenta.

a) Dacă predicatul propoziţiei condiţionale conţine verbul *to have, to be* sau unul din verbele modale, o dată cu omisiunea conjuncţiei se operează şi o inversare a ordinii subiectului şi predicatului.

Were I hungry, I should eat something.
Had I time, I should go to see him.
Could I help him, I should do it with pleasure.

b) Dacă predicatul propoziţiei nu conţine astfel de verbe, ci numai verbe principale sau noţionale, există următoarele posibilităţi de înlocuire.

Should I meet him, I should ask him to dinner.
Did I meet him, I should ask him to dinner.
(= if I met him,...)

Nota 1. Construcţia *did I meet him...* a devenit învechită în engleza contemporană.
Nota 2. În construcţia *should I meet him...*, *should* poate fi întrebuinţat la toate persoanele şi poate fi peste tot înlocuit cu *would*; fiecare va avea însă implicaţia sa specifică (v. Verbele modale).

Există un anumit tip de propoziţii condiţionale care, în general, au un caracter de proverbe. În cadrul unor astfel de propoziţii condiţia e exprimată sub forma unui ordin.

Give him an inch and he'll take a yard.

Propoziţia condiţională poate fi uneori eliptică, singurele elemente exprimate fiind conjuncţia şi cuvîntul sau grupul de cuvinte ce trebuie scos în evidenţă.

If necessary, we must do it.

Există posibilităţi de redare nepersonală a propoziţiilor condiţionale.

To hear him speak, you would think him a specialist.
(= if you heard him speak...)

În anumite cazuri propoziţia principală poate lipsi. Cînd propoziţia principală nu e exprimată, propoziţia condiţională (în general ireală) exprimă o dorinţă.

O, if I only could speak with him!

În alte cazuri propoziţia circumstanţială condiţională e aceea care e subînţeleasă (condiţia fiind, în general, tot ireală).

How would you translate this?
(if you translated it, if you were translating it)
I wouldn't worry. (if I were you)

F. *PROPOZIŢIA CIRCUMSTANŢIALĂ CONCESIVĂ*
(The Adverbial Clause of Concession)

Propoziţia concesivă arată o împrejurare care ar fi fost de aşteptat să împiedice realizarea acţiunii din regentă, dar care nu a reuşit s-o împiedice.

"I am sure the clergyman himself could not say such beautiful things as you do, *though he does live in a three-storied house, and wears a gold ring on his little finger*." (Oscar Wilde, *The Devoted Friend*)

Elemente introductive: *though, although, as, no matter how, even if, even though, however, whoever, whatever, whichever*. În limbajul oficial se mai pot întîlni locuţiunile *notwithstanding that, in spite of the fact that, despite that*. În texte arhaice sau arhaizante se întîlneşte deseori conjuncţia *albeit*.

Notă. Atunci cînd în propoziţiile concesive se foloseşte conjuncţia *as*, subordonata începe cu numele predicativ, operîndu-se o inversiune între subiect şi predicat. O astfel de inversiune nu are loc atunci cînd subiectul e exprimat printr-un pronume personal.

Dacă propoziţia circumstanţială concesivă are acelaşi subiect ca şi propoziţia regentă, subordonata se poate reduce prin elipsarea elementelor personale (exprimate rămînînd numai conjuncţia şi cuvîntul sau grupul de cuvinte ce trebuie scos în evidenţă).

> Though very busy, he came to see me on that very day.
> (= though he was very busy)

G. *PROPOZIŢIA CIRCUMSTANŢIALĂ CONSECUTIVĂ*
(The Adverbial Clause of Result)

Propoziţia consecutivă exprimă consecinţa, rezultatul acţiunii din regentă.

> Laura had so much improved in health and looks *that Pen could not but admire her*. (W. M. Thackeray, *Pendennis*)
> "...the enchanted garden was so much upon my mind *that I could not keep it to myself*." (H. G. Wells, *The Door in the Wall*)
> They were so close in *that the defender's guns had ceased*, and only the first line of trenches was in action. (H. G. Wells, *The Land Ironclads*)

Elemente introductive: *so that, so... that.*

Nota 1. Propoziţia consecutivă propriu-zisă e de obicei separată prin virgulă de propoziţia regentă.

Pe lîngă exprimarea rezultatului acţiunii din regentă, propoziţia consecutivă mai poate arăta şi gradul de efectuare a acţiunii din regentă. În astfel de cazuri, *so* sau *such* se află în cadrul regentei.

Nota 2. Asemenea propoziţii nu sînt separate prin virgulă de propoziţia regentă.

H. *PROPOZIŢIA CIRCUMSTANŢIALĂ DE MOD*
(The Adverbial Clause of Manner)

Propoziţia circumstanţială de mod arată felul cum se desfăşoară acţiunea din regentă.

> Do as you are told.
> Do it how you can.
> They strove to do it in what manner they could.

Propoziţia modală este de obicei introdusă de conjuncţia *as*.

I. *PROPOZIŢIA CIRCUMSTANŢIALĂ COMPARATIVĂ*
(The Adverbial Clause of Comparison)

Propoziţia circumstanţială comparativă indică o acţiune care se află într-un raport de comparaţie cu acţiunea din regentă.

> She was only a year older *than he was*, but she knew so much more of life. (Oscar Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)
> The room looked *as if it had not been lived in for years. (Ibid.)*
> He almost talked to her in his anger, *as if she had been in the room*. (Thomas Hardy, *Tess of the D'Urbervilles*)
> He missed her *more than he could have believed*. (A. J. Cronin, *The Citadel*)

Comparaţia exprimată în propoziţia comparativă poate fi *a)* reală şi *b)* ireală.

Conjuncţiile introductive în cazul comparaţiei reale sînt: *as..., so..., than...*

Propoziţiile exprimînd comparaţii ireale sînt introduse prin *as if, as though.*

V. PROPOZIŢIA ATRIBUTIVĂ
(The Attributive Clause)

Propoziţia atributivă îndeplineşte funcţiunea de atribut al unui substantiv sau al unui înlocuitor al substantivului din propoziţia regentă.

> The voice *that spoke* was cold and cruel. (Oscar Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)
> He could not escape the thrilling idea *that the changes in the lungs, perhaps even the coincident infections, were fundamentally dependent on this factor*. (A. J. Cronin, *The Citadel*)
> ...he looked sternly across the table at his little son, *who felt so ashamed of himself* that he hung his head down, and grew quite scarlet and began to cry into his tea. (Oscar Wilde, *The Devoted Friend*)

Substantivul sau înlocuitorul acestuia din propoziţia regentă la care se referă propoziţia atributivă se numeşte *antecedent.*

După sens şi după modul în care se leagă de propoziţia regentă, propoziţiile atributive se împart în două categorii:

a) propoziţii atributive relative şi *b)* propoziţii atributive apozitive.

> A chance phrase *that he had heard at the theatre*, a whispered sneer *that had reached his ears one night* as he waited at the stage door, had set loose a train of horrible thoughts. (propoziţii atributive relative) (Oscar Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)

A cold sweat broke over him at the sudden thought *that someone might forestall him.* (propoziţie atributivă apozitivă) (A. J. Cronin, *The Citadel)*

POZIŢIA ÎN FRAZĂ A PROPOZIŢIILOR ATRIBUTIVE

Atît propoziţia atributivă relativă cît şi cea apozitivă sînt aşezate în frază după antecedentul lor. Ele pot fi aşezate fie la sfîrşitul propoziţiei regente, fie în mijlocul ei, tăind-o în două.

He laughs best *who laughs last. (Proverb)*
(atributivă relativă)

That is the house *that I would like to live in.*
(atributivă relativă)

The house *that I would like to live in* is far away into the country.
(atributivă relativă)

The news *that Gagarin had circled the earth* had spread like lightning.
(atributivă apozitivă)

A. *PROPOZIŢIA ATRIBUTIVĂ RELATIVĂ*
(The Attributive Relative Clause)

Propoziţia atributivă relativă este acel tip de atributivă care califică antecedentul. În propoziţiile atributive relative nu se aplică regula corespondenţei timpurilor, ele constituind o excepţie de la această regulă.

Propoziţia atributivă relativă poate aduce informaţii esenţiale privind antecedentul său; o astfel de propoziţie este absolut necesară pentru înţelegerea sensului frazei, absenţa ei ducînd la ştirbirea înţelesului general al frazei. În alte cazuri, propoziţia atributivă relativă poate aduce completări cu totul neesenţiale privind definirea antecedentului său. În acest din urmă caz, absenţa ei nu dăunează deloc sensului frazei.

He *that runs in the dark* may well stumble. *(Proverb)*
(subordonata aduce completări esenţiale)

He wrote letters to Hampton and Denny, *who was journeying to Tampico as the surgeon of a tanker.* (A. J. Cronin, *The Citadel*)

(subordonata aduce completări neesenţiale)

Din acest punct de vedere propoziţiile atributive relative se împart în *a)* restrictive şi *b)* explicative.

1. PROPOZIŢIA ATRIBUTIVĂ RELATIVĂ RESTRICTIVĂ
(The Restrictive Attributive Relative Clause sau The Defining Attributive Relative Clause sau The Limiting Attributive Relative Clause)

Propoziţia atributivă relativă restrînge în mod definitoriu sensul antecedentului său. Propoziţia restrictivă formează împreună cu regenta o unitate strînsă. O astfel de propoziţie nu e niciodată separată prin virgulă:

He *that knows little* soon repeats it. *(Proverb)*

"The room *I shared with lieutenant Rinaldi* looked out on the courtyard." (Ernest Hemingway, *A Farewell to Arms*)

Modalităţi de introducere a propoziţiilor restrictive

1) Sindetic, prin intermediul pronumelor relative şi al adverbelor relative.

a) **pronumele relative:** *who, which, that, but, as:*

"You are the one man in the world *who is entitled to know everything about me.*" (Oscar Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)
The frank and kind eyes *which met his*, beamed with good health; the cheek *which he kissed* blushed with beauty. (W. M. Thackeray, *Pendennis*)
He goes far *that never turns.* *(Proverb)*

But poate fi întrebuinţat pentru a introduce o propoziţie atributivă atunci cînd aceasta se referă la un antecedent care se află într-o regentă negativă. *But*, astfel întrebuinţat, contrazice negaţia din regentă.

There was not a single person there *but thought* you were in the right. (but thought = who did not think)

Notă. O astfel de construcţie nu e prea frecvent întîlnită în limba de toate zilele.

As introduce propoziţii atributive relative atunci cînd este corelat cu *such* şi *the same*, care se află în propoziţia principală.

We are *such* stuff *as dreams are made on*. (Shakespeare, *The Tempest*)
After breakfast Clare went into the little town to wind up *such* trifling matters *as he was concerned with there*. (Thomas Hardy, *Tess of the D'Urbervilles*)

Notă. Există însă şi cazuri cînd după *same* se foloseşte *that*.
She wore the *same* dress *that she wore at the party*.

b) **Adverbele relative:** *where, when:*

Propoziţia atributivă relativă poate fi introdusă de adverbele relative *where, when* atunci cînd aceste adverbe au sensul de *in which, at which, on which,* etc.

Is this the place *where you live?* (where = in which)
They played delightful games in a grass-covered court *where there was a sun-dial set about with flowers.* (where = on which) (H. G. Wells, *The Country of the Blind*)

Notă. În general, *when* şi *where* introduc propoziţii relative restrictive; sînt însă numeroase şi cazurile cînd introduc propoziţii explicative.

2) Asindetic

Introducerea asindetică a unei propoziţii relative restrictive este posibilă:

a) Cînd pronumele relativ se află la cazurile acuzativ sau dativ (omisiunea elementului introductiv apare mai ales în engleza vorbită).

Wandering round the garden *she had made,* he was struck, suddenly, by the dilapidated condition of the bridge.
(A. J. Cronin, The *Citadel*)

b) Cînd propoziţia subordonată restrictivă este introdusă de expresia *there is (was).*

I asked for the best book there was on the subject.

Reducerea propoziţiilor atributive restrictive

Propoziţiile atributive restrictive pot fi reduse la simple atribute, fie prin omisiunea verbului, fie prin folosirea lui la o formă nepersonală.

I asked for the best book *on the subject.*
(that can be found on the subject)

The man coming down the street is our headmaster.
(who is coming down the street)

He was wandering round the garden made by her.
(which had been made by her; that she had made)

2. PROPOZIŢIA ATRIBUTIVĂ RELATIVĂ DESCRIPTIVĂ
(The Non-Restrictive *sau* Non-Defining *sau* Amplifying *sau* Explanatory Attributive Relative Clause)

Propoziţia atributivă relativă descriptivă nu restrînge sfera antecedentului său, ci numai o explică, aducînd informaţii suplimentare, însă

neesenţiale, în definire. O astfel de propoziţie poate fi omisă fără a afecta, în esenţă, sensul general al frazei.

She was not aware of her personal charms, *of which she heard many a young brave warrior of her father's crew express an appreciative admiration.* (Joseph Conrad, *Almayer's Folly*)

Notă. Întrebuinţarea virgulei arată că între propoziţia subordonată şi regenta ei există o legătură relativ slabă. Implicit, absenţa sa va indica o legătură strînsă între subordonată şi regentă. Propoziţiile restrictive nu vor fi deci despărţite prin virgulă, întrebuinţarea virgulei în acest fel de propoziţii putînd duce la mari denaturări de sens. În limba vorbită, propoziţiile descriptive sînt separate de restul frazei printr-o scurtă pauză în vorbire.

Propoziţiile atributive relative descriptive sînt introduse în majoritatea covîrşitoare a cazurilor numai în mod sindetic:

a) prin pronumele relative: *who, which;* (pronumele relativ *that* nu este niciodată întrebuinţat în propoziţii explicative);

b) prin adverbele relative: *where, when.*

Există un anumit tip de propoziţii atributive relative descriptive care au drept antecedent o întreagă propoziţie. În astfel de cazuri, pronumele relativ introductiv este întotdeauna *which,* iar propoziţia explicativă e întotdeauna despărţită prin virgulă.

He missed the train, *which annoyed him very much.*
He sent the letter by air-mail, *which saved a lot of time.*

Astfel de propoziţii atributive descriptive au, în general, o valoare continuativă, raportul ce se stabileşte între propoziţiile subordonate şi regentă fiind, în privinţa sensului, foarte apropiat de raportul de coordonare.

Dar nu numai propoziţiile relative care au ca antecedent o întreagă propoziţie au valoare continuativă. Mai există şi alte tipuri de propoziţii relative care sînt uneori aproape echivalente cu cele formate prin coordonare, de exemplu:

He put his proposal to George, who, after making full enquiries, decided to accept it.

Dacă în acest exemplu *who* este înlocuit cu *and he* cele două propoziţii devin coordonate.

B. *PROPOZIŢIA ATRIBUTIVĂ APOZITIVĂ*
(The Attributive Appositive Clause)

Propoziţia atributivă apozitivă relevă cu mai mare precizie sensul antecedentului, care e exprimat printr-un substantiv abstract.

He could not hide the fact *that he had not succeeded in his examination.*
The question *whether he should be sent to hospital* was being discussed by the doctors.

Propoziţiile apozitive nu sînt separate prin virgulă de propoziţia regentă. Ele sînt aproape întotdeauna introduse sindetic. Principalul element introductiv este conjuncţia *that*. Ele pot fi de asemenea introduse prin conjuncţia *whether* şi adverbele *how* şi *why*. *How* şi *whether*, spre deosebire de *that* şi *why*, pot fi precedate de prepoziţii.

Everybody listened eagerly to the explanation *of how* the first earth satellite was launched.
He found himself wondering whether his editor would consider the story *of how somebody thought* he saw something black behind a clump of trees... too trivial for public consumption. (H. G. Wells, *The Land Ironclads*)

În propoziţiile atributive apozitive, care sînt de obicei introduse de conjuncţia *that*, elementul introductiv se traduce în limba romînă prin *că*, *ca să* etc.

The news *that* he had become a writer spread very quickly.
Ştirea *că* a devenit scriitor s-a răspîndit cu cea mai mare repeziciune. (propoziţie apozitivă în engleză)
The book *that* I have just read is very interesting.
Cartea *pe care* tocmai am isprăvit-o e foarte interesantă. (propoziţie relativă în engleză)

Deşi, formal, situaţia lui *that* e identică, datorită funcţiunii sale diferite şi datorită funcţiunii diferite a întregii propoziţii, *that* se traduce în primul caz prin *că*, iar în al doilea caz prin *pe care*.

În virtutea faptului că:

a) în unele cazuri antecedentul propoziţiilor apozitive poate fi înlocuit cu un verb la o formă nepersonală,

He stopped in the hope (hoping, cu eventuala omisiune a lui *that*) that she would speak.

în care situaţie forma nepersonală a verbului redă întocmai aceeaşi idee ca şi expresia substantivală;

b) elementul introductiv este, în majoritatea cazurilor, conjuncţia *that* (identică din punctul de vedere al formei cu pronumele *that*, care introduce atributivele relative);

c) corespondenţa timpurilor joacă un rol important în aceste propoziţii; nu ar fi lipsită de temei afirmaţia că propoziţiile apozitive pot reprezenta, pe baza considerentelor enumerate mai sus, o formă intermediară între propoziţiile atributive de tip relativ şi cele completive.

e) înaintea subiectului, cînd este accentuat din punct de vedere stilistic. În acest caz, uneori, se face inversiunea subiectului cu predicatul (v. și II, p. 288 punctul g):
Silently she hung the dress on its scented hanger. (R. de Boissière, *Crown Jewel*)
Obviously I had just missed knocking him down and *obviously* he didn't know it. (A. Maltz, *Selected Stories*, *Man on a Road*)

Notă. Pentru "*Split Infinitive*", v. I, p. 528.

LOCUL COMPLEMENTELOR CIRCUMSTANȚIALE DE CANTITATE, GRAD ȘI APROXIMAȚIE.

Circumstanțialele de cantitate, grad și aproximație exprimate prin adverbe de grad: *rather, quite, almost, wholly, entirely, fully, perfectly, scarcely, hardly, strongly, really, nearly* etc. ocupă în propoziție același loc ca și circumstanțialele care exprimă frecvența și repetarea acțiunii, adică:

a) stau înaintea predicatului cînd acesta e la un timp simplu;
b) se pun după verbele: *to be, can, may, must, ought*;
c) cînd verbul e la un timp compus, se pun între verbul auxiliar și verbul de conjugat:

Ichabod's salary was very small, he *hardly* earned his daily bread. (W. Irving, *The Legend of Sleepy Hollow*)

"You would *hardly* care for such an arrangement, Basil," cried Lord Henry, laughing. (O. Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)

I am not *quite* sure that his opinions and mine accord *entirely*. (G. Eliot, *The Mill on the Floss*)

Why, you've *hardly* started, it isn't fair to bother you. (A. J. Cronin, *The Spanish Gardener*)

I *almost* doubt whether I ought not to go a step further. . . (W. Collins, *The Moonstone*)

Nota 1. Orice abatere de la regula de mai sus slujește drept mijloc de întărire, accentuare:
Scarcely can the ear distinguish
Whether they are sung or spoken. (Longfellow, *The Song of Hiawatha*)

Nota 2. Adverbul *enough* stă după adverbul sau adjectivul pe care-l determină:

In this wardrobe Mrs. Pullet was seeking something small *enough* to be hidden among layers of linen — it was a door-key. (G. Eliot, *The Mill on the Floss*)

Adverbele de grad: *much, pretty, fairly, quite* etc. stau înaintea adjectivului sau adverbului pe care-l determină.

Paula IANCOVICI.

Topica.

pp. 311-331.

TOPICA
(Word Order)

Generalităţi. Ordinea cuvintelor în propoziţie este determinată de legile gîndirii, care impun un anumit mod de concretizare prin cuvinte a unei idei. Dar deşi legile gîndirii sînt general valabile, topica nu este aceeaşi în toate limbile, deoarece aşezarea cuvintelor în propoziţie depinde de legile interne de dezvoltare a fiecărei limbi. Astfel, limbile care au un sistem morfologic complex, cum sînt limba romînă, rusă, latină, cunosc o mai mare libertate de aşezare a cuvintelor în propoziţie (deşi anumite norme trebuie respectate); limbile care nu au decît puţine desinenţe — deoarece în cursul dezvoltării limbii aceste desinenţe au dispărut — impun o oridine mai strictă, cerută de funcţiunea sintactică a cuvintelor.

Schimbarea ordinei cuvintelor atrage după sine modificarea într-o măsură mai mare sau mai mică a înţelesului comunicării; pentru limba engleză acest lucru este valabil mai ales cu privire la poziţia subiectului şi a complementului direct faţă de predicat. În ceea ce priveşte celelalte părţi de propoziţie, aşezarea, de pildă, a unui complement circumstanţial de timp înaintea unuia de loc sau a unui circumstanţial de mod înaintea unui complement direct poate indica, în anumite cazuri, o abatere de la folosirea obişnuită, dar nu poate determina înţelegerea greşită a ideii exprimate.

În limba romînă se poate spune la fel de corect:

El vorbeşte bine engleza.

sau

El vorbeşte engleza bine.

În limba engleză nu e corectă decît ordinea:

He	speaks	English	well.
S.	P.	C. direct	C. circumstanţial.

Dar dacă cineva ar spune:

He speaks well English,

s-ar înţelege, desigur, ce doreşte să exprime, însă s-ar vedea că păstrează topica proprie limbii din care traduce (romînă etc.) sau că se exprimă incorect.

În engleza veche ordinea cuvintelor nu era atît de importantă pentru indicarea raporturilor sintactice, datorită existenţei unui bogat sistem flexionar; ea avea importanţă doar din punct de vedere stilistic.

Ordinea cuvintelor era destul de liberă; în poezie se întîlnea adesea (în 70% din propozițiile din poemul Beowulf, după cum arată Iliș [1]) ordinea:

Subiect, complement direct, complement circumstanțial, *predicat*.

În proză, această ordine este treptat înlocuită cu ordinea:

Subiect, predicat, complement direct, complement circumstanțial.

Atributul se găsea de obicei înaintea substantivului pe care-l determina; dacă substantivul avea două atribute, unul din ele se așeza înaintea, iar celălalt în urma substantivului.

În engleza medie ordinea cuvintelor devine un important factor gramatical, ordinea devenind mai strictă:

Subiect, predicat, complement direct, complement circumstanțial.

Predicatul preceda subiectul numai în cazurile în care propoziția începea cu un complement circumstanțial.

Wel coude he sitten on hors (Chaucer)

Paralel cu procesul de pierdere a desinențelor și cu folosirea instrumentelor gramaticale, ordinea cuvintelor devine mai importantă; trebuie precizat însă că această „fixare" a ordinii cuvintelor nu este ulterioară nivelării desinențelor, ci s-a instaurat treptat, în cursul dezvoltării limbii.

În limba engleză contemporană, care are o preponderentă structură analitică, ordinea cuvintelor are o importanță deosebită. După cum precizează Iliș, „locul pe care-l ocupă cuvîntul în propoziție devine un mijloc de definire a funcțiunii sale gramaticale" [2]. Această observație se referă la locul subiectului predicatului, complementului (direct și indirect) într-o propoziție în care cuvintele sînt așezate în ordinea „directă," sau, cum o numește Acad. Prof. Iorgu Iordan, „regulată sau obiectivă"[3]. În limba engleză această ordine regulată este: subiect — predicat — complement.

Orice abatere de la această ordine trebuie să fie justificată de anumite motive precise, de natură stilistică sau afectivă. (Chiar propoziția interogativă implică o afectivitate mai mare decît o propoziție enunțiativă — curiozitatea, interesul pentru răspunsul pe care-l vom primi.) Așezarea *voită* a unui cuvînt sau a unei sintagme la începutul propoziției sau în orice alt loc unde ele nu sînt așezate în mod obișnuit atrage imediat atenția, prin efectul de surpriză, prin contrastul realizat față de folosirea normală, implicînd o accentuare stilistică a respectivului cuvînt sau sintagme; ele sînt astfel scoase în relief.

Dacă vrem să scoatem în relief subiectul, în vorbire îl accentuăm în mod deosebit (grafic, redăm aceasta prin italice, prin sublinieri):

You may ask questions, which I shall not choose to answer. (J. Austen, *Pride and Prejudice*) [4]

În limba romînă ordinea cuvintelor este mai liberă — datorită „într-o anumită măsură existenței flexiunii nominale: substantivele și pronumele exprimînd prin forma lor raporturile dintre ele și celelalte părți de vorbire, pot fi așezate, în general, în orice ordine, fără ca sensul propoziției să sufere „Există totuși o ordine obișnuită, ordinea cea mai frecventă în limbă, care corespunde desfășurării logice a gîndirii: subiect — atribut — predicat — complement direct și indirect — complement circumstanțial " [5].

[1] B. A. Iliș, *Istoria angliiskovo iazîka*, Moskva, 1958, p. 127—129.
[2] B. A. Iliș, *Sovremennîi angliiskii iazîk*, Moskva 1948, p. 35.
[3] Acad. prof. I. Iordan, *Limba romînă contemporană*, Ed. Ministerului Învățămîntului, 1956, p. 725.
[4] Sublinierea aparține textului.
[5] Gramatica limbii romîne, Ed. Acad. R.P.R., București, 1954, vol. II, p. 263.

— În cazul verbelor care cer un complement direct și unul indirect, mai frecventă este așezarea complementului direct lîngă verb, înaintea celui indirect, dacă amîndouă sînt exprimate prin substantive. [1]

— Dacă pe lîngă un predicat sînt mai multe complemente circumstanțiale, ordinea lor este în general: circumstanțialul de timp, apoi cel de loc, după care urmează cele de cauză, scop, instrument etc. [2]

Vom vedea că în limba engleză situația se prezintă în general invers în cele trei cazuri amintite aci.

Observații. Ordinea cuvintelor într-o propoziție este determinată de trei principii generale: [3]

1) *Regula proximității:* cuvintele care au între ele legătură de înțeles, de sens, trebuie să stea cît mai aproape unele de altele. Abaterea de la această regulă duce la efecte comice uneori, alteori la înțelegerea greșită a comunicării. Astfel, nu e corect să spunem:

He *killed* a sparrow which was eating some bread crumbs *with a pistol.*

Trebuie să spunem:

He *killed with a pistol* a sparrow which was eating some bread crumbs.

2. *Regula accentuării stilistice (Emphasis):* abaterea de la ordinea normală a cuvintelor, așezarea unui cuvînt sau a unei expresii într-un loc neobișnuit în propoziție, pentru a atrage astfel atenția asupra sa. Procedeul se întîlnește în poezie cît și în proză:

Honey is *sweet.*
Sweet are the roses in June. [4]

3) *Regula ritmului:* într-o propoziție bine echilibrată, un cuvînt mai lung sau o sintagmă se așază de obicei la sfîrșitul propoziției, în timp ce un cuvînt mai scurt sau un pronume personal neaccentuat rămîne într-o poziție mai indiferentă, la mijlocul propoziției:

Give *it* to him.
Dar: Give him *the book.*

Multe abateri de la ordinea strictă a cuvintelor în engleza modernă se pot explica prin această regulă a ritmului:

Away *he* went.
Dar: Away went *the children.*
"I am very busy", *she* said.
Dar: "I am very busy", said *aunt Mary.*

---

[1] după cum precizează Acad. Prof. I. Iordan, *op. cit.*, p. 721.
[2] cf. Acad. prof. I. Iordan, *op. cit.*, p. 723.
[3] cf. L. Vinokurova, *Difficulties of English for Russians*, Moskva, 1948, p. 37.
[4] *Ibid.*, p. 37.

INVERSIUNEA

Schimbarea ordinii obiective a cuvintelor într-o propoziție se numește *inversiune*. Unii autori consideră inversiune doar schimbarea poziției predicatului față de subiect. Alții interpretează termenul în mod mai larg, raportîndu-l și la schimbarea locului celorlalte părți de propoziție.

Inversiunea in limba engleză este fie gramaticală, fie stilistică, fiecare dintre ele putînd fi totală sau parțială.

1) Inversiunea *gramaticală* o întîlnim în cazurile în care verbul auxiliar sau modal este așezat înaintea subiectului în:

a) *propozițiile interogative generale:*

"**Does** *nobody* here **know** *Rip Van Winkle?*"
(W. Irving, *Rip Van Winkle*)

b) *propozițiile interogative speciale*, în care cuvîntul interogativ nu este subiect al propoziției:

"*When* **will** *Mr. Penbury* **see** the harpist?"
(G. Thomas, *All Things Betray Thee*)

"*What* **shall** *I* **repeat** to her?" said Tweedledee, looking round at Twindleedum with great solemn eyes. . . (L. Carroll, *Through the Looking-Glass*)

Cînd subiectul este exprimat prin *who*, *which* sau *what* nu se face inversiunea:

"*What* **happened** when you went out into the Strand?" (H. G. Wells, *The Invisible Man*)

Notă. Trebuie să precizăm că de multe ori — mai ales pentru a arăta surpriză — ordinea cuvintelor într-o propoziție interogativă este aceeași ca și în propoziția enunțiativă; doar intonația marchează, oral, diferența între ele:
"You harp well?"
(G. Thomas, *All Things Betray Thee*)
"He didn't confide anything to you the last time he saw you?" (G. Greene, *The Quiet American*)

c) *propozițiile* enunțiative afirmative care urmează după vorbirea directă, cînd subiectul este un substantiv:

"Don't you find it very unpleasant walking?" *asked Mrs. Jamieson*. . . (E. Gaskell, *Cranford*)

Nota 1. Această ordine nu este obligatorie. Găsim adesea și ordinea directă S—P:
"Are you fond of astronomy?" *Lady Glenmire asked. (Ibid.)*

Nota 2. Cînd subiectul este un pronume, ordinea este de obicei S—P (conform regulii ritmului):
"I'm sure I'm not, Ada", *she said*, "for her hair goes in such long ringlets, and mine doesn't go in ringlets at all. . ." L. Carroll, *Alice in Wonderland*)

Dar atît în poezie cît şi în proză se găseşte adesea ordinea P—S:

"But Joe," *says I*,
"You're ten years dead!"
"I never died", *says he*.

(Joe Hill)

"Where is your sister?" *said he* hastily, as he opened the door. (J. Austen, Pride and Prejudice)

d) *propoziţiile subordonate relative* care încep cu un pronume relativ sau un adverb. În aceste cazuri inversiunea este concepută în sens larg: aşezarea oricărei părţi de propoziţie înaintea subiectului:

The Rat said nothing... then lightly stepped into a little boat *which* the Mole had not observed. (K. Grahame, *The Wind in the Willows*)

2) Inversiunea *stilistică* apare ca un mijloc de accentuare a unei părţi de propoziţie, pentru a crea emoţie, surpriză. De multe ori acest procedeu stilistic e cerut de ritmul pe care autorul doreşte să-l imprime propoziţiei:

Away **went** *Alice* like the wind. (L. Carroll, *Alice in Wonderland*)

Gone **was** *all their reserve*. (J. Walsh, *Not Like This*)

3) Inversiunea *totală* o întîlnim în cazul verbelor *to be, to have* (folosite ca verbe noţionale); întreaga parte verbală a predicatului este aşezată înaintea subiectului.

Has *he* many books?
Is *she* in town?

Notă. În engleza veche, inversiunea totală se folosea cu toate verbele noţionale. Acest mod de exprimare s-a păstrat şi în engleza medie, şi la începuturile englezei moderne; existau însă oscilaţii între redarea întrebării prin inversarea subiectului cu predicatul şi redarea ei prin folosirea verbului auxiliar *to do*. Găsim numeroase exemple în Shakespeare:

Goes the King hence to-day?

(Macbeth)

Astăzi astfel de interogative se întîlnesc rar — doar atunci cînd se urmăreşte redarea unei vorbiri arhaice sau pretenţioase:

And pray, Lizzy, what *said Lady Catherine* about this report? Did she call to refuse her consent? (J. Austen, *Pride and Prejudice*).

În limba engleză contemporană se foloseşte inversiunea parţială în astfel de cazuri, prin introducerea verbului auxiliar *to do* înaintea subiectului, după care urmează verbul noţional la infinitivul scurt.

4) Inversiunea *parţială* este cea în care doar o parte a predicatului — şi anume verbul auxiliar sau modal — se găseşte înaintea subiectului:

"**Did** *I* **look wild** then?" (G. Thomas, All Things Betray Thee)
"With the furnaces closed, how *are the people* **going to live**"? (*Ibid.*)

"**Has** *your governess* **left** you?" (J. A u s t e n, *Pride and Prejudice*)
"How *can you talk* so?" said Jane faintly smiling. . . (*Ibid.*)

N o t ă. Concepută în sens larg, inversiunea parţială se întîlneşte în propoziţiile care încep cu un adverb, cu un complement direct, etc., fără a se schimba ordinea directă subiect—predicat:

This question, the Dodo **could not answer** without a great deal of thought. (L. C a r r o l l, *Alice in Wonderland*)

In he (the Swallow) **hopped**, and laid the great ruby on the table beside the woman's thimble. (O. W i l d e, *The Happy Prince*)

I. LOCUL SUBIECTULUI ŞI AL PREDICATULUI

În ordinea directă, obiectivă, subiectul este aşezat înaintea predicatului, deoarece se menţionează întîi agentul şi apoi acţiunea sau starea sa.
Acest lucru îl constatăm în:

1) *propoziţiile enunţiative* (afirmative şi negative):

Crass **poured** several lots of colour into separate pots. (T r e s s e l l, *The Ragged Trousered Philanthropists*)
One **cannot sleep** *after* the motors start. (G. G r e e n e, *The Quiet American*)

2) *în propoziţiile interogative* în care cuvintul interogativ este subiect sau face parte din grupul subiectului[1] (*who, what, which, how many*):

What kind of bloody loon drew the plans for this place? (G. T h o m a s, *All Things Betray Thee*)

"*Who* **tried** to mince you, Alan?" asked Lewis. (*Ibid.*)

3) *în interogativele indirecte*; în acest caz propoziţia interogativă este asimilată unei propoziţii enunţiative:

Tell me *why* **you continue** your business now that you are independent of it. (G. B. S h a w, *Mrs. Warren's Profession*)

4) *în prima parte* — partea enunţiativă — *a întrebărilor disjunctive:*
. . .*You'll say* we've been very good to you, won't you? (G. E l i o t, *The Mill on the Floss*)

5) *în propoziţiile imperative*, în care, pentru accentuare, se păstrează pronumele:

". . .Soames, *you go* and *propose* it to him". (J. G a l s w o r t h y, *In Chancery*)

[1] În aceste cazuri, nu se foloseşte auxiliarul *to do* pentru redarea propoziţiei interogative.

a. **Inversiunea gramaticală**

Inversarea locului predicatului şi al subiectului o intîlnim în următoarele cazuri, cerute de structura gramaticală a limbii engleze contemporane, determinate de dezvoltarea istorică a limbii:

a) *Propoziţiile interogative şi interogativ-negative*:

"What **did** *Mr. Penbury* **say** to that?..." (G. Thomas, *All Things Betray Thee*)

"**Aren't** *they* **hard to persuade**, these Kings and Governments?" *(Ibid.)*

Notă. În cazul propoziţiilor interogativ-negative, particula *not* se aşază de obicei
— după subiect, în formele necontrase:
"Why *is* Pyle *not* here?" she asked. (Gr. Greene, *The Quiet American*)
"*Are* you *not* diverted?" (J. Austen, *Pride and Prejudice*)
— şi înainte de subiect, în formele contrase:
"Why *don't* they tell me what it means? (R. Aldington, *Death of a Hero*)
Găsim însă şi forma — mai rară — : auxiliar + particula not + subiect:
"*Have not* you always hated him?" (J. Austen, *Pride and Prejudice*)

Iliş arată că „baza inversiunii interogative în limba engleză contemporană o constituie probabil aşa-numita "emphasis" (accentuare n.n.). Întrebarea, ca o formă de vorbire mai emoţională decît afirmarea, ca expresie a năzuinţei de a afla ceva, cere pentru redarea ei verbală adecvată o abatere de la schema obişnuită a propoziţiei narative: subiect — predicat." [1]

El precizează în continuare: „În cazul cînd în componenţa întrebării există un cuvînt interogativ, acesta se pune pe primul loc, deoarece în el e concentrat interesul vorbitorului" [2].

Evident, în asemenea împrejurare interesează mai mult *unde?, cînd?, cum?* s-a petrecut acţiunea decît acţiunea însăşi sau agentul ei, dacă acestea ne sînt cunoscute:

"*Why* will you think so? It must be his own doing..." (J. Austen, *Pride and Prejudice*)
"*What* are you doing there and *who* are you working for?" the policeman demanded. (R. Tressell, *The Ragged Trousered Philanthropists*)
"*When* did you break it off?" (G. B. Shaw, *The Philanderer*)

„Dacă întrebarea se referă la subiect, el trebuie să stea pe primul loc, nu pentru că este subiect, ci pentru că este un cuvînt interogativ. În astfel de cazuri inversiunea este imposibilă." [3]

De exemplu:
"*Who wants* to rob you, boy?" (G. Thomas, *All Things Betray Thee*)

---

[1] B. A. Iliş, *Sovremennîi angliiskii iazîk*, § 104, p. 36.
[2] B. A. Iliş, *Sovremennîi angliiskii iazîk*, § 105, p. 36.
[3] Ibid, § 105.

b) *Propozițiile subordonate condiționale* în care este omisă conjuncția *if* și care încep cu verbele auxiliare sau modale: *had* (plus participiul trecut al verbului principal), *could, should, might* (plus infinitivul scurt al verbului principal noțional), *were* (urmat sau nu de participiul trecut sau de infinitivul scurt al verbului principal):

> **Had** *she* **found** Jane in any apparent danger, Mrs. Bennet would have been very miserable. (J. Austen, *Pride and Prejudice*)
> "**Were** *it known* to the rest of my family, I should not have merely my own gratitude to express." *(Ibid.)*
> "**Were** *I* in her place, it seems to me I should wish the earth to open and swallow me up. . ." (Ch. Brontë, *Jane Eyre*)
> **Should** *you* **ask** where Nawadaha
> Found these songs so wild and wayward,
> Found these legends and traditions,
> I should answer, I should tell you
> "In the bird's nests of the forest".
> (H. W. Longfellow, *The Song of Hiawatha*)

Acest tip de inversiune se întîlnește în limba engleză din cele mai vechi timpuri.

În limba romînă există exprimări analoge:

> *Să fi știut el ce-l așteaptă,* nu s-ar fi încumetat să vorbească.

După cum arată Iliș, din punct de vedere istoric acest tip de inversiune este legat de inversiunea interogativă: prima propoziție era o propoziție interogativă independentă, al cărei sens era: „Oare știam eu aceasta? Aș fi venit." Apoi prima propoziție a primit un nou sens, coordonarea s-a transformat în subordonare și s-a obținut o perioadă condițională cu păstrarea inversiunii din propoziția interogativă în propoziția subordonată condițională. [1]

c) *Propozițiile care exprimă o dorință, un imbold, o urare* — fiind deci o inversiune exclamativă. În aceste cazuri are loc inversiunea, chiar dacă nu există un verb modal sau auxiliar. Predicatul este format de obicei:

— fie din imperativul verbului noțional,
— fie din verbul *may* plus subiect plus infinitivul scurt al verbului noțional:

> Long **live** peace!
> *May he* soon **recover**!
> "*May mercy* **be shown** to me as I show it to others!" (Ch. Dickens, *Oliver Twist*)

Același lucru este valabil și pentru redarea imperativului pentru persoana I și a III-a singular și plural, prin folosirea auxiliarului *let*:

> "*Let*'s *give* them another half hour". (Gr. Greene, *The Quiet American*)
> "*Let this* **be** a warning to you not to take vengeance into your own hands." (O. Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)

[1] B. A. Iliș, *Sovremennîi angliiskii iazîk*, § 106, p. 36.

în care subiectul virtual (exprimat prin pronume sau substantiv la cazul acuzativ) stă de fapt înaintea verbului noţional.

În limba romînă găsim de asemenea inversiune, de exemplu: **Trăiască** *pacea* !

Acest tip de inversiune are, desigur, la origine tot necesitatea abaterii de la topica obişnuită pentru a exprima o stare afectivă.

d) *Propoziţiile în care există un predicat de tipul* **there is. .., there are. . .** pentru a indica existenţa unor oameni sau obiecte într-un anumit loc. În aceste propoziţii *there* anticipează subiectul logic, devenind subiect gramatical sau formal; sensul iniţial de adverb de loc s-a pierdut; chiar pronunţarea sa este de multe ori "slabă", neaccentuată: ðə(r) iz în loc de ðεə(r) iz (sau chiar ð(r)iz)

Sînt propoziţii în care găsim atît un predicat de tipul "*there is*" cît şi adverbul de loc *there* sau *here*:

"*There is* evidently no one *here* who can at all appreciate an emotional nature. . ." (O. W i l d e, *The Remarkable Rocket*)
"Stand upon one of the hall chairs. *There are* three *there*. Bill, with a jolly large blue unicorn and a gold pitchfork on'em. . ." (C h. D i c k e n s, *Oliver Twist*)

Inversiunea in acest caz îşi are originea în engleza veche, unde *there* era totdeauna adverb, şi dacă el era plasat la începutul prepoziţiei, predicatul era aşezat adesea — dar nu de regulă — pe locul doi. În engleza medie s-a păstrat această folosire, iar în engleza modernă s-au păstrat doar predicatul de tipul *there is* şi cîteva cazuri în care *there* anticipativ e urmat de unele verbe intranzitive: *there lived, there comes, there lay, there goes* etc.:

On the table *there* **stood** plates full of cakes and gingerbread; *there* **were** honey cakes and apple pies and pumpkin pies. Big slices of ham and smoked beef stood side by side with dishes of preserved plums and pears. . . (W. I r v i n g, *The Legend of Sleepy Hollow*)
One night *there* **flew** over the city a little Swallow. (O. W i l d e, *The Happy Prince*)
There **lived** *here* a mistress who would have dwelt daintily on a desert island. (J. G a l s w o r t h y, *The Man of Property*)

Jespersen socoteşte că această folosire a lui *there* anticipativ provine din tendinţa vorbitorului de a nu aşeza predicatul pe locul întîi; acest lucru îl face să recurgă la un „fals subiect", care să fie aşezat înaintea predicatului[1].

Dovada faptului că *there* nu este subiect este evidentă şi prin acordul în număr al verbului predicativ cu subiectul logic care vine după el.[2] Exemple:

. . .and there **were** *twelve peach-trees* that broke out into delicate blossom of pink and pearl. (O. W i l d e, *The Selfish Giant*)

---

[1] O. J e s p e r s e n, *Language, Its Nature, Development and Origin*, London, 1923, p. 356.
[2] K r u i s i n g a, *A Handbook of Present-Day English*, vol. II, p. 828.

Kruisinga arată că explicaţia aşezării subiectului la sfîrşitul propoziţiei este faptul că, în asemenea cazuri, subiectul este singura parte de propoziţie care are suficientă greutate pentru a avea poziţie finală. [1]

Trebuie să precizăm că expresia *there is* a suferit totuşi modificări semantice, puse în evidenţă de propoziţiile interogative, în care *there* este aşezat după verbul auxiliar, pe locul pe care-l ocupă subiectul în propoziţiile interogative:

"**Was** *there* anything found on him?" said Dorian leaning forward. . .
(O. Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)

Comparaţi cu propoziţiile:

Had *they* many books at home?
Were *they* good friends?

e) *Propoziţiile care încep cu* **here**, cînd acest cuvînt nu este adverb deloc (ca în propoziţia: Here they will meet), ci face parte dintr-un predicat de tipul "there is. . ."

"*Here*, at last, *is* a true lover." (O. Wilde, *The Nightingale and the Rose*)
Here comes your brother.

Această folosire a lui *here is* este analogă cu predicatul de tipul *there is*. În limba romînă traducem aceste propoziţii prin:

„Iată, în sfîrşit, un adevărat îndrăgostit."
Iată că vine fratele tău.

Notă. Dacă subiectul este exprimat printr-un pronume personal, în general nu se face inversiunea. Aici intervine desigur problema ritmului, pronumele personal fiind mai scurt decît verbul care urmează:
Here I am = iată-mă.
"What do you want? Money? *Here it* is. . ." (O. Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)

f) *Propoziţiile care încep cu conjuncţiile* **so, neither** şi **nor**, reluînd afirmaţia sau negaţia dintr-o propoziţie anterioară; dacă predicatul este exprimat printr-un verb noţional, acesta se înlocuieşte prin verbul *to do* la timpul respectiv:

"Don't laugh at me, Thomas, I expect I'm oldfashioned. You know *I am a bit lost* in this situation."
"So **am** *I*". (Gr. Greene, *The Quiet American*)

. . ." Those fevers are *bad things*, and *so* **are** *worlds* where sweetness is so rare that one bit of kindness can go echoing around a life to

[1] Kruisinga, *op. cit.*, p. 829.

its end like a long song. . ." (G. Thomas, *All Things Betray Thee*)

"Have you a gun?"
"I never carry one."
"*Nor* **do** I." (Gr. Greene, *The Quiet American*)

b. **Inversiunea stilistică**

Inversiunea apare şi cu funcţiune stilistică, cerută de aşezarea altor părţi de propoziţie înaintea subiectului; ea contribuie astfel la întărirea cuvîntului sau sintagmei respective.

Notă. Trebuie precizat că pentru întărire stilistică există numeroase alte procedee gramaticale, în afara schimbării ordinii cuvintelor; vom menţiona doar două:
— folosirea verbului auxiliar *to do*:
She *did conquer* her father's incredulity and reconcile him to the match. (J. Austen, *Pride and Prejudice*)
— folosirea construcţiei *it is*, *it was*, *it will be* etc. urmată de orice parte de propoziţie pe care dorim s-o accentuăm — apoi o propoziţie relativă introdusă de pronumele relativ *who*, *that*, *which*. De menţionat că verbul *to be* nu se acordă în număr cu substantivul sau pronumele care urmează, ci cu pronumele anticipativ *it*:

It was *Miss Murdstone* who had arrived. (Ch. Dickens, *David Copperfield*)
It was *in this place* that Bert — the apprentice — spent most of his time, cleaning out pots and pans. . . (R. Tressell, *The Ragged Trousered Philanthropists*)
"But I don't want money. *It* is *only people* who pay their bills who want that. . ." (O. Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)
It was *only when I returned to Saigon* that I learnt how Pyle. . . had persuaded a naval officer to take him on a landing craft. . . (Gr. Greene, *The Quiet American*)

Inversiunea stilistică este în general explicată prin faptul că predicatul s-a fixat oarecum pe locul al doilea în propoziţie; dacă un alt cuvînt decît subiectul ocupă locul întîi, predicatul îşi conservă locul său, deoarece el constituie partea centrală a propoziţiei, iar subiectul este deplasat la sfîrşitul propoziţiei sau în orice caz după predicat.
Inversiunea stilistică se referă la următoarele cazuri:

a) Aşezarea numelui predicativ la începutul propoziţiei:

Crimson **was** *the girdle of petals* and *crimson as a ruby* **was** *the heart*. (O. Wilde, *The Nightingale and the Rose*)
Pale **grew** *thy cheek* and cold,
Colder thy kiss. (Byron, *When We Two Parted*)
My courtiers called me the Happy Prince and *happy* indeed *I* **was**, if pleasure be happiness. (O. Wilde, *The Happy Prince*) [1]

[1] În acest exemplu înţelegem inversiunea în sens larg: numele predicativ stă înaintea subiectului.

Such **was** *the aspect* of out-of-doors affairs, when Mrs. Corney, the matron of the workhouse... sat herself down before a cheerful fire... (Ch. Dickens, *Oliver Twist*)

b) Așezarea complementului direct și prepozițional la începutul propoziției (complementul indirect se găsește doar în mod excepțional în această poziție):

"Ah, *on what little things* **does** *happiness* **depend**." (O. Wilde, *The Nightingale and the Rose*)

Notă. În aceste cazuri, inversiunea nu este obligatorie; mai des se folosește ordinea directă S—P, accentuarea fiind redată prin schimbarea locului complementului:

The *headmistress* I specially hated. (J. Walsh, Not Like This)
Leaf after leaf of the fine gold the Swallow picked off. (O. Wilde, *The Happy Prince*)

c) Cînd complementul direct sau complementul circumstanțial exprimate prin substantive sînt precedate de *not a...*, *many a...*

Exemple:

Many a copy of many a letter **have** *I* **seen written and corrected** on the slate, before she "seized the half-hour just previous to post-time to assure" her friends of this or of that. (E. Gaskell, *Cranford*)

d) Cînd un complement circumstanțial este așezat la începutul propoziției:
Exemple:

On the bottom of the huge and glassy lagoon **was** *much pearl shell.* (J. London, *South Sea Tales*)
High above the city on a tall column **stood** *the statue of the Happy Prince.* (O. Wilde, *The Happy Prince*)

Notă. În astfel de cazuri intervine desigur o problemă de ritm; predicatul este exprimat printr-un verb care nu este urmat de un complement; deci așezarea lui la sfîrșitul propoziției ar produce un „efect abrupt" (cum îl numește Jespersen [1]) dacă ar sta după un subiect exprimat printr-un substantiv însoțit de determinanți.

e) Cînd propoziția începe cu un adverb sau o locuțiune adverbială cu sens negativ (*little, not only, in vain*) se folosește auxiliarul *to do* înaintea subiectului, dacă predicatul nu este format cu ajutorul unui alt auxiliar sau al unui verb modal.

Exemple:
How little **did** *you* **tell** me of what passed at Pemberley and Lambton! (J. Austen, *Pride and Prejudice*).

[1] O. Jespersen, *Language, Its Nature, Development and Origin*, London, 1923, p. 355.

Not only **was** *his every thought* **connected** with Gwenneth, but her strong personality seemed to dominate him completely. (R. de Boissière, *Crown Jewel*)

Not till then did they see the disaster in the corridor. (J. Galsworthy, *In Chancery*)

f) Cînd complementele circumstanţiale de mod (*so, thus*), de timp (*then, now*), etc. sînt aşezate la începutul propoziţiei, atunci cînd subiectul este exprimat printr-un substantiv. Inversiunea nu este însă obligatorie.

Exemple:

Now **was** *the moment* for her resolution to be executed... (J. Austen, *Pride and Prejudice*)

Thus **spoke** Mr. Pickwick edging himself as near as possible to the portmanteau. (Ch. Dickens, *The Posthumous Papers of the Pickwick Club*) [1]

Then **came** straggling groups of labourers going to their work... (Ch. Dickens, *Oliver Twist*)

Dacă subiectul este exprimat printr-un pronume, inversiunea nu se face. Aici intervine desigur factorul ritm (deoarece pronumele nu este accentuat).

Exemple:

...and *so I* **formed** the habit of calling in on him in the evenings... (Gr. Greene, *The Quiet American*)

g) Complementele circumstanţiale de mod, exprimate prin adverbe aşezate la începutul propoziţiei, sînt urmate uneori de ordinea P—S, alteori de ordinea directă S—P.

Exemple:

Suddenly he **was struck** by a familiar picture, the photograph of a yacht. (O'Henry, *Cabbages and Kings, The Lotus and the Bottle*)
Very slowly **did** *the meetings grow*. (R. de Boissière, *Crown Jewel*)

Cînd adverbul de mod precedat de adverbul de cantitate *so* este aşezat la începutul propoziţiei, inversiunea este folosită aproape totdeauna (chiar atunci cînd subiectul este exprimat prin pronume):

So copiously **did** he **make** the notes that there would have been no existence for him in the confined quarters. (J. London) [2]

---

[1] Citat în *A Grammar of the English Language*, sub redact. prof. B. A. Iliş, Leningrad, 1959, p. 266.
[2] Citat în *A Grammar of the English Language*, p. 267.

h) Cînd adverbele restrictive *hardly, scarcely* (corelate cu conjuncția *when*), locuțiunea adverbială *no sooner* (corelată cu conjuncția *than*), *never, very rarely* etc., *nowhere, at no point* sînt așezate la începutul propoziției.

Exemple:

But *no sooner* **had** *he* **made it clear** to himself and his friends that she had hardly a good feature in her face, *than* he began to find it was rendered uncommonly intelligent by the beautiful expression of her dark eyes. (J. Austen, *Pride and Prejudice*)

. . .and yet *never once*, — with a phrase or a look, — **had** he **encroached** on my private life. (Gr. Greene, *The Quiet American*)

i) Cînd adverbul de restricție *only* precedă o parte de propoziție așezată la începutul propoziției:

Only at midnight **can** *these bottles* **be found** by the sailors who bring them, before daylight comes, to my back door. (O. Henry, *Cabbages and Kings Caught*)
Only once in that long trip **did** *he* **change** his posture. (A. Maltz, *Selected Stories, Man on a Road*)

Notă. B. A. Iliș[1] arată că acest tip de inversiune e mai greu de explicat și combate pe Deutschbein care este înclinat să-l atribuie acțiunii *factorului ritmic*: după un complement circumstanțial puternic accentuat care stă la începutul propoziției se cere un loc slab, neaccentual, după care vine un verb principal puternic accentuat.

„Recunoscînd în întregime", spune Iliș, „caracterul esențial al factorului ritmic în aceste cazuri, trebuie să spunem că el nu cere de loc inversiunea. Într-adevăr dacă e să construim aceste propoziții cu ordinea directă a cuvintelor (only now I understand; only at sunset he came home), structura ritmică ar fi pe deplin satisfăcută: între cuvîntul circumstanțial accentuat *now* și verb se află subiectul neaccentuat. Dimpotrivă, dacă construim aceste propoziții cu inversiune, dar fără descompunerea predicatului în *do plus infinitivul verbului*, obținem propoziții ritmic inacceptabile (only now understand I; only at sunset came he home), în care după adverb se află verbul puternic accentuat. Descompunerea verbului în combinația *do plus infinitiv* creează din nou o formă satisfăcătoare din punct de vedere ritmic."[2]

j) Adverbe de loc indicînd direcția — care de obicei urmează verbul, formînd grup comun cu acesta — *down, up, away, off, in, out,* așezate la începutul propoziției, cînd subiectul este exprimat printr-un substantiv. În aceste cazuri, predicatul nu se descompune în auxiliarul *to do* plus infinitiv:

In **went** *the needle* and I took my second pipe. (Gr. Greene, *The Quiet American*)
Up **went** *her hands* and she was turned to stone. (M. Twain, *A Connecticut Yankee in King Arthur's Court*)

[1] B. A. Iliș, *Sovremennîi angliiskii iazîk*, § 107, p. 37.
[2] *Ibid.*, § 108, p. 37.

Dar dacă subiectul este un pronume, nu se face inversiune:

Down we **went** again, away from the gnarled and fissured forest towards the river... (Gr. Greene, *The Quiet American*)

Așa cum arată Iliș [1], acest tip de inversiune e bazat pe o altă structură ritmică decît cea analizată la punctul *i)*. Se pare că principala cauză a inversiunii constă în faptul că propozițiile de acest tip, nefiind obișnuite, liniștite, ci expresii puternic colorate emotiv, cer pentru exprimarea adecvată a acestui colorit emoțional o abatere de la ordinea directă a cuvintelor, care caracterizează stilul narativ obișnuit.

Acest mod de exprimare dă multă vioiciune stilului.

II. LOCUL ATRIBUTULUI

1. ATRIBUTUL ÎN PRE-POZIȚIE

În limba engleză, atributul — exprimat prin: adjectiv, numeral, participiu trecut și nedefinit, Gerund, substantiv — precedă în general substantivul pe care-l determină.

Notă. În cazul unui atribut exprimat prin substantiv, este esențial să ținem seama de această ordine a cuvintelor în limba engleză, deoarece schimbarea poziției atribut — substantiv (determinant-determinat) duce la un alt înțeles. Astfel, chiar în cazul cuvintelor compuse din două substantive, ordinea este cea care determină înțelesul:

work-house înseamnă, textual, casă pentru muncă — și se referă la casele în care săracii erau exploatați, puși la munci grele pentru o bucățică de pîine;

house-work (textual: muncă pentru casă) înseamnă treburi casnice.

Exemple:

Certain aspects of a *familiar landscape* always call up the *same train* of thought... (R. Aldington, *Death of a Hero*)
Let *sleeping dogs* lie. (Proverb)
...all the dark green paint was made with *boiled* linseed *oil* and varnish. (R. Tressell, *The Ragged Trousered Philanthropists*)
...he (the dog) had been bought by Michael out of a *Bond street shop window* on *Fleur's twentieth* birthday, *eleven* months ago. (J. Galsworthy, *The White Monkey*)

Notă. Atributele substantivale genitivale, exprimate prin genitivul sintetic, precedă substantivul la care se referă:

I have now heard all *my neighbours's* history, at different sittings... (E. Brontë, *Wuthering Heights*)

Cînd un substantiv este determinat de mai multe atribute adjectivale omogene (Homogeneous Attributes) care modifică substantivul din același

[1] *Ibid.*, § 109, p. 37—38.

punct de vedere, indicînd calitate, culoare, substanță, ordinea lor este în general liberă:

She was about thirty-five with a *shriveled, hungry, little* b o d y. . . (A. M a l t z, *Selected Stories, Incident on a Street Corner*)

That *creamy pale* f a c e. (J. G a l s w o r t h y, *Indian Summer of a Forsyte*)
. . .her second son Christy, a *fattish, stupid, fair-haired, round-faced* m a n *of about* 22. . . (B. S h a w, *The Devil's Disciple*)

De cele mai multe ori se ține însă seama de regula proximității și de regula ritmului.

a) **Regula proximității** — adjectivul cel mai intim legat de substantiv este așezat imediat înaintea acestuia.

With her *pinched bony* f a c e lit up with curiosity she pushed through the wall of bodies like a thin wire through glue. (A. M a l t z, *Selected Stories, Incident on a Street Corner*)

Atributul *bony* este mai caracteristic pentru figura femeii decît atributul *pinched*.

b) **Regula ritmului** — adjectivul mai scurt se așază de obicei înaintea celui mai lung, fie că sînt sau nu legate prin conjuncția *and*.

Burke was carrying the *wet* and *dripping* pigskin of water. (J. A l d-r i d g e, *The Sea Eagle*)
It was amidst a real exultation on the part of about forty of those *portly, loud, coherent* f e l l o w s that we were committed for trial at the next Tudbury assizes. (G. T h o m a s, *All Things Betray Thee*)

Atribute neomogene
(N o n-H o m o g e n e o u s A t t r i b u t e s)

Dacă un substantiv este determinat sau modificat de adjective sau substantive neomogene, care se referă la vîrstă, culoare, materia din care este făcut obiectul, proveniență sau naționalitate, ordinea este, în general, următoarea: un adjectiv care modifică substantivul mai îndeaproape trebuie să fie totdeauna așezat alături de substantivul respectiv.

Roll on, thou *deep* and *dark blue* Ocean — roll! (G. G. B y r o n, *Childe Harold's Pilgrimage*)
He passed the brushes over his *great white* moustache. (J. G a l s-w o r t h y, *Indian Summer of a Forsyte*)

19*

Cu privire la succesiunea atributelor neomogene, trebuie respectate următoarele indicaţii:

a) cînd unul dintre atribute arată originea sau naţionalitatea, iar celălalt exprimă o însuşire, atributul care arată originea sau naţionalitatea este aşezat alături de substantivul pe care îl modifică:

A *wise Rumanian* proverb.
Give me *juicy autumnal* fruit, ripe and red from the orchard. (Walt Whitman, *Give Me the Splendid Silent Sun*)

. . . out of the *misty eastern cave*. . . (P. B. Shelley, *To Night*)

In the *dimmest North-East* distance dawned Gibraltar grand and grey. (Robert Browning, *Home Thoughts from the Sea*)

b) cînd unul dintre atribute arată provenienţa sau naţionalitatea, iar celălalt atribut indică un material sau o substanţă, atributul care arată materialul, fiind mai strîns legat de substantiv, este aşezat alături de acesta:

South-Western Divisional Coal Board. ("Daily Worker")

Embroidered *Irish linen* bedspreads. (M. Hottinger, *Brush Up Your English*)

c) atributul care indică culoarea este aşezat alături de substantiv şi este precedat de atributul care indică vîrsta sau vechimea:

an *old brown* hat.
a *new blue* dress.

d) adjectivele *little, old, young*, fiind strîns legate ca sens cu substantivul pe care îl modifică, sînt aşezate alături de acesta şi sînt precedate de adjectivele care arată o însuşire:

A *clever young* man.
Bob held his *withered little* hand in his. (Ch. Dickens, *A Christmas Carol*)
The *enterprising little* lady is losing no chance. (J. Galsworthy, *The Silver Spoon*)
Gill threw open the door, revealing Miss Mason, a *nice elderly* girl. (A. J. Cronin *The Citadel*)

Cînd se succed mai multe atribute neomogene se respectă în general următoarea schemă:

5.	4.	3.	2.	1.	0.
diferite calităţi	vîrstă sau vechime	culoare	naţionalitate sau provenienţă	materie	substantiv.

Exemple:

(5) 5 4 3 2
There were *two wonderful old black tea* c h e s t s, picked up with Soames' money at Jobson's – not a bargain. (J. G a l s w o r t h y, *The White Monkey*)

5 3 3
Two years of married life had not lengthened her *short dark chestnut* h a i r; had added a little more decision to her quick lips, a little more
5 5 3
allurement to her *white-lidded, dark-lashed hazel* e y e s. . . *(Ibid.)*

În general, se găsesc două, cel mult trei atribute pe lîngă un substantiv. Dacă sînt mai multe, unele stau înaintea substantivului, altele după el:

He was a *bulb-nosed, cheerful waddling* **man,** *about fifty, wrapped* in a huge sacklike coat. . . (G. T h o m a s, *All Things Betray Thee*)

2. ATRIBUTUL ÎN POST-POZIȚIE

Atributul stă în mod obișnuit după substantivul pe care-l determină (în post-poziție) în următoarele cazuri:

1) Cînd atributul este exprimat prin:

a) un adjectiv sau participiu care are la rîndul său o complinire (complement direct, prepozițional, complement circumstanțial etc.); în aceste cazuri valoarea sa atributivă este slabă și se accentuează, în schimb, valoarea sa predicativă. Ele pot fi adesea înlocuite printr-o propoziție subordonată atributivă (ca și în limba romînă):

Bitterly wounded, Soames gazed at her passionate **figure** *writhing* t h e r e i n f r o n t o f h i m. (J. G a l s w o r t h y, *To Let*)
At the corner of Perry he found an **envelope** *containing* o n e m i l l i o n t w o h u n d r e d a n d t h i r t y-f o u r d o l l a r s. (A. M a l t z, *Selected Stories, Afternoon in the Jungle*)
. . .It had always been evident to her that such an income as theirs, under the direction of two **persons**, so *extravagant* i n t h e i r w a n t s, and *heedless* o f t h e f u t u r e must be very insufficient to their support. (J. A u s t e n, *Pride and Prejudice*)

b) un verb la infinitiv:

Here's a little **book** soon *to be published*, in which I take down notes of interesting people as I go along. (A. M a l t z, *Selected stories, Season of Celebration*)

But once there, he paused in the doorway without **the courage** *to approach* f u r t h e r. . . (T h. D r e i s e r, *An American Tragedy*)

c) o sintagmă formată dintr-un substantiv sau Gerund precedat de prepoziţie — eventual şi de un adjectiv *(Prepositional Group)*:

"I'll show him", shouted **the man** *with the black beard...* (H. G. Wells, *The Invisible Man*)

...like all his family, he disliked **the idea** *of dying*. (J. Galsworthy, *To Let*)

Includem aci şi atributul substantival genitival prepoziţional ("of the...") şi apoziţiile precedate de *of*:

...a man expressing in himself all the **pathos** *of helpless humanity...* (Th. Dreiser, *An American Tragedy*)

The darkness was trembling with day when we crossed the ridge below which lay the county **town** *of Tudbury*. (G. Thomas, *All Things Betray Thee*)

2) În anumite expresii, multe preluate din limba franceză, în perioada englezei medii:

a poet *laureate*	wealth *untold*
court *martial*	heir *apparent*
sum *total*	knight *errant*
from times *immemorial*	generations *unborn*
(for) years *running*	the first person *singular* etc.

3) Adjective terminate în sufixele *-able* sau *-ible* (possible, probable, imaginable), mai ales dacă substantivul este precedat de *only* sau de un adjectiv la gradul superlativ:

Wild Goose whom Mother Nature dowered with *love unquenchable*, constructed for her own good ends a monument of faithfulness unchanging... And by a *law inscrutable, inexorable*, the young obey the matriarch. (E. Seton-Thompson, *The Wild Geese of Wyndygoul*)

...the faint notes of the band were the only human notes audible within the rim of blue hills. (Th. Hardy, *Tess of the d'Urbervilles*)

Notă. Post-poziţia adjectivelor în *-able*, *-ible* implică în general solemnitate sau ironie. Din punct de vedere gramatical au valoare predicativă.

Dar sînt şi adjective cu aceste sufixe care ocupă locul obişnuit, înaintea substantivului: *reasonable, sensible* etc.

As they were shown into Mr. Shobbe's large studio, they encountered an *indescribable* babble of human voices. (R. Aldington, *Death of a Hero*).

"But, father, dear Father", said Maggie, an *unspeakable* anxiety predominating over her grief... (G. Eliot, *The Mill on the Floss*).

4) Adjectivele *proper* (cu sensul „propriu-zis") și *present* (cu referire la loc, avînd înțelesul „de față", „prezent"):

He is not interested in Mathematics *proper*.
It so exactly expressed the sentiment of everybody *present* that there was something behind everything, that nobody responded. (J. Galsworthy, *In Chancery*)

All the people *present* know him.

Notă. Însă adjectivele *proper* (cu sensul „adecvat", „potrivit") și *present* (cu referire la timp, avînd sensul „actual") stau înaintea substantivului:

...Everett Beeker, the *present* representative of the Bridgeburg Republican... (Th. Dreiser, *An American Tragedy*).
...No time or money or energy on my part will be spared to track down this scoundrel and hale him before the *proper* authorities! *(Ibid.)*

5) Adjectivele care determină un pronume nehotărît *somebody, something, anything, nothing* etc.:

The curate dropped calling, and nobody *decent* came near us, at last. (E. Brontë, *Wuthering Heights*)
"...There is something *strange*, but I don't understand it." (Gr. Greene, *The Quiet American*)
The evening passed quietly, unmarked by anything *extraordinary*. (J. Austen, *Pride and Prejudice*)

Notă. Kruisinga arată că atributul stă după pronume pentru că este de fapt socotit ca o apoziție; pronumele este adesea subordonat în accent cuvîntului următor [1].

6) Atributele exprimate prin numerale cardinale cu funcțiune de numerale ordinale, indicînd locul obiectului într-o serie.
(În aceste cazuri nu se folosește articolul înaintea substantivului):

chapter *five*	page *ten*
bus *thirty two*	room *seven*

7) Atributele exprimate prin adverbe de loc:

...The group *there* was sitting in unexpectant silence... (G. Eliot, *The Mill on the Floss*)

I wouldn't cut a boy off; no, not even Brittles *here*. (Ch. Dickens, *Oliver Twist*)

Are you going to take upon yourselves to swear that that boy *upstairs* is the boy that was put through the little window last night? *(Ibid.)*

[1] Kruisinga, *op. cit.* p. 844.

Adjectivele atributive *last, next, first* folosite pentru a determina zilele săptămînii sau lunile anului, pot fi aşezate fie înaintea substantivului, fie după acesta:

Last Tuesday	sau	Tuesday *last.*
Next July	sau	July *next.*

Observaţii.

1) Adjectivele care arată o stare *(Category of State)* (v. I, p. 196) construite cu prefixul *a-*, de obicei folosite predicativ, pot fi întrebuinţate cu valoare atributivă. Locul acestor adjective este după substantivul pe care îl determină, deoarece ele îşi păstrează înţelesul predicativ:

No man *alive*	(cf. cu: The man is *alive*)
A child *asleep*	(cf. cu: The child is *asleep*)
Sheep *astray*	(cf. cu: The sheep went *astray*)
A house *ablaze*	(cf. cu: The house is *ablaze*)
A girl wide *awake*	(cf. cu: The girl is wide *awake*)

Adjectivele din categoria stării pot fi transformate în adjective obişnuite, fără prefixul *a-*: în acest caz ele suferă modificări şi sînt aşezate înaintea substantivului:

a *live* issue
live coal
a *sleepy* child
stray sheep
the *blazing* sun
a *wakeful* nurse

Notă. Cînd un adjectiv este precedat de adverbele *too, however, so, how*, articolul nehotărît stă de obicei după adjectiv:

... Miss Deane was *too popular* and *too distinguished* a *member* of society in St. Ogg's for any attention towards her to be neglected. (G. Eliot, *The Mill on the Floss).*

She was not of *so ungovernable* a *temper* as Lydia... (J. Austen, *Pride and Prejudice).*

... his two grandchildren, one on each side of his knees, looked at him silently, never having seen *so old* a man. (J. Galsworthy, *The Man of Property)*

2) Atributele stau după substantivul pe care-l determină pentru a produce un efect stilistic, de întărire:

The French with heads *bent* made their sombre notes. (Gr. Greene, *The Quiet American*)

But she had chosen it with her eyes *open.*

Notă. În această poziţie, legătura atributelor cu substantivul devine mai puţin strînsă; ele au de fapt funcţiune predicativă (and their heads *were* bent; her eyes *were* open).

Cînd două adjective sînt legate prin conjuncţia *and*, ele sînt de cele mai multe ori separate prin virgule de restul propoziţiei, fiind considerate aproape ca o paranteză:

The glaze had disappeared and now they were just ordinary **eyes**, *brown and moist*. (A. Maltz, *Selected Stories Man on a Road*)

A *four or five storied* building, *worn* and *old*, but *well-kept* and *clean*. (James Aldridge, *The Diplomat*)

3) Un atribut care determină un nume propriu sau un pronume personal este într-o legătră destul de slabă cu determinatul său, fie că stă înainte sau după substantivul respectiv:

He progressed slowly up Hudson Street, killing time, *a smallish wiry, rather white-faced boy with tight lips*. (A. Maltz, *Selected Stories, Afternoon in the Jungle*)
Mrs. Tulliver stood at the foot of the bed, *frightened and trembling*, looking worn and aged from disturbed rest. (G. Eliot, *The Mill on the Floss)*

Baffled and uncomfortable, **he** said: "It's a fine thing for Bosinney. . ." (J. Galsworthy, *The Man of Property*)

. . .Marvel, *weeping and dishevelled*, his hat gone, the neck of his coat torn open, rushed in. . . (H. G. Well, *The Invisible Man*)

III. LOCUL COMPLEMENTULUI DIRECT

În propoziţiile enunţiative, complementul direct stă de obicei după verbul la care se referă. Deci ordinea directă, obiectivă este: S—P—C, indiferent prin ce parte de vorbire este exprimat complementul direct: substantiv, pronume, Gerund, infinitiv.
Exemple:

Put out *the candles*; so that they shant see *the light* when I open *the shutters*. . . If they see *me*, they're sure to have a shot at me. (G. B. Shaw, *Arms and the Man*)

Yet, still, I don't like *being out* in the dark now; and I don't like *being left* by myself in this grim house. (E. Brontë, *Wuthering Heights*)

Această ordine este impusă de faptul că în limba engleză, prin pierderea aproape totală a desinenţelor nominale, poziţia cuvîntului are un rol deosebit de important, ea fiind cea care determină funcţiunea sintactică.

Iliş arată că una din trăsăturile caracteristice ale englezei contemporane este legătura foarte strînsă a verbului cu complementul său direct. „Obligativitatea de a pune complementul direct după verb e atît de mare încît pentru a satisface această cerinţă sînt adeseori jertfite alte cerinţe ale propoziţiei. De aceea în multe cazuri apar dificultăţi considerabile, uneori aproape de neînvins."[1]

El arată în continuare că la baza acestui fenomen „se află probabil ceea ce poate fi numit caracterul extrem de tranzitiv al verbului englez "[2], adăugind în notă că de acest fenomen e legată tendinţa de a transforma verbele intranzitive în verbe tranzitive.[3]

„În limba engleză contemporană verbul tranzitiv are nevoie într-o asemenea măsură de completarea neîntîrziată a sensului său printr-un complement, e atît de incomplet în sine insuşi, e atît de îndreptat către ceva ce se află în afara lui, încît ruperea de complementul său devine cu desăvîrşire inadmisibilă[4] (Iliş sugerează că aci se găseşte şi originea tendinţei de a goli verbul de conţinut şi a trece centrul de greutate asupra complementului în expresiile de tipul "to have a smoke", "to have a walk", "to have a swim.")

În propoziţiile exclamative, complementul direct poate sta pe primul loc; ordinea este atunci „subiectivă", dictată de emoţie şi de dorinţa de a scoate în relief această parte de propoziţie:

> "*What a fuss* people make about fidelity!" exclaimed Lord Henry. (O. Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)

Complementul direct se poate despărţi de verbul tranzitiv numai în următoarele cazuri:

1) Cînd este menţionat înaintea verbului, deci cunoscut în momentul cînd apare verbul:

a) din motive gramaticale, în propoziţiile interogative (directe sau indirecte), în subordonatele relative şi completive în care pronumele sau adjectivul interogativ, respectiv relativ, este complement al verbului. În cazul propoziţiilor interogative directe schema este:

C—v auxiliar—S—V principal

iar în propoziţiile relative, interogative indirecte şi completive este:

C—S—P

Exemple:

"I wonder *what mental age* they gave him in the war." (Gr. Greene, *The Quiet American*)

What could they know of love such as ours? (O. Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)

[1] B. A. Iliş, *Sovremennîi angliiskii iazîk*, § 111, p. 38.
[2] *Ibid.*, § 112, p. 38.
[3] (de obicei prin adăugarea pronumelui *it* etc.).
[4] *Ibid.* § 112, p. 38.

"Remember *what* I asked you, when we were in the garden this morning." (*Ibid.*)
He stood as motionless as she did, as though afraid to break the spell *which* her appearance had laid upon him... (A. J. Cronin, *Hatter's Castle*)
There's not a part in China *that* I don't know better than you know your coat pocket..." (S. Maugham, *Stories, Home*)

b) din motive stilistice, pentru întărire, schema fiind atunci:
C—S—P sau dacă se face inversiunea:
C—v auxiliar—S—V principal (uneori C—P—S).
Întîlnim acest procedeu, așa cum am văzut, în propozițiile exclamative sau în propoziții ca:

Talent, Mr. Micawber has; *money*, Mr. Micawber has not. (Ch. Dickens, *David Copperfield*)
Of all the days just then that I visited him *one* I remember in particular [1]. (Gr. Greene, *The Quiet American*)

2) Cînd acestui principiu (complementul direct stă imediat după verbul tranzitiv) i se opune un altul ce nu poate fi încălcat, ca, de exemplu, principiul proximității sau al ritmului:

a) Involuntarily he called to mind *certain mean actions of his life.* (R. de Boissière, *The Crown Jewel*)

În acest exemplu, dacă grupul format din substantivul *mind* precedat de *to* ar fi așezat după complementul direct, propoziția n-ar avea sens, deoarece am descompune expresia *to call to mind*, separînd partea a doua de prima printr-un complement direct prea lung (care la rîndul său are diferite atribute), rupînd astfel legătura semantică cu verbul; o propoziție astfel alcătuită ar păcătui împotriva sensului, împotriva principiului proximității, dar și împotriva echilibrului propoziției, deoarece am avea un complement direct foarte lung înaintea unei sintagme scurte.
Același lucru se întîmplă și în propozițiile: [2]

I drank slowly *the green bitter tea.* (Gr. Greene, *The Quiet American*)
She threw at me a *very naughty look*... (E. Brontë, *Wuthering Heights*)
The sunset had smitten into scarlet gold *the upper windows of the houses opposite.* (O. Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)
... and they imagined they could taste in the air *the faint salt flavour of southern seas and the earthy English acres.* (R. Aldington, *Death of a Hero*)

---

[1] V. și exemplele de la punct. b, c.
[2] În primele două exemple intervine și problema accentuării stilistice a adverbului *slowly* și a complementului prepozițional *at me*.

b) Tot aici putem include şi cazurile în care complementul direct este precedat de cel indirect (v. II, p. 22).

c) De asemenea putem aminti aici verbele complexe *(to put on, to take off, to shake off, to pull down, to take up, to look up, to put off* etc.), care au de cele mai multe ori complementul direct după particulele adverbiale deoarece ele formează cu verbul o unitate semantică):

> His honest, warm, and intelligent nature shook *off* rapidly *the clouds of ignorance and degradation* in which it had been bred. (E. B r o n t ë, *Wuthering Heights*) [1]

> Luke shifted on the cot and began taking *off his shoes*. (A. M a l t z, *Selected Stories, Season of Celebration*)

N o t a 1. Dacă vrem să accentuăm particula, ordinea este: S—P—C—Partic. (în care P este partea verbală a acestor verbe complexe). De exemplu: I wouldn't *cut* a boy *off*. (C h . D i c k e n s, *Oliver Twist)*

N o t a 2. Dacă complementul direct este exprimat prin pronume, regula ritmului cere ca acesta să stea înaintea particulei.
De exemplu: He chose the last *entr'acte* to break the news, instinctively putting *it off* till the latest moment. (J. G a l s w o r t h y, *Indian Summer of a Forsyte)*

Pentru accentuare stilistică putem găsi complementul direct la sfîrşitul propoziţiei, după alte părţi de propoziţie. Se ştie că poziţia astfel accentuată este sau la începutul sau la sfîrşitul propoziţiei şi — uneori — în orice loc unde respectiva parte de propoziţie nu se găseşte în mod obişnuit.
De exemplu:

> Mr. Linton had put on her pillow, in the morning, *a handful of golden crocuses*. (E. B r o n t ë, *Wuthering Heights*)

IV. LOCUL COMPLEMENTULUI DIRECT ŞI INDIRECT

1) În cazul verbelor care au două complemente: unul direct şi altul indirect, ordinea „obiectivă" (sau directă) obişnuită este *S—P—C. indirect — C. direct*. Complementul indirect al persoanei se aşază lîngă verb, deoarece e considerat mai important decît complementul direct, al lucrului. [2]

---

[1] Desigur că şi factorul ritmic intervine aici.

[2] După cum precizează Acad. Prof. I. I o r d a n, aşa a fost la origine şi aşa este în general. Însă „foarte des obiectul direct este un nume de fiinţă iar cel indirect unul de lucru, dar caracterul personal al acestuia şi cel nepersonal al aceluia se păstrează". *(op. cit.*, p. 721).
Există cazuri în care ambele sînt nume de lucruri sau noţiuni abstracte:
Choice is taken from them and conscience is either killed, or, if it lives at all lives but to give *rebellion* i t s f a s c i n a t i o n, and *disobedience* i t s c h a r m.
(O. W i l d e, *The Picture of Dorian Gray)*

În limba romînă „sînt mult mai frecvente construcţiile cu obiectul direct pus înaintea celui indirect"...

„Trebuie să mai luăm în consideraţie şi structura morfologică a obiectelor gramaticale... Obiectul exprimat printr-un singur cuvînt trebuie pus în apropierea imediată a verbului, fiindcă altfel nu se simte clar, poate chiar nu se simte de loc, existenţa raportului dintre el şi verb." [1]

Dacă ambele complemente sînt exprimate prin substantive, complementul indirect precedă pe cel direct:

The Miller paid *Hans* a visit. (O. Wilde, *The Devoted Friend*)
In those days the parents of the schoolchildren usually gave *the schoolmaster* his board and lodging. (W. Irving, *The Legend of Sleepy Hollow*)

Cînd complementul indirect stă după cel direct, el este precedat de prepoziţia *to*.

Notă. Am putea considera această ordine ca avînd un rol stilistic, reliefînd complementul indirect, care, aşezat la sfîrşitul propoziţiei (sau după complementul direct), are mai multă greutate:

"Harry, promise me that you will never lend *that book* to anyone. It does harm." (O. Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)

"And you must not say *these extravagant things* to me..." (*Ibid.*).

Deşi în al doilea exemplu complementul indirect este un pronume personal scurt, el este pus după complementul direct, pentru a-l accentua.

Adesea această poziţie indică o accentuare în vederea selectării:

Give this letter *to John* (and *not to his mother*).

2) Dacă complementul indirect este un pronume personal, acesta stă de regulă imediat după verb (conform regulii ritmului):

The colonel gave *us a wintry smile*. (Gr. Greene, *The Quiet American*)

The bright lights overhead coloured the pallor of his flesh, giving *it* an unpleasant wax-like appearance. (A. Maltz, *Selected Stories, Season of Celebration*)

Dacă ambele complemente sînt pronume, complementul direct stă înaintea celui indirect — şi aici intervine regula ritmului, deoarece complementul indirect, putînd fi precedat de prepoziţia *to*, este mai lung decît complementul direct exprimat doar prin pronume.

De exemplu:

"Tell *it to me*", said the Nightingale. "I am not afraid." (O. Wilde, *The Nightingale and the Rose*)

[1] Acad. Prof. I. Iordan, *op. cit.*, p. 721–722.

Notă. În vorbirea familiară, prepoziția *to* este omisă, dar ordinea rămîne aceeași, complementul direct înaintea celui indirect:

The Frenchwoman sat up and calmly looked for her compact. I gave *it her* and she thanked me formally... (Gr. Greene, *The Quiet American*).

I stole it in my heart when she first showed *it me* hanging round her neck; and the child's death, perhaps, is on me besides! (Ch. Dickens, *Oliver Twist*).

3) Există verbe de origine latină — și unele de origine anglo-saxonă — care cer totdeauna prepoziția *to* înaintea complementului indirect; în mod obișnuit, cu aceste verbe, complementul indirect, deși este precedat de *to*, stă înaintea celui direct. Aceste verbe sînt: *to repeat, to relate, to owe, to hint, to translate, to describe, to dictate, to explain, to announce, to communicate, to declare, to deliver, to present, to propose, to report, to return, to suggest* etc.[1]

De exemplu:

I described *to her* all the grandeur of Lady Catherine and her mansion... (J. Austen, *Pride and Prejudice*)

But the absurd question occurred *to him*: was he in love with love or was he really in love with Gwenneth Osborne? (R. de Boissière, *Crown Jewel*)

Notă. Dacă complementul direct este un pronume, el stă de obicei înaintea celui indirect; acest lucru se întîmplă și atunci cînd ambele complemente sînt pronume:

Explain *this* to me.

She translated *it* to her parents.

4) Complementul indirect se găsește doar în mod excepțional la începutul propoziției, în scopul accentuării stilistice. În acest caz este complement indirect prepozițional:

To him, of all the younger poets, people accorded the right to say something. (J. Galsworthy, *The White Monkey*)

Complementul indirect prepozițional poate sta și la începutul unei propoziții relative:

What would he say to this menace against her *to whom* he had taken such a fancy in the last weeks of his life? (J. Galsworthy, *In Chancery*)

V. LOCUL COMPLEMENTULUI PREPOZIȚIONAL

Complementul prepozițional stă de obicei după verbul, substantivul sau adjectivul pe care-l însoțește:

Look *at that great honey-coloured moon* that hangs in the dusky air. She is waiting *for you* to charm her. (O. Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)

[1] Listă dată de L. Vinokurova în *Difficulties of English for Russians*, Leningrad, Moskva, 1948, p. 41.

He was watching *for them* with an expression of pain on his brow. (G. Eliot, *The Mill on the Floss*)

Dacă în propoziţie se găseşte un complement direct sau un complement direct şi unul indirect, de regulă complementul prepoziţional stă după acestea:

The crowd cast ugly looks *at Duke*. (R. de Boissiere, *The Crown Jewel*)

Pentru accentuare stilistică, complementul prepoziţional poate sta la începutul sau la sfîrşitul propoziţiei, după circumstanţiale sau înaintea complementului direct. Cînd este la începutul propoziţiei, uneori se face inversiunea subiectului cu predicatul:

I am amazed sometimes *at my own sincerity*. (O. Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)
He saw the short, long-chinned woman looking up angrily and fearlessly *at the tall Duke*, whom she abused... (R. de Boissière, *Crown Jewel*)

On the strength of Darcy's regard, Bingley had the firmest *reliance*, and *of his judgement the best opinion*. (reliance *on*...; opinion *of*...) (J. Austen, *Pride and Prejudice*)
She threw *at me* a very naughty look. (E. Brontë, *Wuthering Heights*)
"Ah, *on what little things* does happiness depend. (O. Wilde, *The Nightingale and the Rose*)

VI. LOCUL COMPLEMENTELOR CIRCUMSTANŢIALE

În ordinea directă, un complement circumstanţial care modifică un verb nu poate separa complementul direct de verbul său tranzitiv. Din această cauză, complementul circumstanţial stă sau la începutul sau la sfîrşitul propoziţiei (uneori între subiect şi predicat, dacă acesta este exprimat printr-un verb la un timp simplu; sau după primul verb auxiliar — sau modal — la un timp compus sau într-un predicat compus modal).

De exemplu:

In the inmost recesses of this coppice, not far from the eastern or more remote end of the island, Legrand had built himself a small hut, which he occupied when I *first, by mere accident*, made his acquaintance. (E. A. Poe, *The Gold Bug*)

"You *really* needn't fret, Ratty," added the Badger *placidly*. (K. Grahame, *The Wind in the Willows*)

Adverbele: *only, at least, solely, at any rate* etc. se aşază în general cît se poate de aproape de cuvîntul pe care îl determină:

He *only* reads the paper in the morning.
He reads the paper *only* in the morning.
He reads *only* the paper in the morning.
Only he reads the paper in the morning.

În limba vorbită aceste adverbe precedă de obicei verbul, iar cuvîntul determinat cade sub accent:

'I *at least* helped him to bed. I *at least* 'helped him to bed.

Uneori înţelesul adverbului depinde de locul pe care acesta îl ocupă în propoziţie:

I shall leave *sooner* — (mai devreme)

I shall *sooner* go without than miss the performance — (mai degrabă, aş prefera)

Naturally, we all agreed to his proposal — (bineînţeles)

The leading actor acted *naturally* — (cu naturaleţe, firesc)

When I *first* asked him to do me a good turn, he simply refused — (la început)

This was an incident which I *first* heard of a year ago — (pentru prima oară)

I will help you with your homework *but first* I shall read the paper — (mai întîi, înainte de toate).

Uneori poziţia în interiorul predicatului are nuanţă stilistică:

One didn't *in the East* reprove children. (Gr. Greene, *The Quiet American*)

Pentru întărire, complementul circumstanţial poate sta şi înaintea complementului direct.

Aceeaşi poziţie o ocupă complementul circumstanţial şi în cazul cînd complementul direct e însoţit de un atribut sau o propoziţie atributivă, pentru a respecta regula ritmului, echilibrul propoziţiei:

. . . he drew *from his waistcoat pocket* a scrap of what I took to be very dirty foolscap. . . (E. A. Poe, *The Gold Bug*)

Notă. Locul circumstanţialelor exprimate prin adverbe este mai mobil decît locu altor părţi de propoziţie sau chiar decît locul circumstanţialelor exprimate prin forme nepersonale ale verbului sau printr-o combinaţie a substantivului cu prepoziţia.

Astfel, circumstanţialele de mod exprimate prin adverbe se pot aşeza în orice parte a propoziţiei: la început, sau — mai frecvent — la sfîrşit, înaintea predicatului, între părţile lui componente, între predicat şi complement etc. Circumstanţialul de loc şi cel de timp se pot pune la începutul sau la sfîrşitul propoziţiei.

Circumstanţialele exprimate prin forme nepersonale ale verbului sînt aşezate numai la sfîrşitul propoziţiei; cînd apar în oricare alt loc sînt despărţite prin virgule.

Cît priveşte circumstanţialele exprimate printr-o combinaţie a substantivului cu prepoziţia, locul lor în propoziţie depinde în bună măsură de înţelesul lor. Circumstanţialul de loc şi cel de timp se pun mai ales la începutul sau sfîrşitul propoziţiei; circum-

stanţialul de împrejurări însoţitoare se aşază la sfîrşitul propoziţiei; circumstanţialele de mod, scop, cauză etc. se aşază de asemenea la sfîrşitul propoziţiei.

Locul circumstanţialului depinde într-o oarecare măsură şi de natura cuvîntului determinat sau modificat.

1. Circumstanţialul stă întotdeauna înaintea adjectivului sau adverbului pe care îl modifică sau determină:

How the reindeer ran *so* swiftly
Why the rabbit was *so* timid.

(H. W. Longfellow, *The Song of Hiawatha*)

He was *exceedingly* grateful. (Th. Dreiser, *The Financier*)

. . . her *sometimes* seeming indifference which sprang largely from a sense of absolute security, attracted him also. (Th. Dreiser, *The Financier*)
Her *soberly* rich dress had a countrified air. (A. Bennett, *A Great Man*)
I am *solemnly* convinced that I never for one hour was reconciled to it (my life), or was otherwise than *miserably* unhappy. (Ch. Dickens, *David Copperfield*)

2. Cînd determină un verb, circumstanţialul poate sta înaintea verbului, după acesta sau între părţile lui componente (cînd predicatul e la un timp compus).

But Gyp, in those twenty — four hours, had left childhood behind *for good*. (J. Galsworthy, *The Country House*)

If he had *truly* found someone to fill his thoughts and drive her out, she would *never*, by word or sign, show him that she missed and wanted him. (J. Galsworthy, *Ibid.*)

The moon. . . now *clearly* illuminated the street, and revealed, in a narrow space, a various and impressive scene. (W. Collins, *The Moonstone*)

LOCUL COMPLEMENTULUI CIRCUMSTANŢIAL DE TIMP

1) De regulă, *circumstanţialul de timp definit* (to-day, to-morrow, yesterday, last week, last year, next month, in 1944, on that day, etc). stă la începutul sau la sfîrşitul propoziţiei:

On Tuesdays he journeyed up to town by train. (J. Galsworthy, *The Indian Summer of a Forsyte*)

". . .You can see the Grand Stand *to-day*. Shall we take a turn round?" (*Ibid.*)

Nota 1. Circumstanţialele exprimate prin adverbe de timp definit nu pot —după cum s-a remarcat — sta în mijlocul propoziţiei. Comparaţi cu limba română:

Eu, *mîine*, mă cer în linia întîia. (E. Camilar, *Negura*)

Adverbele *now*, *then* — fiind monosilabice — pot sta în aproape orice loc în propoziţie:

Peaches were not in season *then*. (S. Maugham, *Stories*, *The Luncheon*)
She was still the desire of his eyes; but the sweet spring of fatherly love was *now* mingled with bitterness like everything else. (G. Eliot, *The Mill on the Floss*)

Nota 2. Cînd în propoziție sînt două circumstanțiale de timp, cel care este mai specific stă înaintea celui care cuprinde o perioadă de timp mai lungă: momentul precis, ora, ziua, stau în general înaintea perioadei de timp mai lungi:

At nine in the evening Baldy White, night man on the Hotel Raleigh, opened the door to Room B and poked his head in. (A. Maltz, *Season of Celebration*)

On an evening in the latter part of May, a middle-aged man was walking homeward from Shaston to the village of Marlott. (Th. Hardy, *Tess of the D'Urbervilles*)

Găsim adesea și ordinea inversă:

That evening *after dinner* he had a return of the dizziness though he did not faint. (J. Galsworthy, *Indian Summer of a Forsyte*)

Circumstanțialul care indică durata precedă în general circumstanțialul de timp definit:

He read on *for many hours* that night.

2) *Complementele circumstanțiale de timp nedefinit și frecvență* (always, still, never, ever, sometimes, often, seldom, frequently etc.) stau în următoarele poziții:

a) înaintea verbului într-un predicat la un timp simplu:

He *never* saw anything he hadn't heard in a lecture hall, and his writers and his lecturers made a fool of him. (Gr. Greene, *The Quiet American*)

The fathers *sometimes* complained that the costs of schooling were too high. So, to please them, Ichabod *often* took part in the work on the farm. (W. Irving, *The Legend of Sleepy Hollow*)

b) după verbul *to be* și *verbele modale:*

Therefore Ichabod was *often* invited to tea at the farmhouses. (*Ibid.*)

„If only it could *always* be the spring!" (J. Galsworthy, *The Man of Property*)

c) Între auxiliar și verbul principal, într-un predicat la un timp compus; după primul sau după al doilea auxiliar, într-un predicat la un timp compus cu mai multe auxiliare:

... But he was *no sooner* seated than he began to cry afresh. (E. Brontë, *Wuthering Heights*)

I had heard him called Joe a number of times, but I had *never* learnt his surname. (Gr. Greene, *The Quiet American*)

The road unwound like a tape-machine with a uniformity that could *never* have altered if the voice hadn't broken it. (*Ibid.*)

Nota 1. Adverbul *sometimes* stă de multe ori fie la începutul, fie la sfîrșitul propoziției, fără a avea o nuanță specială stilistică — deși are totuși o greutate mai mare în acest loc în propoziție:

"*Sometimes*, Philip is most dreadfully boring", she admitted once... (J. Hilton, *The Dawn of Reckoning*)

At first Holly had spoken of her *sometimes*, but "ladies in grey" soon faded from children's memories. (J. Galsworthy, *In Chancery*)

Nota 2. În exemplele ce urmează, poziția adverbelor este accentuată, fiind o abatere de la folosirea obișnuită:

"Brittles *always* was a slow boy, ma'am", replied the attendant. (Ch. Dickens, *Oliver Twist*)
"I will stay with you *always*", said the Swallow. (O. Wilde, *The Happy Prince*)
You *Never* Can Tell (titlul piesei lui G. B. Shaw)
"I *never* can be thankful, Mr. Bennett, for anything about the entail. . ."
(J. Austen, *Pride and Prejudice*)
. . . And *always* he had received a note in acknowledgement, generally from the flat, but sometimes from Italy. (J. Galsworthy, *In Chancery*)
After all, it *never* would have happened if I had not met you. (O. Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)

Nota 3. Uneori — dar nu în mod obligatoriu — cînd adverbele de timp nedefinit și frecvență stau la începutul propoziției, se face inversiunea subiectului cu predicatul (v. II, p. 289 punctul *h*).

În propozițiile interogative, adverbele de timp nedefinit și de frecvență stau după subiect.

Schema este următoarea:
Verb auxiliar sau modal — S — Adv. — Verb principal sau noțional
"Did you *ever* see anything like those buttercups?" (J. Galsworthy, *Indian Summer of a Forsyte*)
"Does Soames *never* trouble you?" he asked. (*Ibid.*)

LOCUL COMPLEMENTULUI CIRCUMSTANȚIAL DE LOC

1) Circumstanțialul de loc poate sta la începutul sau la sfîrșitul propoziției. Desigur că la începutul propoziției are o valoare stilistică mai mare, fiind mai accentuat și atrăgînd atenția asupra sa:

From the windows you had an excellent view of the harbour with its crowded traffic. (S. Maugham, *Stories, A Friend in Need*)
Up the staircase he went, falling down, picking himself up again, feeling no hurt. (A. J. Cronin, *The Spanish Gardener*)
". . . and Sorrow has set her seal *upon his brow*". (O. Wilde, *The Happy Prince*)

2) În propozițiile în care sînt două circumstanțiale de loc, cel care este mai specific îl precedă pe cel mai puțin specific, mai general:

The farm lay *in a hollow*, among the Somersetshire hills, an old-fashioned stone house. . . (S. Maugham, *Stories, Home*)
She put out a complete set of garments *on the bed* in his dressing-room. . . (J. Galsworthy, *In Chancery*)

3) Circumstanțialul de loc stă de obicei înaintea celui de timp definit:

". . .I've been *here* a long time. You know it's lucky I'm not *engagé*. . ."[1] (Gr. Greene, *The Quiet American*)

[1] Cuvîntul "engagé" e subliniat în text.

20*

Găsim totuşi şi ordinea inversă, fie pentru întărire, fie pentru a marca legătura cu o propoziţie anterioară:

...But Lydia... continued to express... her hope of seeing him in the course of the day as he was going the next morning *to London*. (J. Austen, *Pride and Prejudice*)

LOCUL COMPLEMENTULUI CIRCUMSTANŢIAL DE MOD

Circumstanţialul de mod se află în următoarele poziţii:

a) după verb, cînd acesta este intranzitiv:

"Drag him out here for some sport", shouted a third who was swaying *visibly*. (G. Thomas, *All Things Betray Thee*)

"I should object *very strongly*, Harry," said Hallward. (O. Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)

He went on home *quite pleased* with himself at the solution. (Th. Dreiser, *The Financier*)

b) după complementul direct, în cazul unui verb tranzitiv:

There, accompanied by the dog Balthasar, he examined the plants *carefully*... (J. Galsworthy, *Indian Summer of a Forsyte*)

Notă. Cînd complementul direct este un substantiv însoţit de atribute, circumstanţialul de mod stă înaintea complementului:

He still recalled *vividly* her sudden appearance in the drawing-room door-way on that occasion... (J. Galsworthy, *In Chancery*)

c) între predicat şi complementul prepoziţional, care este mult mai puţin strîns legat de verb decît complementul direct:

The cop smiled *uncertainly* at Ma and at the people in the line... (D. Carter, *Tomorrow is with Us*)

Notă. Adesea circumstanţialul de mod stă după complementul prepoziţional:

The youth looked at him *curiously*, never having seen a Forsyte with a beard... (J. Galsworthy, *In Chancery*)

d) între subiect şi predicat sau după auxiliar (după primul sau după al doilea auxiliar) în timpurile compuse (atît în cazul *a)* cît şi în cazul *b)*:

She *hastily* dried her eyes to see what was coming. (L. Carroll, *Alice in Wonderland*)

Every breath of the old scandal had been *carefully* kept from her at home... (J. Galsworthy, *To Let*)

e) înaintea subiectului, cînd este accentuat din punct de vedere stilistic. În acest caz, uneori, se face inversiunea subiectului cu predicatul (v. şi II, p. 288 punctul *g*):
Silently she hung the dress on its scented hanger. (R. de Boissière, *Crown Jewel*)
Obviously I had just missed knocking him down and *obviously* he didn't know it. (A. Maltz, *Selected Stories*, *Man on a Road*)

Notă. Pentru "*Split Infinitive*", v. I, p. 528.

LOCUL COMPLEMENTELOR CIRCUMSTANŢIALE DE CANTITATE, GRAD ŞI APROXIMAŢIE.

Circumstanţialele de cantitate, grad şi aproximaţie exprimate prin adverbe de grad: ***rather, quite, almost, wholly, entirely, fully, perfectly, scarcely, hardly, strongly, really, nearly*** etc. ocupă în propoziţie acelaşi loc ca şi circumstanţialele care exprimă frecvenţa şi repetarea acţiunii, adică:

a) stau înaintea predicatului cînd acesta e la un timp simplu;

b) se pun după verbele: *to be, can, may, must, ought*;

c) cînd verbul e la un timp compus, se pun între verbul auxiliar şi verbul de conjugat:

Ichabod's salary was very small, he *hardly* earned his daily bread. (W. Irving, *The Legend of Sleepy Hollow*)

"You would *hardly* care for such an arrangement, Basil," cried Lord Henry, laughing. (O. Wilde, *The Picture of Dorian Gray*)

I am not *quite* sure that his opinions and mine accord *entirely*. (G. Eliot, *The Mill on the Floss*)

Why, you've *hardly* started, it isn't fair to bother you. (A. J. Cronin, *The Spanish Gardener*)

I *almost* doubt whether I ought not to go a step further. . . (W. Collins, *The Moonstone*)

Nota 1. Orice abatere de la regula de mai sus slujeşte drept mijloc de întărire, accentuare:
Scarcely can the ear distinguish
Whether they are sung or spoken. (Longfellow, *The Song of Hiawatha*)

Nota 2. Adverbul *enough* stă după adverbul sau adjectivul pe care-l determină:

In this wardrobe Mrs. Pullet was seeking something small *enough* to be hidden among layers of linen — it was a door-key. (G. Eliot, *The Mill on the Floss*)

Adverbele de grad: *much, pretty, fairly, quite* etc. stau înaintea adjectivului sau adverbului pe care-l determină.

LOCUL COMPLEMENTELOR CIRCUMSTANȚIALE DE CAUZA, SCOP, INSTRUMENT

Complementele circumstanțiale de cauză, scop, instrument ocupă poziții mai puțin fixe și țin seama, în general, de regula proximității și a ritmului:

> . . .he saw her exactly where he had seen her the first time, on the log, and realized that she must have come *by the earlier train to sit there* alone for a couple of hours at least. (J. Galsworthy, *Indian Summer of a Forsyte*)

RECAPITULARE

Ordinea cuvintelor este mai fixă în limba engleză decît în limba romînă. Ea se încadrează, în general, în următorul tipar: în cazul unei propoziții enunțiative:

atribut	1 subiect	2 predicat	3 complement			4 circumstanțial		
			indirect a.	direct b.	prepozițional c.	mod a.	loc b.	timp c.

1 2 3 4(a) 4(b) 4(c)

A wind had got up and *one of last year's oak leaves which had somehow survived the gardener's brooms, was dragging itself with a tiny clicking rustle along the stone terrace in the twilight.* (J. Galsworthy, *The Indian Summer of a Forsyte*)

1 2 3(b) 4(b) 4(c)

" I admit that *I've seen her name in the papers rather often of late.*" (S. Maugham, *Stories, The Wash-Tub*)

1 2 3(b) 4(a) 4(b)

I threw my bread lump angrily into the stream. (G. Thomas, *All Things Betray Thee*)

Găsim desigur și variații ale acestei scheme, așa cum s-a arătat la diferitele capitole discutate.

De exemplu

4(b) 4(a)

Then every night for a week he had come *to the garden secretly* and spoken to the daughter. (4 b—4 a) (W. Irving, *The Spectre Bridegroom*)

Paula Iancovici.

Corespondența timpurilor.

pp. 276-301.

CORESPONDENȚA TIMPURILOR
(Sequence of Tenses)

Problema corespondenței timpurilor poate fi înțeleasă, așa cum arată Iliș:[1]

1) fie într-un sens larg — incluzînd orice întrebuințare regulată a două sau mai multe timpuri într-o singură frază sau într-un text dat; (în acest sens ne referim, desigur, la respectarea legilor gîndirii logice);

2) *fie într-un sens mai limitat, și în acest caz „prin corespondența timpurilor se înțelege raportul dintre timpul predicatului unei propoziții subordonate și timpul predicatului regentei sale.*"[2]

În limba romînă, timpul predicatului din propoziția subordonată traduce de obicei raportul logic față de timpul predicatului din regentă; sînt rare cazurile cînd întrebuințarea timpului e formală — ca, de exemplu, în propozițiile subordonate consecutive în care *formal* predicatul poate fi uneori la același timp cu cel din regentă, deși *logic* acțiunea din subordonată e ulterioară acțiunii din regentă.

În limba romînă, „corespondența timpurilor reproduce întocmai situația din limbile slave, în timp ce în alte limbi romanice, de exemplu în franceză, se păstrează în parte tipul latin"[3].

În limba latină se acordă o importanță deosebită subordonării, „ideile dintr-o frază fiind toate axate în jurul ideii propoziției principale și depinzînd strict de ea."[4] „Rolul fiecărui timp și raportul dintre timpurile diverselor propoziții e strict precizat, iar în frază timpurile. . . din propoziția secundară sînt determinate de timpul verbului propoziției regente (concordanța timpurilor)"[5].

În latina tîrzie și în latina populară, concordanța formală a timpurilor începe să dispară.

Raporturile temporale logice între acțiunile unei — sau unor — propoziții subordonate față de acțiunile propoziției — sau propozițiilor — principale sînt de două feluri:[6]

---

[1] B. A. Iliș, *Sovremennîi angliiskii iazîk*, Moskva, 1948, § 522.
[2] *Gramatica limbii romîne*, Ed. Acad. R.P.R., București, 1954, vol. II, p. 226.
[3] *Gramatica limbii romîne*, Ed. Acad. R.P.R., vol. II, p. 12.
[4] *Gramatica limbii romîne*, Ed. Acad. R.P.R., vol. II, p. 8.
[5] *Gramatica limbii romîne*, Ed. Acad. R.P.R., vol. II, p. 8.
[6] cf. *Gramatica limbii romîne*, vol. II, p. 226.

a) **simultaneitate**; acțiunile se petrec în același timp; sau acțiunea din secundară e simultană cu cea din regentă numai pe o durată oarecare, urmînd apoi să se desfășoare după ce acțiunea din regentă a încetat;[1]

b) **nesimultaneitate**; aci se disting două raporturi între acțiunea din subordonată și cea din regentă:

1° *anterioritate*, acțiunea subordonatei precedă în timp acțiunea din propoziția regentă;

2° *posterioritate*, acțiunea subordonatei e ulterioară acțiunii din propoziția regentă.

Aceste raporturi logice sînt reflectate prin folosirea necesară a timpurilor în predicatele propozițiilor principale și secundare. Sub acest aspect, problema se pune desigur pentru orice limbă; există norme gramaticale pentru diferitele tipuri de propoziții, cu scopul de a reda fidel modul cum a fost concepută desfășurarea în timp a acțiunilor. Intrebuințarea unui timp în locul altuia poate fi involuntară, datorită necunoașterii normelor gramaticale, și atunci constituie o piedică în înțelegerea comunicării, sau poate avea un scop stilistic.

În limba engleză, problema corespondenței timpurilor este mai complicată decît în limba romînă, deoarece, pe lîngă reflectarea raporturilor logice între momentele desfășurării acțiunilor[2], se impune respectarea unor norme *formale* de folosire a timpurilor; acest aspect se referă îndeosebi la frazele formate prin subordonare, în care predicatul regentei este la un timp trecut.

În acest caz, subordonarea este riguroasă. „Verbul care are forma timpului trecut își pune parcă pecetea pe toată desfășurarea propoziției subordonate. Sistemul timpurilor în propoziția subordonată dobîndește parcă un alt caracter, convențional"...[3] Iliș subliniază că în vorbirea indirectă, corespondența timpurilor capătă chiar un caracter subiectiv, o oarecare nuanță modală,[4] prin faptul că lasă asupra celui ce este citat răspunderea afirmațiilor făcute; urmează deci că cel ce reproduce spusele altuia nu este decît un „instrument" al comunicării.

Dar vorbitorul intervine totuși în ceea ce relatează prin modul cum redă spusele altcuiva, prin intonație.

Această interpretare modală a corespondenței timpurilor, arată Iliș,[5] e justificată prin faptul că excepțiile de la regulile corespondenței timpurilor se referă la adevăruri considerate indiscutabile, pentru care transmițătorul cuvintelor străine își ia răspunderea. (v. partea referitoare la excepții I, p. 316).

Vom trata corespondența timpurilor în limba engleză în sensul mai restrîns, menționat la p. 311 celălalt aspect fiind studiat în capitolul despre verb, referitor la folosirea fiecărui timp în parte.

Ne vom ocupa pe rînd de diferite propoziții subordonate: completive directe, atributive, temporale, condiționale, modale, comparative, concesive, finale, cauzale și conclusive.

---

[1] *Gramatica limbii romîne* citează exemplul „*Am auzit* că teatrul nemțesc *este* foarte frumos" (Filimon) p. 227.

[2] fapt redat prin folosirea unor timpuri ale indicativului: prezent, viitor, trecut, mai mult ca perfect, viitorul anterior.

[3] B. A. Iliș, *op. cit.*, § 523.

[4] *Ibid.*, § 524

[5] *Ibid.*

I. CORESPONDENȚA TIMPURILOR ÎN PROPOZIȚIILE COMPLETIVE DIRECTE

Pentru a studia corespondența timpurilor la această categorie de subordonate, vom împărți regentele în două grupe:

1) Cele care au predicatul la timpurile:
— prezent
— Present Perfect (comparabil ca formare cu perfectul compus din limba romînă)
— viitor

timpuri pe care, pentru problema noastră, le considerăm ca făcind parte din „categoria prezentului".

2) Cele care au predicatul la un timp trecut:
— Past Tense
— mai mult ca perfect
— sau la un timp sau mod care are formă de trecut: viitor în trecut, condițional, conjunctiv.

Cind în regentă predicatul este la un timp din grupa 1), în subordonata completivă se poate folosi orice timp cerut de raporturile logice de simultaneitate, anteriorirate sau posterioritate. De exemplu:

"I *hope* it *will not inconvenience* you." (Ch. Dickens, *Sketches*)
(viitor după prezent)

He *has* again and again *explained* that it *is* not himself, but his office he wishes to mate. (Ch. Brontë, *Jane Eyre*)
(prezent după Present Perfect)

"I *have* often *thought* that life *is* very short." (Ch. Dickens, *Hard Times*)
(prezent după Present Perfect)

"I *wonder* how many miles I'*ve fallen* by this time." (L. Carroll, *Alice in Wonderland*)
(Present Perfect după prezent)

"I *wonder* where you *found* it?" said Mrs. Hall. (H. G. Wells, *The Invisible Man*)
(Past Tense după prezent)

Don't you understand what has happened in this country? (J. Aldridge, *In Italy*)
(Present Perfect după prezent)

We *will see* what the Pack *will say* to this fostering of man-cubs. (R. Kipling, *The Jungle Book*)
(viitor după viitor)

I *shall have* to ask them what the name of the country *is*. (L. Carroll, *Alice in Wonderland*)

(prezent după viitor)

I *will tell* you how the Dodo *managed* it. *(Ibid.)*

(Past Tense după viitor)

Nota 1. Să se observe deosebirea dintre propoziţiile subordonate temporale şi condiţionale pe de o parte şi cele completive pe de altă parte; în subordonatele completive se poate folosi viitorul după conjuncţiile şi locuţiunile conjuncţionale *if, unless, when, till, before, after, as soon as* etc.:

I *wonder* if I *shall fall* right through the earth. (L. Carroll, *Alice in Wonderland)*
(if + viitor după prezent)

Nota 2. Verbul *to wish*, datorită implicaţiilor sale modale („a dori") cere predicatul la conjunctiv prezent sau trecut, după conţinutul şi nuanţa pe care vorbitorul o dă exprimării sale:

Dinah, my dear, I *wish* you *were* here. (Aş dori *să fii* aici). (L. Carroll, *Alice in Wonderland)*
I wish I hadn't cried so much. (Aş dori *să nu fi plîns* atît de mult) (*Ibid.*)
Totuşi există o tendinţă din ce în ce mai răspîndită de a înlocui conjunctivul prin timpul Past indicativ:
I *wish* Lucy *was* my sister. (Aş dori ca Lucy *să fie* sora mea). (G. Eliot, *The Mill on the Floss)*
She had a way of looking at me which made me curl up inside and *wish* I *was* dead. (. . . care mă făcea. . . să doresc *să fiu moartă)*. (J. Walsh, *Not Like This)*

Cînd în regentă predicatul este la un timp din grupa 2), timpul predicatului din subordonată oglindeşte în mod *formal* raportul logic; în subordonată trebuie să folosim tot un timp trecut:

I *didn't know* that you *were* here.
(Nu ştiam că *eşti* aici.)
I *tried* to forget who I *was*.
(Încercam să uit cine *sînt*.)

Totuşi sînt cazuri cînd folosirea trecutului este contraindicată (v.I, p. 316 punctul *b)*; alteori, deşi logic propoziţia e corectă, gramatical folosirea prezentului sau viitorului este incorectă.

Exemple:

He *asked* me how old I *am*. (Ch. Dickens, *Sketches*)

I always liked you, Phyl, but I never *knew* what a damn fine girl you *are*. (J. Lindsay, *Betrayed Spring*)

He asked me if I had seen you in town yet. I *said* Roy *isn't* my father and he *isn't* in town and you'*ll* never *catch* him when he does come in. (J. Aldridge, *The Hunter*)

În acest ultim exemplu, am putea considera că se foloseşte prezentul şi viitorul pentru că, deşi punctuaţia nu indică acest lucru, este vorbire directă.

Pentru raportul de simultaneitate se foloseşte Past Tense.

Exemple:
a) I quite *forgot* you *didn't like* cats. (L. Carroll, *Alice in Wonderland*)
(Am uitat că nu-ți *plac* pisicile.)
He *thought* he *saw* the curtain move. (Ch. Dickens, *Hard Times*)
(I *s-a părut* că *vede* perdeaua mișcîndu-se.)
I *did not know* what tears *were*. (O. Wilde, *The Happy Prince*)
(Nu *știam* ce *sînt* lacrimile.)
I just *could not picture* what she *looked like*. (J. Walsh, *Not Like This*)
(Nu-mi *puteam imagina* deloc cum *arată* ea.)
He *felt sorry* for his brother and bitterly disappointed and frustrated that this decay *was taking place* before his eyes. (J. Aldridge, *The Hunter*)
I knew and he *knew* what his presence *meant* to me. (J. Walsh, *Not Like This*)
b) You *would feel* then you *were getting* your money's worth. (D. du Maurier, *Rebecca)*
(Past Tense după condiționalul: *would feel*)
(*Ai simți* atunci că *primești* ce ți se cuvine)
If he *thought* you *were worrying* about — well — about the past, it would distress him more than anything on earth. *(Ibid.)*
(Past Tense după conjunctivul: "*if he thought*").
Do you think it would be unfriendly of me *if* I *said* I *was* busy? (O. Wilde, *The Devoted Friend*)
(Past Tense după un alt Past, *said*, cu valoare de conjunctiv. În acest caz, "*I was busy*" este o subordonată de gradul III) [1]
(Crezi că ar fi o lipsă de prietenie din partea mea dacă *aș spune* că *sînt* ocupat?)
I *should have thought* that friendship, true friendship, *was* quite free from selfishness of any kind. (O. Wilde, *The Devoted Friend*)
(Past Tense după condiționalul trecut I *should have thought*.)
I told you I'*d tell* you *when* I *met* an Englishman like a Hungarian. (James Hilton, *The Dawn of Reckoning*)
("*met*") este Past Tense după viitor în trecut: I'd tell you — *I would tell you*). În acest caz, "I met. . ." este o subordonată de gradul II).
(Ți-am spus că-ți *voi spune* cînd *voi întîlni* un englez care seamănă cu un ungur.)

În limba romînă „pentru a localiza amîndouă acțiunile în trecut, atît cea din regentă cît și cea din completivă, este suficient să stea la un timp trecut verbul din regentă, care marchează timpul ambelor acțiuni." [2]

---

[1] Este subordonată de gradul III, avînd drept regentă subordonata de gradul II: *if I said*, a cărei regentă este surbordonata de gradul I: *it would be unfriendly of me*; regenta acesteia este propoziția principală: *Do you think*.
[2] *Gramatica limbii romîne*, Ed. Acad. R.P.R., vol. II. p. 227.

În Gramatica limbii romîne se arată că atunci „cînd în regentă se găsește un timp trecut, există mai multe situații." [1] Ne vom referi la două din cele trei situații menționate de Gramatica limbii romîne:

„a. Acțiunea din subordonată a simultană în trecut cu regenta, dar se continuă și după încetarea acțiunii din regentă, pînă în timpul vorbirii" [1] și chiar în viitor; în limba romînă se folosește prezentul în subordonată; în engleză, totdeauna Past Tense:

Alice *had* not the slightest idea what Latitude *was*. (L. Carroll, *Alice in Wonderland*).
(Alice nu *avea* nici cea mai vagă idee ce *este* — *înseamnă* — latitudinea).
Desigur că, logic, în mintea noastră, este un prezent „general".

„b. Acțiunea din subordonată are caracter permanent și ca atare nu poate fi localizată în timp, fie că este vorba de fenomene permanente, fie că este vorba de adevăruri considerate ca atare; ea este deci simultană cu orice altă acțiune, fie ea trecută, prezentă sau viitoare." [1] În subordonată se folosește în acest caz prezentul, atît în limba romînă cît și in limba engleză.

Gramaticile engleze tratează acest aspect de corespondență a timpurilor drept *excepție de la regula corespondenței timpurilor*, care cere să se folosească un timp trecut în subordonată, dacă predicatul regentei este la trecut;

Between these main groups there *were* waverers and compromisers. Sussex folk *have* few superstitions, and it *was* only after the events of early April... (H. G. Wells, *The Invisible Man*)

Într-un text cu predicatele la trecut, propoziția "Sussex folk *have* few superstitions" e singura cu predicatul la prezent, deoarece se referă la o caracteristică permanentă:

They were so young that they *did not know* what an advantage it *is* to be in society at all. (O. Wilde, *The Devoted Friend*)
Prezentul are aci *rol stilistic*, pentru a sublinia ironia.

... for she had read several nice little stories about children who had got burnt, and eaten up by wild beasts, all because they could not remember the simple rules their friends *had taught* them such as, that a red-hot poker *will* [2] burn if you *hold* it too long; and that if you *cut* your finger very deeply with a knife, it usually *bleeds*; and she *had* never *forgotten* that, if you *drink* much from a bottle marked "poison" it is almost *sure* to disagree with you, sooner or later. (L. Carroll, *Alice in Wonderland*)

După predicatele *had taught* și had *forgotten* (mai mult ca perfect) din regentele respective, s-a folosit prezentul: *will burn*, *bleeds*, *is sure* în subordo-

[1] *Gramatica limbii romîne*, Ed. Acad. R.P.R., vol. II, p. 227.
[2] "will" are aici valoare de prezent, în înțelesul său frecventativ (cf. "Boys will be boys".)

nate, pentru a indica adevăruri generale, şi prezentul: *hold*, *cut*, *drink* în propoziţiile condiţionale subordonate acestora din urmă, pentru a indica o condiţie reală.

Din cauza analogiei cu folosirea timpului Past în cazurile menţionate la punctul *a*, este de multe ori greu de ştiut ce timp trebuie folosit.

Jespersen îl citează pe Sweet, care spune: "În such a sentence as "*the ancients did not know that Africa. . . an island*" we hesitate whether to use *was* or *is*." [1]

Jespersen arată că în astfel de situaţii folosirea trecutului implică o dezminţire, o infirmare a celor exprimate şi dă ca exemple:

1' Exclamaţia lui John de Lancaster la reapariţia lui Falstaff (în Henry IV, partea I): "But soft, who have we here? *Did* you *not tell* me that this fat man *was dead*?" [1]

2' I *thought* you *were* a gentleman (ceea ce presupune: *acum* îmi dau seama că nu eşti.) [1]

3' The ancients *thought* that the sun *moved* round the earth (concepţia aceasta fiind ulterior dezminţită de oamenii de ştiinţă). [1]

Această regulă (folosirea trecutului după trecut) se aplică totuşi în limba engleză. Exemplele sînt numeroase. Vom da doar cîteva:

I *didn't know* that Cheshire cats always *grinned*. (L. Carroll, *Alice in Wonderland*)

Folosirea adverbului *always* implică o caracteristică permanentă; totuşi în subordonată predicatul este la trecut, pentru că în regentă predicatul este la trecut:

One old man. . . *agreed* with the old lady that I *was* a vivisectionist. (H. G. Wells, *The Invisible Man*).

În această frază, s-ar putea interpreta că folosirea lui *was* contestă implicit afirmaţia. Dar predicatul *agreed* din pricipală arată că aceasta era opinia incontestabilă pe care cei doi şi-o făcuseră despre omul invizibil.

Pentru raportul de anterioritate, în subordonată se foloseşte *mai mult ca perfectul:*

They *concluded* I *had* not *answered* them. (H. G. Wells, *The Invisible Man*).

Mr. Cousins rightly *stressed* that the London busmen *had waged* a struggle on behalf of all trade unionists. ("Labour Monthly", October, 1958)

He flew back and *told* the prince what he *had seen*. (O. Wilde, *The Happy Prince*)

[1] Citat de O. Jespersen, *Essentials of English Grammar*, London, 1933, p. 262.

You talk as though you *thought* we *had made* a mistake. (D a p h n e d u M a u r i e r, *Rebecca*)

N o t ă. In acest exemplu, *thought* este la modul conjunctiv, care are forma trecutului; de aceea predicatul subordonatei de gradul II, care depinde de acest verb, este la mai mult ca perfect în loc de Present Perfect; este deci tot o folosire formală a timpului.

Pentru raportul de posterioritate, în subordonată se folosește *viitorul în trecut (Future-in-the-Past)* sau *exprimări echivalente, folosite la timpul trecut* (v. exemplele la punctul *c*, mai jos).

În acest caz apare chiar mai clar decît în raporturile de simultaneitate „pecetea" pusă de timpul trecut al verbului predicativ din regentă pe predicatul din subordonată: acțiunea din subordonată este concepută ca viitoare față de cea din regentă, totuși *forma* trecută a predicatului din regentă își pune amprenta:

a) asupra timpului din subordonată și

b) chiar asupra propozițiilor principale într-un text în care regenta logică este la trecut.

Exemple:

a) She *hoped* he *would improve* — perhaps believed. (G. G. B y r o n, *Don Juan*)
(Ea *spera* că el *va deveni* mai bun.)

Everyone. . . *assumed* that he was alive and *would* some day *return*. (J. A l d r i d g e, *The Hunter*)

I *knew* they *would be* well *looked after*. (J. W a l s h, *Not Like This*)

"You're not difficult. . . You are easy, very easy. Much easier than I *thought* you *would be*. (D. d u M a u r i e r, *Rebecca*)

b) To write! The thought *was* fire in him. He *would begin* as soon as he got back. . . he *would write* the great things. . . (J. L o n d o n, *Martin Eden*)

He *would have* just one tiny nap, because he had had so little sleep of late; and then he *would be* fresh . . . (J. G a l s w o r t h y, *Indian Summer of a Forsyte*)

The stable clock struck four; in half an hour she *would be* there. *(Ibid.)*

Aceste exemple au de fapt valoarea vorbirii indirecte, redînd gîndurile personajelor, ca și cum ar depinde de o propoziție regentă la trecut; e folosit viitorul în trecut, deoarece contextul are verbele la trecut.

c) Aceeași regulă se aplică și în cazul în care viitorul este înlocuit printr-un echivalent al său: *to be going to. . ., to be bound to. . .* etc.

Exemple:

But at last he *knew* that he *was going to die*. (O. W i l d e, *The Happy Prince*)

I have always had a Micawber-like attitude to life and *lived* on the assumption that something *was bound to turn up.* (J. Walsh, *Not Like This*)

Then, when everything was soaking *she'd say* that she *was just going to "pop out* and have a word wi' Mrs. So-and-So." (J. Walsh, *Not Like This*)

Nota 1. Ca și în cazul completivelor subordonate unor propoziții cu predicatul la un timp din grupa prezentului (v. I, p. 314 nota 1.), se poate folosi și aci viitorul în trecut sau diționalul după conjuncțiile de timp și de condiție, deoarece nu mai sînt considerate subordonate condiționale sau temporale, ci subordonate completive.

I *felt* very *uncertain whether* you *would like* to find me here. (Ch. Dickens, *Hard Times*) ...

She was uncertain and *wondered* if a master or somebody *would open* it (the letter). (J. Lindsay, *Betrayed Spring*)

Nota 2. După anumite verbe: *to vote, to demand, to require, to suggest* etc., în completivă se folosește modul conjunctiv (Subjunctive Mood sau Subjunctive Equivalents).

It was Mrs. Andrews who had finally *suggested* that she *continue* the arrangement. (J. Aldridge, *The Hunter*).

I move that the meeting *adjourn.* (L. Carroll, Alice in Wonderland)

... an arch-interventionist among the U.S. brass hats, who *proposed* that that section of China *be placed* under such U.N.O. "trusteeship". ("Labour Monthly", October, 1958)

It was not Tom's practice to "tell", but here justice clearly *demanded* that Maggie *should be visited* with the utmost punishment. (G. Eliot, *The Mill on the Floss*)

This Convention *urged* that a continuous effort *should be made* to reduce hours of work. („Labour Monthly", July, 1958)

II. CORESPONDENȚA TIMPURILOR ÎN PROPOZIȚIILE SUBORDONATE ATRIBUTIVE

În aceste propoziții, predicatul poate sta la orice timp, după necesitățile logice, indiferent de timpul folosit în regentă:

... for she *sang*... of the Love that *dies* not in the tomb. (O. Wilde, *The Nightingale and the Rose*)
(prezent după Past Tense)

Pale *was* it at first as the mist that *hangs* over the river. (O. Wilde, *The Nightingale and the Rose*)

(prezent după Past Tense)

But the stout bolts I *had screwed* up some days before *stopped* him. (H. G. Wells, *The Invisible Man*)

(mai mult ca perfect după Past Tense)

...next spring I *will bring* you back two beautiful jewels in place of those you *have given* away. (O. Wilde, *The Happy Prince*)
(Present Perfect după viitor)

A moment's silence, and then discussion *assumed* that random volubility which *softens* a decision already forced on one. (J. Galsworthy, *The White Monkey*)

(Prezent după Past Tense)

Dacă propoziția atributivă subordonată unei propoziții cu predicatul la trecut se referă la un moment trecut sau la un moment viitor, văzut însă prin prisma trecutului, se aplică regulile de corespondență a timpurilor arătate la I, p. 314 referitoare la propozițiile completive:

It was a by-election in a State (Kerala) *where the government* that **had been ruling** for nearly fourteen months with a tiny majority in the legislature, and **looking** after the interests of these people and thirteen million others as well and as honestly as it could, *was a government* of the Communist Party. ("Labour Monthly", Juliy, 1958)

În acest exemplu sînt două propoziții atributive: "where the government was. . . a government of the Communist Party"; și a doua, subordonată acestei propoziții atributive "that had been ruling . . . and looking after the interests. . .

III. CORESPONDENȚA TIMPURILOR IN PROPOZIȚIILE SUBORDONATE TEMPORALE

1) *Raportul de simultaneitate* se exprimă astfel:

a) *cînd predicatul regentei e la prezent* — prin *prezent (Common Aspect* sau *Continuous Aspect):*

. . . and *when* she *wanders* like this it sometimes *lasts* a few hours. (D. du Maurier, *Rebecca*)

As he *turns* away to get back to the ottoman, the firing *begins* again in the distance. (G. B. Shaw, *Arms and the Man*)

The Law of the Jungle. . . *forbids* every beast to eat Man except *when he is killing* to show his children how to kill. (R. Kipling, *The Jungle Book*)

(propoziția temporală are aci sens restrictiv)

. . . but *as soon as* his cubs *are old* enough to stand on their feet he *must bring* them to the Pack Council. (R. Kipling. *The Jungle Book*)

Notă. Dacă acțiunea începută în trecut este continuată pînă în prezent, subordonata introdusă prin *since* — care marchează începutul acțiunii — are de obicei predicatul la Past Tense, iar în regentă se folosește Present Perfect. De exemplu:

Miss Fairfax, ever *since* I *met* you I *have admired* you more than any girl. . . I *have* ever *met since*. . . I *met* you. (O. Wilde, *The Importance of Being Earnest*)[1]

[1] Punctele de suspensie aparțin textului.

b) *cînd predicatul regentei e la un timp trecut sau la un timp sau mod cu formă de trecut* — prin *Past Tense*:

Exemple:

A feeling of extraordinary elation *took* the place of my anger, *as* I *sat* outside the window and *watched* the four people. (H. G. Wells, *The Invisible Man*)

It *went* clean out of my head *when* we *were talking* of so many other things. (J. Lindsay, *Betrayed Spring*)

He *had met* her early in the spring *as* he *was flying* down the river. (O. Wilde, *The Happy Prince*)

She said that no baby lived *if* you *bought* its pram and cot *before* it *was born*. (J. Walsh, *Not Like This*)

(Past Tense după conjunctivul *bought*)

c) *cînd predicatul regentei e la viitor*, se folosește *prezentul* după conjuncțiile sau locuțiunile conjuncționale temporale.

În limba romînă, în acest caz, după conjuncțiile temporale se poate folosi, fie viitorul, fie prezentul cu valoare de viitor.

În engleză nu se folosește decît prezentul (v. I, p. 319 nota 1 referitoare la folosirea timpului cînd propoziția temporală devine completivă)

Exemple:

"You *will wear* it to-night next your heart, and *as* we *dance* together it *will tell* you how I love you." (O. Wilde, *The Nightingale and the Rose*)

"I *shall feel* very lonely *when* you *are* gone". (*O. Wilde, The Happy Prince*)

"So I *shall wait till* the spring *comes* and then I shall pay him a visit." (O. Wilde, *The Devoted Friend*)

I'll never be an outlaw *as long as* I *have* a home waiting for me. (J. Aldridge, *The Hunter*)

"You may be sure, sir, you *will* never *see* her again, *as long as* you *live*." (Ch. Dickens, *Hard Times*)

I *shall expect* your clear decision *when* I *return* this day fortnight. (Ch. Brontë, *Jane Eyre*)

2) *Raportul de anterioritate* se exprimă prin:

a) *Present Perfect* și *Past Tense* cînd predicatul regentei e la prezent:

You *cannot stay* here *after* what you *have* just *said* about my future husband. (G. B. Shaw, *Arms and the Man*)

b) *Mai mult ca perfectul* cînd predicatul e la Past Tense:

When she *had finished* her song, the student *got up*. . . (O. W i l d e , *The Nightingale and the Rose*)

The children *were sent* to bed *when* they *had finished* their meal. (J. A l d r i d g e , *The Hunter*)
. . . She found the address in a phone-book. . . *after* she'*d written it*, she *was uncertain*. . . (J. L i n d s a y, *Betrayed Spring*)

c) *Prezent* şi *Present Perfect* cînd predicatul regentei e la viitor, viitorul anterior sau imperativ:

". . . *By the time* I'*ve paid* legacy duty . . . there *won't be* a sixpence . . ." (J. G a l s w o r t h y, *The White Monkey*)

The day *will come before* the rose *is finished*. (O. W i l d e, *The Nightingale and the Rose*)

". . . Sit down, both of you, and don't speak a word *till I've finished*." (L. C a r r o l l, *Alice in Wonderland*)

. . .Alice said doubtfully: "I don't want to be anybody's prisoner. I want to be a Queen."
"So you *will, when* you'*ve crossed* the next brook," said the White Knight. *(Ibid.)*
You *will have finished* your book *before I come back*.

3) *Raportul de posterioritate* reiese din context; ideea de viitor exprimată în subordonată este redată prin folosirea conjuncţiilor sau locuţiunilor conjuncţionale: *until, before, as soon as* etc.; timpurile predicatului din subordonată sînt aceleaşi ca în celelalte două raporturi temporale:

He (the Englishman) *waits* patiently *until* there *comes* into his head, no one knows how, a burning conviction that it is his moral and religious duty to conquer those who have got the thing he wants. (G. B. S h a w, *The Man of Destiny*)

After that inspection the cubs are free to run where they please, and *until* they *have killed* their first buck, no excuse *is accepted* if a grown wolf of the Pack kills one of them. (R. K i p l i n g, *The Jungle Book*)

Phyl *was giving up when* she *saw* Herb by chance. (J. L i n d s a y, *Betrayed Spring*)

Roy *knelt* and *pumped until* the lamp *was full*. (J. A l d r i d g e, *The Hunter*)

. . .*Till* she *dismissed* me, I *could* not *pursue* my observations on Miss Scatcherd's movements. (C h. B r o n t ë, *Jane Eyre*)

And so *before* she *posted* the letter, she *went over* all she had written. (J. Lindsay, *Betrayed Spring*)

He *determined* not to give up the search *until* he *had found* Hazel. (M. Webb, *Gone to Earth*)

He was arguing loudly with three other boys, and *didn't see* her *till* she *was close*. (J. Lindsay, *Betrayed Spring*)

IV. CORESPONDENŢA TIMPURILOR ÎN PROPOZIŢIILE SUBORDONATE CONDIŢIONALE

În propoziţiile subordonate care indică o *condiţie probabilă* se foloseşte modul indicativ.

a) Dacă condiţia se referă la trecut sau prezent se foloseşte respectiv timpul trecut sau prezent.

Notă. Folosirea trecutului pentru condiţii probabile e mai rară. De exemplu, în limba romînă: De-*ai făcut* din capul tău, bun cap *ai avut*[1].

If the old dog *barks*, he *gives* a counsel. (Proverb).

"*If* you *say* so, then *it's* all right," he said. (D. du Maurier, *Rebecca*)

"*If* it's thirty per cent true, it's good enough for me." (J. Galsworthy, *The White Monkey*)

If I *was pleased*, Margaret *was delighted*. (J. Walsh, *Not Like This*)

În acest ultim caz, propoziţia condiţională are de fapt rol de întărire, nu este o condiţie propriu-zisă.

b) Dacă condiţia se referă la viitor, în limba engleză se foloseşte *prezentul*, spre deosebire de limba romînă, unde se poate folosi viitorul şi, deseori, mai ales în limba vorbită, prezentul:

"Her father *will beat* her, *if* she *does not bring* home some money." (O. Wilde, *The Happy Prince*)

Unless he *gets transferred* quick there'*ll be* an accident at Liverpool Street. (J. Lindsay, *Betrayed Spring*)

"You *will* never *be* in the best society *unless* you *can stand* on your heads". (O. Wilde, *The Devoted Friend*)

If the standard of life of the working people *is to be defended* in the coming year, it *will be essential* for the unions to act in accordance with its[2] terms. ("Labour Monthly", October, 1958)

---

[1] Citat de Acad. Prof. I. Iordan, *Limba romînă contemporană*, Ed. Ministerului Învăţămîntului, 1956, p. 713.

[2] "Its" se referă la "Transport and General Workers' Union Resolution on Wages"

În propoziţiile subordonate care indică o condiţie ipotetică realizabilă se foloseşte — prin mutaţia timpurilor şi modurilor ("Shifting of Tenses and Moods") — Past Tense al indicativului sau conjunctivul sintetic sau analitic (în acest din urmă caz se poate omite conjuncţia). În principală se foloseşte condiţionalul prezent. (Pentru folosirea lui "should" şi "would", v. I, pp. 307, 312).

În limba romînă, atît în subordonată cît şi în regentă se poate folosi condiţionalul sau imperfectul indicativului cu valoare de condiţional.

"I *should not dream* of doing so *if* I *were* not your friend." (O. Wilde, *The Devoted Friend*)

(Nu mi-*ar trece* prin cap s-o fac, *dacă* n-*aş fi* prietenul tău.)

"*If* she *were to turn* you *off* you *would have to go* to the poor house." (Ch. Brontë, *Jane Eyre*)
(De te-*ar da* ea *afară, ar trebui să te duci* la azil.)

Should you *ask* me, whence these stories
. . . .
I *should answer*, I *should tell* you...
If still further you *should ask* me...
. . . .
I *should answer* your inquiries...
(H. W. Longfellow, *The Song of Hiawatha*)

If I *should meet* thee
After long years,
How *should* I *greet* thee?
With silence and tears.

(G. G. Byron, *When We Two Parted*)

În propoziţiile subordonate care indică o condiţie ireală se foloseşte — prin mutaţia timpurilor şi modurilor ("Shifting of Tenses and Moods") — mai mult ca perfectul indicativ sau conjunctivul analitic. Conjuncţia se poate omite.

În principală se foloseşte condiţionalul trecut:

If she *had guessed* how much I needed her company she *would have stayed*. (J. Walsh, *Not Like This*)
(Dacă şi-ar fi dat seama cîtă nevoie aveam de prezenţa ei, *ar fi rămas.)*

If he *had* only *learnt* a little less, how infinitely better he *might have taught* much more! (Ch. Dickens, *Hard Times*)

If she could have had all Scott's novels and all Byron's poems! — then perhaps she *might have found* happiness enough to dull her sensibility to her actual daily life. (G. Eliot, *The Mill on the Floss*)

În limba romînă se poate folosi și în subordonată condiționalul trecut.

Uneori subordonata condițională și regenta ei indică fiecare alt tip de condiție sau se referă la momente deosebite. Modurile și timpurile se folosesc potrivit indicațiilor de la tipul respectiv de condiție:

> "There is no more hope of your ever speaking with her again than there *would be if* she *had died* when she came home last night." (Ch. Dickens, *Hard Times*)

(în subordonata condițională este mai mult ca perfectul *had died*, care, prin mutația timpurilor și modurilor, corespunde conjunctivului trecut și arată o condiție ireală, iar în regenta ei, *would be* — condițional prezent — implică o condiție posibilă);

> *If* knights errant *were to be believed*, not all castles *were* desirable places to seek hospitality in. (M. Twain, *A Connecticut Yankee in King Arthur's Court*)

(în subordonata condițională e o condiție posibilă — predicatul e la conjunctiv; în regentă însă nu este condiționalul; *were* este Past Tense indicativ, care *afirmă* un adevăr în trecut.)

> Aceeași situație o găsim și în exemplul:
> Food and fuel were both running short, and there *seemed* no chance of anyone surviving *unless* help *were sent* from the base camp. (J. Hilton, *The Dawn of Reckoning*)

> "*If* you *don't think* we are happy, it *would be* much better if you would[1] admit it." *(Ibid.)*

Subordonata "if you don't think" se referă la o condiție reală, iar regenta "it would be better" la o condiție posibilă (cealaltă subordonată condițională e o condiție posibilă; ea poate fi înlocuită cu o construcție infinitivală: it would be much better *to admit it.*).

> "*If* the land *is* so dirty, why *didn't* you sow some peas or root crops in the spring?" (J. Aldridge, *The Hunter*)

V. CORESPONDENTA TIMPURILOR ÎN PROPOZIȚIILE CONDIȚIONALE CARE DEPIND DE O REGENTĂ CU PREDICATUL LA TRECUT.

La analizarea unor propoziții condiționale dependente de o regentă avînd predicatul la trecut, trebuie să ținem seama de faptul că regula corespondenței

[1] "Would" își păstrează aci valoarea sa modală = a vrea.

timpurilor cere ca predicatele din propoziţiile subordonate unei astfel de regente să fie tot la trecut. Deci o condiţie realizabilă va avea în acest caz aspectul unei condiţii posibile, iar aceasta din urmă va avea aceleaşi forme verbale ca şi cele din condiţiile ireale; cît despre condiţiile ireale, ele rămîn la fel (nu există posibilitatea unei schimbări a timpurilor şi modurilor, care să arate că se „mută" forma verbului predicativ „mai în trecut").

Astfel în "The Nightingale and the Rose" de O. Wilde, găsim următoarele fraze, ilustrînd cele spuse mai sus:

Fraza:

"If I bring her a red rose, she will dance with me till dawn".

devine:

"*You said you would dance with me if I brought you a red rose.*"

În cea de-a doua exprimare, timpurile iau aspectul *formal* al viitorului în trecut şi al indicativului trecut — care prin mutaţia timpurilor şi modurilor înlocuieşte conjunctivul, condiţia rămîne deci tot *realizabilă*, deşi timpurile din subordonata condiţională şi regenta ei sînt cele care se folosesc în condiţiile posibile.

Alte exemple:

And *if* Lucy *hadn't been* there, Maggie *was sure* he *would have got friends* with her sooner. (G. Eliot, *The Mill on the Floss*)

She *felt sure* she *would catch* a bad cold *if* she *didn't get dry* very soon. (L. Carroll, *Alice in Wonderland*)

...she went over all she had written to see *if* it *might get* Harry into trouble *if* someone else *opened* it (the letter). (J. Lindsay, *Betrayed Spring*)

(o subordonată condiţională este regenta unei alte subordonate condiţionale)

He *knew* that *if* he *filled* it (the basket) he *would have* no flowers left for the market. (O. Wilde, *The Devoted Friend*)

VI. CORESPONDENŢA TIMPURILOR ÎN PROPOZIŢIILE SUBORDONATE MODALE

În aceste propoziţii timpurile se folosesc conform cerinţelor logice:

He *will behave as he will think* fit.
He *spoke as* he *had been told* to.

VII. CORESPONDENŢA TIMPURILOR ÎN PROPOZIŢIILE SUBORDONATE COMPARATIVE

Comparaţia poate fi:
a) reală;
b) ireală.

a) În primul caz, folosim în subordonata introdusă prin *as...*, *so...*, *than* orice timp cerut de conţinutul logic al comunicării, fără a se ţine seama de timpul din propoziţia regentă:

"O thou Mowgli... the time will come when thou *will hunt* Shere Khan *as* he has hunted thee." (R. Kipling, *The Jungle Book*)

"And you'*re* a better farmer *than* I *am*, better *than* I *will* ever *be*". (J. Aldridge, *The Hunter*)

Mumps *is as* fine a cross *as* you'*ll see* anywhere along the Floss. (G. Eliot, *The Mill on the Floss*)

"Here we are four years from the Armistice and we *know* no more where we stand *than* we *did* then." (J. Galsworthy, *The White Monkey*)

I hope I may flatter myself that you *think* better of me *than* you *did* at first. (G. B. Shaw, *Mrs. Warren's Profession*)

It is the malady of those who *treat*... the workers of the Copper Belt, the Rand, Algeria, Malaya, British Guyana... *in the way* their great-grandfathers *treated* ours in Lancashire, and their fathers *treated* the workers of Shanghai. ("Labour Monthly", October, 1958)

b) Comparaţia ireală, introdusă prin *as if*, *as though*, este redată prin folosirea conjunctivului sau — prin mutaţia timpurilor şi modurilor — a timpului Past Tense. Dacă se accentuează şi mai mult irealitatea, se poate folosi mai mult ca perfectul indicativ — prin mutaţia timpurilor şi modurilor.

În limba romînă, aceste propoziţii sînt introduse prin *ca şi cum*, *ca şi cînd*, *parcă*, iar predicatul lor este la condiţional sau la imperfectul indicativ.

The supple erectness of her figure was gone, *as though* she *had been broken* by cruel exercise, *as though* there *were* no longer any reason for being beautiful, and supple, and erect. (J. Galsworthy, *The Man of Property*)

...*(de) parcă ar fi frîntă* în urma unei munci grele, *(de) parcă n-ar mai fi avut* nici un rost să fie frumoasă, şi suplă, şi dreaptă.

As she said it, she unconsciously closed her hand, as if upon a solid object, and slowly opened it *as though* she *were releasing* dust or ash. (Ch. Dickens, *Hard Times*)

A faint tracing of fresh green appeared in the park *as if* some sprite *had* carelessly *thrown* down a gossamer scarf of giant proportion. (J. Walsh, *Not Like This*)

...poor Charlie looked *as if* he *were going* to a funeral. *(Ibid.)*
(...bietul Charlie arăta *de parcă mergea* la o înmormîntare)
They had behaved like a mad doctor and nurse... and speaking to me *as if* I *were* a criminal, instead of a sick woman. *(Ibid.)*

Uneori, în loc de *were* se folosește *was*:

And it seemed to me *as if* Charlie *was* a stranger. *(Ibid.)*

VIII. CORESPONDENȚA TIMPURILOR ÎN PROPOZIȚIILE SUBORDONATE CONCESIVE

În aceste propoziții timpurile se folosesc conform cerințelor logice:

I set my teeth, *though* my skin *was* presently *afire*. (H. G. Wells, *The Invisible Man*)

Though Roy *was happy* to be on the last stage home, he knew that he would be worried in a moment by the sight of a ruined farmhouse. (J. Aldridge, *The Hunter*)

But you have been top of my classes every week, *even though* you *have been late* and I'll take you as a reward for that. (J. Walsh, *Not Like This*)

Notă. Mai rar se întîlnește conjunctivul *be*:
Though he *be* your friend, I must tell what I know about him.

IX. CORESPONDENȚA TIMPURILOR ÎN PROPOZIȚIILE SUBORDONATE FINALE

În general în aceste propoziții se folosește conjunctivul analitic (Subjunctive Equivalents). Uneori se folosește și conjunctivul sintetic:

Put out the candles, *so that* they *shan't see* the light when I open the shutters (G. B. Shaw, *Arms and the Man*)
...as soon as his cubs are old enough to stand on their feet he must bring them to the Pack Council... *in order that* the other wolves *may identify* them, (R. Kipling, *The Jungle Book*)

We spent another sleepless night, each pretending to be asleep *in case* we *woke* the other (J. Walsh, *Not Like This*)

Lest you *should think* it showed a revolting insensibility in Tom... I must tell you that he had his glass of cowslip wine in his hand... (G. Eliot, *The Mill on the Floss)*

"Tell me, *that* I *may take* my big sword and slay him," (O. Wilde, *The Selfish Giant)*

X. CORESPONDENŢA TIMPURILOR ÎN PROPOZIŢIILE SUBORDONATE CIRCUMSTANŢIALE CAUZALE ŞI CONCLUSIVE.

În aceste propoziţii se foloseşte timpul cerut în mod logic; de multe ori ele pot fi considerate independente de regenta lor.

Astfel în:

But the thorn had not yet reached her heart, *so* the rose's heart *remained* white, *for* only a Nightingale's heart's blood *can crimson* the heart of a rose. (O. Wilde, *The Nightingale and the Rose*)

Propoziţia conclusivă introdusă prin *so* are verbul la trecut, iar cea cauzală, care depinde de ea, introdusă prin *for*, are verbul la prezent. Rolul stilistic al prezentului e evident aici; autorul dă valoare de adevăr universal valabil afirmaţiei sale:

...old Baloo, who can come and go where he pleases *because* he *eats* only nuts and roots and honey — rose up on his hind quarters and grunted. (R. Kipling, *The Jungle Book*)

Although the blow had really hurt me, I found something *so* irresistible in his astonishment *that* I laughed aloud. (H. G. Wells, *The Invisible Man*)

She sat down on the edge of the table *since* none of the chairs *were* vacant. (J. Hilton, *The Dawn of Reckoning*)

Timpurile cerute de anumite expresii

După anumite expresii impersonale se foloseşte conjunctivul (sau indicativul prin mutaţia timpurilor şi modurilor):

I decided *it was time* she *had* a brother or sister. (J. Walsh, *Not Like This*)

"Pretty much" may not be elegant English, but *it is high time* it *was*. (M. Twain, *A Tramp Abroad*)

"Of course", I said quickly, "*it's much better* we *should go*." (D. du Maurier, *Rebecca*)

Concluzii

1. *Prezentul* şi *Present Perfect* din regentă pot fi urmate în subordonate de orice timp condiţionat logic.
2. *Viitorul* este înlocuit prin prezent în propoziţiile temporale şi condiţionale reale.

3. *Past Tense, mai mult ca perfectul* şi orice alt timp sau mod care are *formă* de trecut *(viitorul în trecut, condiţionalul, conjunctivul analitic şi sintetic)* sînt urmate tot de un timp trecut în subordonată:

a) *Past Tense* pentru raport de simultaneitate; această regulă e valabilă şi pentru subordonatele de gradul doi sau trei:

> She felt that she was dozing off, and *had* just *begun to dream* that she *was walking* hand in hand with Dinah... (L. Carroll, *Alice in Wonderland*)

b) *mai mult ca perfect* pentru raport de anterioritate şi
c) *viitor în trecut* pentru raport de posterioritate.

Se consideră excepţii de la această regulă:

1 propoziţiile în care se exprimă un adevăr general, o caracteristică permanentă (v. II, p. 316);
2 atributivele;
3 subordonatele circumstanţiale:
— modal-comparative
— cauzale
— conclusive

în care putem folosi orice timp condiţionat logic.

De asemenea se foloseşte prezentul după un timp trecut, cînd propoziţia nu are nici o legătură cu momentul desfăşurării acţiunii din regentă, cînd poate fi interpretată ca o paranteză:

> I *thought* I was *killing* myself, and I did not care. I **shall never forget** that dawn. (H. G. Wells, *The Invisible Man*)
> ...he *had heard* the door close, I **suppose.** *(Ibid.)*
> He *held* it out to me, *saw* something odd about my hands, I **expect,** and lifted his eyes to my face. *(Ibid.)*

Notă. Este important de semnalat că există o puternică tendinţă în limba engleză contemporană de a folosi prezentul în subordonata completivă a cărei regentă este la trecut. Acest fenomen se observă mai ales în limba vorbită şi în presă, dar pătrunde şi în operele literare. În acest caz, propoziţia regentă la trecut poate fi considerată ca o simplă introducere la comunicarea ulterioară, fără ca timpul verbului său predicativ să-şi pună pecetea asupra timpurilor predicatelor din subordonate.

4) *Condiţionalul prezent* din regentă e urmat în subordonata condiţionată de Past Tense — prin mutaţia timpurilor şi modurilor — sau de conjunctiv.

5) Condiţionalul trecut din regentă e urmat de mai mult ca perfectul indicativ (mutaţia timpurilor şi modurilor).

Paula IANCOVICI.

Vorbirea directă şi vorbirea indirectă.

pp. 331-344.

VORBIREA DIRECTĂ ȘI VORBIREA INDIRECTĂ

(Direct and Indirect Speech)

Reproducerea vorbelor sau gîndurilor unei alte persoane — sau ale noastre proprii în situații anterioare — se poate face în două moduri:

a) prin *vorbire directă* (în latină: oratio recta), citînd cuvintele exact așa cum au fost pronunțate de acea persoană sau de noi înșine:

> "It pleases the child to think she's making herself useful", *she* said.
> "Don't you think she ought to go out more?" *I* asked. (Somerset Maugham, *Louise*)

b) prin *vorbire indirectă* (în latină: oratio obliqua), reproducînd fie spusele unei alte persoane, fie spusele noastre, în forma unor propoziții subordonate unui verb de declarație,[1] făcîndu-se modificările de persoană, de timp ale verbului predicativ, de adverbe de timp și de loc etc., cerute de înțelesul noii situații. Unele din aceste modificări sînt și în funcție de timpul verbului declarativ:

> When I left him he *asked* me to come and see *him* again *next day*. If *I was* interested in hunting *he would* tell *me* all the stories *I wanted* to hear.

În vorbirea directă, aceste propoziții ar fi:

> He told me (sau he said): "Come and see *me* again, *to-morrow*. If *you are* interested in hunting, *I shall (will)* tell *you* all the stories *you* want to hear."

Notă. Unii autori înlocuiesc cuvîntul "Speech" prin "Style" (Direct and Indirect Style) (E. Kruisinga, *A Handbook of Present. Day English*, Utrecht, 1922, vol. II p. 762) sau "Narration" (Direct and Indirect — sau oblique — Narration) — (E. C. Marshall and E. Schaap, *Manual of English for Foreign Students*, London, 1939, p. 186); în loc de „Indirect Speech" găsim uneori "Reported Speech" — (Marshall and Schaap etc.).

Vorbirea directă și cea indirectă sînt introduse de verbe de declarație — și de verbe sau expresii echivalente verbelor de declarație — exprimate sau subînțelese: to say, to tell, to wonder (cu înțelesul „a se întreba"), to think, to whisper, to answer, to reply, to ask, to inquire, to order, to require, to exclaim, to move (cu înțelesul „a propune") etc.

---

[1] Prin „verbe de declarație" înțelegem în cazul acesta verbele care înseamnă: a spune, a (se) întreba, a gîndi, a șopti etc.

Exemple:

And Soames *thought:* "Why is all this? Why should I suffer so? What have I done? It is not my fault." (J. Galsworthy, *The Man of Property*)

But the children *said* they did not know where he lived and had never seen him before; and the Giant felt very sad. (O. Wilde, *The Selfish Giant*)

To this, Bosinney *murmured:* "Wonderful! The scent's extraordinary!" (J. Galsworthy, *The Man of Property*)

I *move* that the meeting adjourn. (L. Carroll, *Alice in Wonderland*)

"Man!" he *snapped.* "A man's cub. Look!" (R. Kipling, *The Jungle Book*)

Tabaqui behind him *was squeaking:* "My lord, my lord, it went in here!" *(Ibid.)*

"I *tell you what*, you are very rude." (O. Wilde, *The Nightingale and the Rose*)

"*The question is,*[1] what did the archbishop find?" (L. Carroll, *Alice in Wonderland*)

"*To be perfectly frank,*[2] my dear, I can't see you doing it." (D. du Maurier, *Rebecca*)

a. Verbe de declaraţie subînţelese în vorbirea directă

Exemple:

"For what offence can that lovely child, of ten or twelve years old, be shut up here?"[3]
"Oh, that boy?[4] He is the son of the prisoner we saw just now..."

"This is rather hard treatment for a young witness, is it not?[5] What says our conductor?" (Ch. Dickens, *American Notes*)

Verbele de declaraţie pot lipsi în scop stilistic în redarea unui dialog, pentru a face relatarea mai vie:

"Who is your friend?" she asked.
"A man named Pyle."
"What does he do?"

---

[1] În loc de: "I ask you...", "We may ask..."
[2] În loc de: "I tell you frankly..."
[3] Aici se subînţelege "I asked..."
[4] Aici se subînţelege "He answered..."
[5] Aici se subînţelege "I said..." (sau „I asked" sau "I remarked")

"He belongs to the American Economic Mission. You know the kind of thing — electrical sewing machines for starving seamstresses."
"Are there any?"
"I don't know."
(Graham Greene, *The Quiet American*)

b. Verbe de declaraţie omise în vorbirea indirectă

De multe ori, se omite verbul de declaraţie, care introduce vorbirea indirectă; în Gramatica limbii romîne acest procedeu este numit *vorbire indirectă liberă;*[1] în limba engleză Kruisinga îl numeşte *Semi-Indirect Style;*[2] alteori i se mai spune *Non-personal Direct Speech.*

Gramatica limbii romîne arată că vorbirea indirectă liberă „se foloseşte în mod obişnuit pentru redarea gîndurilor cuiva sau pentru monologuri interioare"... „pentru a evita lipsa de afectivitate a stilului indirect şi pentru a evita abuzul de dialoguri".[3] Vorbirea indirectă liberă se întîlneşte adesea şi în repetarea unei întrebări.

După cum precizează Budagov, vorbirea indirectă liberă redă împletirea, într-un tot organic, între vorbirea directă şi cea indirectă. „Această vorbire indirectă liberă apare atunci cînd, într-o problemă sau alta, autorul trebuie să redea deodată mai multe puncte de vedere, cînd el îşi exprimă judecăţile proprii, redînd în acelaşi timp judecăţile personajelor sale"[4]

Prin această împletire, vorbirea indirectă liberă are o mare „expresivitate stilistică."[5]

În limba engleză, contextul este cel care arată că este vorbire indirectă liberă (după timpul verbului, după prezenţa altor modificări specifice stilului indirect). Exemple:

a) Tell her the truth? Never! So help *him*![6] (J. Galsworthy, *The White Monkey*)

b) He *would begin* as soon as he got back... he *would write* the great things...[6] (J. London, *Martin Eden*)

c) I *had been tormenting* a cat in the night, he was sure.[6] (H. G. Wells, *The Invisible Man*)

d) A maid came in now with a blue silk gown very thick and soft. *Could she do* anything for Miss Freeland? No, thanks, she could not; only, did she know where Mr. Freeland's room was? (J. Galsworthy, *The Freelands*)[7]

---

[1] *Gramatica limbii romîne*, Ed. Acad. R.P.R., vol. II, p. 225
[2] E. Kruisinga, *op. cit.*, p. 763.
[3] *Gramatica limbii romîne*, Ed. Acad. R.P.R., vol. II. p. 225
[4] R. A. Budagov, *Introducere în ştiinţa limbii*. Ed. Ştiinţifică, Bucureşti, 1961 p. 368.
[5] Ibid. p. 371
[6] În vorbire directă aceste propoziţii ar fi :*a*) He thought, "*Shall I* tell her the truth? Never! So help *me*!" *b*) He thought, "*I shall* (will) begin as soon as I get back..." *c*) He said, "I am sure *you were tormenting* a cat in the night."
[7] Exemplu citat de E. Kruisinga, *op. cit.* p. 765.

Roy said *No.* Andy's name was not Andrew J. Andrews. It was Alistair Gordon Andrews. *Didn't she know that?* (J. Aldridge, *The Hunter*)

De multe ori, se foloseşte procedeul trecerii de la vorbirea indirectă la vorbirea indirectă liberă:

I explained to her *that I had no parents.* She inquired *how long they had been dead;* then *how old I was, what was my name, whether I could read, write and sew a little ...and saying, "She hoped I should be a good girl"*, dismissed me... (Ch. Brontë, *Jane Eyre*)

Propoziţiile subordonate: how long they had been dead; whether I could write... sînt redarea, în vorbire indirectă, a întrebărilor puse de interlocutor, de profesoară; ordinea cuvintelor este cea uzuală în propoziţiile enunţiative; propoziţia *what was my name* este vorbirea indirectă liberă, ceea ce se constată prin păstrarea inversiunii subiectului cu verbul de legătură — în loc de "what my name was", care ar fi folosirea obişnuită după "she inquired" — şi prin timpul trecut folosit astfel, conform regulii concordanţei timpurilor, într-o propoziţie subordonată, a cărei regentă e la un timp trecut.

Folosirea timpului trecut şi viitor în trecut in "she hoped I should be a good girl" denotă clar că se recurge la vorbirea indirectă, cu toate că punctuaţia ar indica vorbirea directă; de fapt ar fi "...saying (that) she hoped I should be a good girl..."

În redarea vorbirii familiare, găsim adesea exemple de trecere aproape pe nesimţite de la vorbirea directă la vorbirea indirectă:

Do you think *is Miss Craven attached* to Charteris at all?[1] (G. B. Shaw, *The Philanderer*)

I asked him *wasn't he coming.*[2] *(Ibid.)*

Se observă că în aceste cazuri lipseşte conjuncţia *that* (în primul exemplu) şi conjuncţia *whether* (în al doilea exemplu).

(În al doilea exemplu G. B. Shaw foloseşte timpul trecut, respectînd regula concordanţei timpurilor, dar în acelaşi timp păstrează forma interogativă din vorbirea directă.)

Verbele de declaraţie pot să preceadă relatarea, o pot urma sau pot fi intercalate în mijlocul relatării:[3]

Bosinney *called*, "Good night."

"Good night!" she *answered* softly. (J. Galsworthy, *The Man of Property*)

"A Forsyte," *replied* young Jolyon, "is not an uncommon animal..." *(Ibid.)*

---

[1] În loc de: *Do you think* that Miss Craven *is* attached to Charteris...

[2] În loc de: I asked him *whether he wasn't coming*

[3] De remarcat deosebirea de punctuaţie între limba romînă şi limba engleză:

a) În limba romînă, după verbul de declaraţie se pun două puncte, în timp ce în limba engleză se pune virgulă, mai rar două puncte.

b) În limba romînă, punctul sau virgula se pune după ghilimelele de închidere a citatului; în limba engleză se pune întîi punctul sau virgula şi apoi ghilimelele.

Din punct de vedere sintactic, în vorbirea directă propoziţiile principale îşi păstrează independenţa faţă de verbul de declaraţie, pe cînd în vorbirea indirectă propoziţiile regente devin completive directe [1] sau complemente directe exprimate prin infinitiv sau prin construcţia "Complex Object" (acuzativ cu infinitiv sau acuzativ cu participiu), conform cu tipul propoziţiei pe care o redăm (v. propoziţiile enunţiative, II, p. 153, exclamative, II, p. 159, interogative, II, p. 153 şi imperative, II, p. 158).

În redarea vorbirii indirecte povestitorul poate implica şi atitudinea sa faţă de cele comunicate: fie o simplă redare a faptelor cu care este de acord, fie îndoielile sale.

În limba romînă, „neinsuşirea conţinutului comunicării se exprimă sintactic prin folosirea modului condiţional"... Acelaşi lucru se poate reda şi prin „locuţiunile de felul lui: cică, chipurile, vorba vine etc." [2]

În limba engleză, în loc de condiţional se poate folosi conjunctivul (He says his sister *were* there); procedeul este mai rar folosit azi, îndoielile în legătură cu cele relatate se exprimă prin expresii parentetice: *presumably, allegedly, purportedly, so to speak, so to say*, etc.

I. TRECEREA PROPOZIŢIILOR PRINCIPALE DIN VORBIREA DIRECTĂ ÎN VORBIREA INDIRECTĂ

Pentru redarea unei comunicări prin vorbire indirectă trebuie să ţinem seama de trecerea de la situaţia vorbitorului la cea a povestitorului.

Vom analiza întîi schimbările care apar în toate tipurile de propoziţii şi apoi modificările ce se impun în trecerea la vorbirea indirectă a propoziţiilor enunţiative, exclamative, interogative, imperative. [3]

Reguli generale de trecere de la vorbirea directă la vorbirea indirectă

a) După verbul de declaraţie *se introduce conjuncţia* **that** înaintea propoziţiilor enunţiative care devin astfel propoziţii subordonate completive. De multe ori *that* se omite, iar completiva se leagă asindetic de principală:

Haven't I told you **that** *I want you to be respectable?* (G. B. Shaw, *Mrs. Warren's Profession*)

But of course I told him [4] it was all settled and comfortable between us, and *that* we were on the best of terms. *(Ibid.)*

---

[1] Propoziţiile subordonate din vorbirea directă se modifică şi ele potrivit cu înţelesul lor şi cu forma nouă a regentei lor (pentru timpul verbului predicativ v. capitolul „Corespondenţa timpurilor").

[2] *Gramatica limbii romîne*, Ed. Acad. R.P.R., vol. II, p. 222—223.

[3] Ne referim la propoziţiile regente din vorbirea directă. Propoziţiile subordonate lor se modifică şi ele potrivit regulilor generale de trecere de la vorbirea directă la vorbirea indirectă.

[4] *That* este omis aici.

He was told [1] *it wouldn't be wise to come back to Moonlea.* (G w y n T h o m a s, *All Things Betray Thee*)

Pentru a introduce o întrebare cu caracter general, se folosesc conjuncțiile *if* sau *whether*, care, însă, spre deosebire de *that*, nu se pot omite. [2]

Exemple:

They remained silent for some time, Easton staring at the list of debts and the letters. She was wondering *if* he still thought she managed badly, and what he would do about it. (R. T r e s s e l l, *The Ragged-Trousered Philanthropists*)

I had just time to wonder *whether* the sten was unloaded. (G r. G r e e n e, *The Quiet American*)

Then with his watch still in his hand, he went up to the policeman, asked him *if* he knew what the time was. (J. K. J e r o m e, *Three Men in a Boat*)

b) În trecerea de la situația vorbitorului la aceea a povestitorului trebuie să ținem seama de *modificarea pronumelui personal, posesiv, reflexiv și a adjectivului posesiv*. Astfel, cele care se referă la persoana I se schimbă, după înțeles, în pronume de persoana a II-a sau a III-a; rămîn însă la persoana I dacă vorbitorul redă propriile sale cuvinte. Alteori, după înțeles, pronumele de persoana a II-a se schimbă în pronume de persoana I sau a III-a. De exemplu:

Sartorius. . . . *You* say that *you* did not know *your* own mind before.
Trench. . . . *I* say that *I* did not know where your money came from before. (G. B. S h a w, *Widowers' Houses*)

În *The Nightingale and the Rose*, la începutul povestirii, studentul spune:

"If I bring *her* a red rose *she* will dance with me till dawn."

Iar către sfîrșitul povestirii, studentul se adresează fetei și-i spune: "You said that *you* would dance with me if I brought *you* a red rose." (O. W i l d e, *The Nightingale and the Rose*)

Crofts informed us at breakfast that *you* told *him* to bring Mrs. Warren and Vivie over here to-day, and to write them to make this house their home. [3] (G. B. S h a w, *Mrs. Warren's Profession*)

---

[1] *That* este omis aici.

[2] Se omit doar în cazul vorbirii indirecte nelegate, sau într-o exprimare mai puțin îngrijită, în limbaj familiar. De exemplu:

But the absurd question occurred to him was he in love with love or was he really in love with Gwenneth Osborne? (R. de Boissiere, *Crown Jewel*)

În acest caz, însă, se păstrează în propoziția interogativă ordinea inversă: predicat — subiect.

[3] În vorbirea directă, cuvintele lui Crofts, adresate lui Frank, ar fi fost:

He (your father) told *me* to bring Mrs. Warren and Vivie over here. . .

Uneori poate surveni un echivoc din faptul că pronumele transpus în vorbire indirectă şi pronumele din propoziţia declarativă introductivă au aceeaşi formă.

Astfel, în exemplele alese de Marshall and Schaap:

He said "You have not finished this homework exercise" ar deveni:

He said that *he* had not finished that homework exercise.

Pentru a se evita echivocul, e necesar să se înlocuiască unul din pronume, sau ambele, prin substantivele corespunzătoare:

He (the teacher) said that *the student* had not finished that homework exercise. [1]

c) *Timpurile verbelor predicative* se schimbă în vorbirea indirectă potrivit regulilor de corespondenţă a timpurilor (v. II „Corespondenţa timpurilor", capitolul referitor la propoziţiile subordonate completive p. 313).

1 Dacă predicatul propoziţiei introductive este la un timp din categoria prezentului (v. capitolul *Corespondenţa timpurilor*) se poate folosi orice timp pentru redarea vorbirii indirecte:

"*I've told you* my remittance *hasn't come.*" (H. G. Wells, *The Invisible Man*)

"...And *you'll say* we'*ve been* very good to you, won't you?" (G. Eliot, *The Mill on the Floss*)

2. Dacă predicatul propoziţiei introductive este la un timp trecut, trebuie să folosim în redarea vorbirii indirecte tot un timp trecut (Past Tense, mai mult ca perfectul) sau cu formă de trecut (Future-in-the-Past (viitorul în trecut, Conjunctivul):

"I *was told* by the dairyman that you *hated* old families." (Th. Hardy, *Tess of the D'Urbervilles*)

Timpurile trecute nu sînt influenţate de trecerea de la vorbirea directă la cea indirectă: astfel, Past Tense poate reda atît timpul prezent cît şi Past Tense, iar mai mult ca perfectul din vorbirea indirectă poate reda trei timpuri din vorbirea directă: Present Perfect, Past Tense şi mai mult ca perfectul.

Exemple:

Mrs. Rawlings said her own Jim *had been out* [2] since nine o'clock, and she hadn't any time to bother about his comings and goings. (J. Lindsay, *Betrayed Spring*)

[1] E. C. Marshall and F. Schaap, *op. cit.*, p. 188.
[2] Aici mai mult ca perfectul corespunde timpului Present Perfect din vorbirea directă.

"My dear Mr. Bennet," said his lady to him one day, "have you heard that Netherfield Park is let at last?" Mr. Bennet replied that he *had not* (heard). (J. Austen, *Pride and Prejudice*)

Verbele auxiliare şi modale trec şi ele la timpul trecut:

am	devine	was	does	devine	did
is	"	was	can	"	could
are	"	were	may	"	might
has	"	had	shall	"	should
have	"	had	will	"	would
do	"	did			

Verbele *shall (should)*, *will (would)* şi *must* cer mai multă atenţie cînd se trece de la vorbirea directă la cea indirectă, deoarece nu se face doar o schimbare oarecum automată a persoanei, a auxiliarului sau a timpului, ci trebuie să ţinem seama şi de nuanţa din vorbirea directă.

De multe ori, cînd subiectul din propoziţia introductivă este acelaşi cu subiectul propoziţiei subordonate, se foloseşte în vorbirea indirectă *shall* pentru persoana a II-a şi a III-a, reluînd auxiliarul din vorbirea directă; folosirea lui *will* ar putea implica în unele cazuri o nuanţă suplimentară de voinţă, de hotărîre, care nu exista în vorbirea directă.

Exemple:

A well-known teacher of elocution tells me that she thinks she *shall be compelled* to leave off teaching in girls' schools. (Miss L. Soames, *Phonetics*) [1]

(În vorbirea directă ar fi: I shall be compelled...)

The recollection of that day was not a pleasant one on the whole, though she often thought how much she *should like to see* the gardens again. (E. Gaskell, *Wives*) [2]

(În vorbirea directă ar fi: *I shall (should) like to see...*)

Alteori însă *should* corespunde lui *will* din vorbirea directă:

I was informed *I should eat* at table with the officer crowd. (O'Henry, *Cabbages and Kings*, *The Shamrock and the Palm*)

(În vorbirea directă ar fi: *you will eat...*)

Se foloseşte uneori *will (would)* pentru persoana I în vorbirea indirectă, pentru a reproduce *you will* din vorbirea directă sau pentru a evita confuzia ce s-ar putea face cu *should* modal (implicarea unei nuanţe de obligaţie echivalente cu *ought to*):

When I came to myself Doctor C. was saying *I would have to sleep* there that night. (Hall Caine, *The Woman*) [3]

[1] Citat de E. Kruisinga, *op. cit.*, p. 55
[2] Citat de E. Kruisinga, *op. cit.*, p. 60
[3] *Ibid.* p. 58

(În vorbirea directă ar fi: "You will have to sleep here to-night" (sau this night))
She asked me if I *would* give her a little luncheon at Foyot's. (S. Maugham, *Stories, The Luncheon*)

corespunzînd, în vorbirea directă cu "*Will you* give me a little luncheon at Foyot's?"; în acest exemplu *will* poate fi considerat verb semiauxiliar.

Verbul *must* se înlocuiește prin *had to* cînd ne referim la o acțiune trecută obligatorie; dar dacă ne referim la un sfat, la o sugestie dată cuiva, se folosește *must* și după un verb introductiv la trecut:

I whispered Catherine that she *mustn't*, on any account, *accede* to the proposal: it was entirely out of the question. (E. Brontë, *Wuthering Heights*)

As soon as he was old enough to understand things, Bagheera told him that he *must* never *touch* cattle, because he had been bought into the Pack at the price of a bull's life. (R. Kipling, *The Jungle Book*)

He gave me this gold coin and said I *must keep quiet* and tell no one that I had seen him. (O'Henry, *Cabbages and Kings, Caught*)

d) *Adverbele și locuțiunile adverbiale de loc și de timp* care arată apropierea în spațiu și timp se înlocuiesc prin corespondentele lor care indică depărtarea. Același lucru se aplică și în cazul pronumelui sau adjectivului demonstrativ *this* și *these*, care devin respectiv *that* și *those*.

Astfel:

here	devine	there
now	"	then
to-day	"	that day, sau on that day
yesterday	"	(on) the previous day, sau (on) the day before
the day before yesterday	"	two days before
last evening	"	on the previous evening
last night	"	on the previous night
to-morrow	"	next day, sau the following day
next day	"	the following day
the day after to-morow	"	two days later, after two days
ago (two months ago)	"	before (two months before)

Exemple:

When I left him he asked me to come and see him again *next day*. (S. Maugham, *Stories, Home*)
The purser said the steamer would remain at anchor till *the following morning*. (O'Henry, *Cabbages and Kings, Mr. Smith*)

Cînd vorbirea indirectă are legătură cu prezentul sau cînd povestitorul vorbeşte din acelaşi loc şi în aceeaşi perioadă de timp cu cel ale cărui vorbe le reproduce, este evident că adverbele şi locuţiunile adverbiale din prima coloană vor fi folosite şi în vorbirea indirectă; ele sînt sau păstrate astfel din vorbirea directă, sau — potrivit situaţiei şi înţelesului — reprezintă modificările făcute. De exemplu:

I *wondered* if it seemed to him strange *now* that because of that old woman he had left the home of his fathers and lived an exile's life. (S. Maugham, *Stories, Home*)

e) *Vocativele* (Nominatives of address) sînt omise sau schimbate într-o expresie corespunzătoare la persoana a III-a.

Exemple:

He said, "I cannot, *my lords*, answer your questions." He said he could not answer their lordships' questions. [1]
The orator replied, "I feel sure, *gentlemen*, that you will agree with me."
I. The orator replied that he felt sure *they* would agree with him.
II. The orator replied that he felt sure his *audience* would agree with him. [1]

II. TRECEREA PROPOZIŢIILOR ENUNŢIATIVE DIN VORBIREA DIRECTĂ ÎN VORIBREA INDIRECTĂ

Propoziţiile enunţiative devin propoziţii subordonate completive, precedate de multe ori de conjuncţia *that*, sau introduse asindetic, omiţînd conjuncţia *that*.

Propoziţiile în care există un complement indirect sînt în general introduse prin verbul *to tell* sau prin verbul *to say* urmat de prepoziţia *to*; iar propoziţiile în care nu există un complement indirect sînt introduse prin verbul *to say* sau alte verbe de declaraţie.

1) The doctors *say* he can't last another year. (conjuncţia *that* este omisă) (G. B. Shaw, *The Philanderer*)

2) The Miller *said to his wife* **that** he would go down and see little Hans. (O. Wilde, *The Devoted Friend*)

3) I *told you* I'd tell you when I met an Englishman like a Hungarian. (James Hilton, *The Dawn of Reckoning*.)

Notă. Cuvintele *yes*, *no* sînt uneori păstrate ca atare, alteori sînt redate în vorbirea indirectă prin expresii echivalente sau prin perifraze: *to agree, to consent, to answer in the affirmative* pentru *yes*: iar pentru *no* se folosesc: *to deny, to reject, to answer in the negative*.

[1] Exemple citate de Marshall and Schaap, *op. cit.*, p. 188

III. TRECEREA PROPOZIŢIILOR EXCLAMATIVE DIN VORBIREA DIRECTĂ ÎN VORBIREA INDIRECTĂ

Aceste propoziţii devin completive directe, depinzînd de verbele de declaraţie: *to exclaim, to say, to cry, to shout*, etc. sau de expresii perifrastice, ca: *to say admiringly, to say (utter) disdainfully* etc.

Adverbele exclamative cu care începe o astfel de propoziţie sînt în genere păstrate în vorbirea indirectă:

Go out and say *how delighted* you are to see them. (G. B. Shaw, *Mrs. Warren's Profession*)

Adverbele *so* şi *such* sînt înlocuite prin *very, exceedingly* etc:

She said, "Jane plays the piano *so* well!"
She said Jane played the piano *very* well.[1]

Interjecţiile sînt înlocuite prin expresii corespunzătoare; de asemenea se înlocuieşte verbul introductiv, pentru a reda starea de spirit a celui ce a pronunţat propoziţia exclamativă:

She *said* "**Alas!** I'll never be happy again!"

She *exclaimed* **in despair** she would never be happy again[2].

Notă. Pentru redarea în vorbirea indirectă a expresiilor de salut, se folosesc verbele de declaraţie *to greet, to welcome, to wish* etc, urmate de complementul direct sau indirect.

Exemple: She said to them, "How do you do?"
devine
She *greeted* them.[3]

He said to them, "Happy to see you at my place!"
devine
He *welcomed* them.[3]

He said to them, "Good bye!"
devine
He *bade* them good-bye.[3]

He said to them, "Good night!"
devine
He *wished* them good night.[3]

---

[1] Citat în *A Grammar of the English Language*, sub redacţia prof. B. A. Ilîş, Leningrad, 1959, p. 302

[2] Citat în *A Grammar of the English Language*, Leningrad, 1959. p. 302.

[3] *Ibid*. p. 308.

IV. TRECEREA PROPOZIŢIILOR INTEROGATIVE DIN VORBIREA DIRECTĂ ÎN VORBIREA INDIRECTĂ

Trebie să ţinem seama de cele două tipuri de propoziţii interogative:

a) interogative generale [1], în care întrebarea se referă la întreaga propoziţie;

b) interogative speciale (parţiale), în care întrebarea se referă numai la o parte de propoziţie.

Ambele tipuri de propoziţii sînt introduse de verbele *to ask*, *to inquire*, *to wonder* etc.; ambele devin completive directe în vorbirea indirectă, dar în timp ce interogativele generale sînt precedate de conjuncţiile *if* sau *whether*, care nu existau în vorbirea directă, în interogativele speciale se păstrează acelaşi cuvînt interogativ — pronume sau adverb — din vorbirea directă.

Exemple pentru interogativele generale:

She *inquired*... **whether** *I could read, write and sew a little*... (Ch. Brontë, *Jane Eyre*)

Ask your mother **whether** *she'd like to have to explain all her affairs to a perfect stranger.* (G. B. Shaw, *Mrs. Warren's Profession*)

He *inquired* each time **if** *a letter or package had come for him, but she sadly shook her head.* (O. Henry, *Cabbages and Kings, Dicky*)

Exemple pentru interogativele speciale:

I *asked* him *who the man was* who called himself a general. (O. Henry, *Cabbages and Kings, The Shamrock and the Palm*)

The whole town was full of cries of distress while the merchants in the market *wondered why no customers came.* (O. Henry, *Cabbages and Kings, The Shoes*)

În vorbirea indirectă nu se mai face inversiunea subiectului cu predicatul — deoarece propoziţia nu mai este considerată interogativă, ci a devenit o propoziţie enunţiativă — şi nu se mai foloseşte auxiliarul *to do*.

Exemple:

I came up to the general and asked him *what it meant.* (O. Henry, *Cabbages and Kings. The Shamrock and the Palm* [2])

Tell me *why you continue* your business now that you are independent of it. (G. B. Shaw, *Mrs. Warren's Profession*)

"Our friends have sent to inquire *how you are* after your journey to-night, my dear!" (E. Gaskell, *Cranford*)

[1] Acad. Iorgu Iordan le numeşte „totale" v. *Limba romînă contemporană*, Ed. Ministerului Învăţămîntului, 1956, p. 504.

[2] În vorbirea directă ar fi fost: "What does it mean?"

There was a tremble in his voice and I did not have the heart to ask *what the sly and winking terror was* that seemed to be camping in the lives of him and Isabella, *why their nerves seemed to be picking their way* along a taut, cutting wire. (G. Thomas, *All Things Betray Thee*)

Notă. Cînd există verbul *to be* în propoziţiile interogative speciale care se referă la subiect, se păstrează uneori în vorbirea indirectă ordinea inversată a cuvintelor din propoziţia interogativă; acest lucru se explică prin tendinţa de a păstra ritmul propoziţiei:

My master inquired *what was the matter*.[1] (E. Brontë, *Wuthering Heights*)

V. TRECEREA PROPOZIŢIILOR IMPERATIVE DIN VORBIREA DIRECTĂ ÎN VORBIREA INDIRECTĂ

Propoziţiile imperative se redau în vorbirea indirectă prin infinitiv sau prin construcţia acuzativ cu infinitiv. De exemplu:

Goodwin *asked his visitor to excuse* his wife's absence. (O. Henry, *Cabbages and Kings, The Remnants of the Code*)

Propoziţiile imperative sînt introduse de verbele de declaraţie: *to order, to command, to ask, to tell, to request, to urge, to advise, to beg, to entreat, to implore, to forbid* etc., urmate sau nu de un complement indirect.

Exemple:

Do not forget me. *Tell them* in the jungle *never to forget me*. (R. Kipling, *The Jungle Book*)

They *begged him to have the goodness* to move to some more convenient spot. (O. Henry, *Cabbages and Kings, The Remnants of the Code*)

Jabez *ordered her to get* three glasses of ale and she obeyed... (G. Thomas, *All Things Betray Thee*)

Notă. Auxiliarul *do* folosit în propoziţiile imperative pentru a întări o rugăminte, o poruncă nu se redă în vorbirea indirectă; nuanţa respectivă reiese din verbul introductiv.

[1] În loc de: My master inquired what the matter was.

APENDICE 1.

TABLA DE MATERII

a ediției orignale a tuturor volumelor.

VOLUMUL I al ediției orignale.

TABLA DE MATERII

VOLUMUL II al ediției originale.

TABLA DE MATERII

APENDICE 2.

Edith IAROVICI:

Scurt istoric al limbii engleze.

pp. 5-9.

SCURT ISTORIC AL LIMBII ENGLEZE

Limba engleză contemporană nu poate fi studiată decît în strînsă legătură cu evoluția
limbii engleze de-a lungul veacurilor, în strînsă legătură cu desfășurarea evenimentelor
economice, politice, sociale și culturale ce au influențat-o. Astfel, de pildă, datorită inva-
ziilor germanice, limba vorbită astăzi în Anglia este o limbă germanică; cucerirea normandă
a îmbogățit cu numeroase cuvinte franceze vocabularul limbii engleze și a accelerat în mod
indirect procesul de transformare a acesteia dintr-o limbă sintetică într-o limbă analitică;
Renașterea a avut drept rezultat un nou val de împrumuturi din latină și greacă; revoluția
industrială, dezvoltarea mișcării muncitorești, ~~construirea socialismului și a comunismului~~
~~în Uniunea Sovietică~~ au îmbogățit mult vocabularul limbii engleze. Iată numai cîteva
exemple care ne arată influența foarte însemnată a istoriei poporului englez asupra limbii
pe care acesta o vorbește.

* * *

Limba engleză aparține grupului de vest al limbilor germanice, care fac parte din
familia de limbi indo-europene. Istoria limbii engleze începe în jurul anului 450, o dată cu
venirea în Britania a unor triburi din nordul Germaniei. Primii au fost juții, care s-au sta-
bilit în Kent și în insula Wight. Saxonii i-au urmat curînd, așezîndu-se în actualele comitate
Sussex și Wessex. Anglii s-au stabilit în centrul Angliei și pe coasta de nord-est. Astfel s-au
răspîndit în Britania dialecte germanice apusene, care au luat locul limbilor celtice vorbite
pînă atunci pe teritoriul țării. Aceste limbi au supraviețuit numai în Irlanda, în nordul
Scoției, în Țara Galilor și — pînă la sfîrșitul secolului al XVIII-lea — în Cornwall.

În evoluția neîntreruptă a limbii engleze, se pot distinge trei perioade principale:

1) engleza veche (Old English), între anii 450 și 1100;
2) engleza medie (Middle English), între anii 1100 și 1500;
3) engleza modernă (Modern English), de la 1500 pînă în zilele noastre.

Aceste delimitări sînt, firește, convenționale, trecerea de la prima perioadă la a doua
și de la a doua la a treia efectuîndu-se treptat și pe nesimțite. Ambele treceri reprezintă
însă salturi calitative, pregătite de numeroase acumulări cantitative.

Caracteristicile esențiale ale celor trei perioade sînt următoarele: engleza veche avea
un sistem flexionar extrem de bogat; în engleza medie a avut loc o «nivelare» treptată a
flexiunii; majoritatea terminațiilor au dispărut în prima parte a englezei moderne.

Înainte de a examina această evoluție mai îndeaproape, se cuvine să spunem cîteva
cuvinte despre *vocabularul* limbii engleze. Acesta a crescut de aproximativ zece ori în
decursul englezei medii și moderne. Totodată el s-a modificat simțitor din punctul de vedere
al componenței sale: în timp ce era aproape în întregime germanic în engleza veche, astăzi
el cuprinde aproximativ 55 % elemente romanice, 10 % împrumuturi din alte limbi și numai
35 % elemente germanice. Totuși fondul principal lexical al limbii engleze a rămas germanic,
în ansamblu. Această constatare nu se bazează pe un studiu amănunțit al fondului principal
lexical al limbii engleze, întrucît nu avem încă la îndemînă un asemenea studiu, ci pe faptul
că orice conversație uzuală dusă în limba engleză cuprinde un număr covîrșitor de cuvinte
de origine germanică, precum și pe cercetările statistice făcute cu privire la proporția de
cuvinte anglo-saxone folosite de unii dintre cei mai mari scriitori englezi. S-au găsit, de

pildă, 90% la Shakespeare, 81% la Milton, 75% la Swift, 75% la Galsworthy, 73% la Shaw etc. [1]

Numeroasele împrumuturi care au sporit masa vocabularului nu reprezintă numai o creştere numerică, ci şi una calitativă, în sensul exprimării din ce în ce mai adecvate a unor noţiuni noi şi variate, şi în sensul unei remarcabile îmbogăţiri a sinonimiei şi a posibilităţilor de exprimare mai abstractă şi mai nuanţată.

Această creştere cantitativă şi calitativă se explică prin necesităţile din ce în ce mai mari ale comunicării în cadrul unei societăţi tot mai evoluate. De ce vocabularul limbii engleze s-a îmbogăţit într-o atît de mare măsură cu elemente romanice? În primul rînd, ca o urmare a cuceririi normande şi, în al doilea rînd, ca o urmare a Renaşterii.

După cucerirea normandă, care a avut loc în 1066, limba franceză a devenit limba oficială, folosită la curte, în aparatul administrativ şi judiciar, în învăţămînt şi biserică, precum şi în literatură. După 1204 însă, cînd Anglia pierde Normandia şi nobilii se văd lipsiţi de moşiile din ţara lor de baştină, cele din Anglia trec pe primul plan al preocupărilor lor. În consecinţă ei îşi însuşesc din ce în ce mai temeinic limba engleză, care începe să recîştige terenul: în 1258 este dată prima proclamaţie regală în franceză şi engleză; către sfîrşitul secolului al XIII-lea, mănăstirile şi universităţile se văd nevoite să interzică folosirea limbii engleze, care o înlocuise treptat, pe nesimţite, pe cea franceză. Războiul de 100 de ani, răscoala ţărănească din 1381, descompunerea relaţiilor feudale, dezvoltarea relaţiilor capitaliste — toate acestea au contribuit la reafirmarea limbii engleze. Într-adevăr, la începutul secolului al XIV-lea toată lumea vorbea engleza, iar franceza dispăruse din literatură, menţinîndu-se cîtva timp încă în parlament, în şcoli, la curte şi la curţile judecătoreşti.

Pe măsură ce limba engleză cîştiga victoria, ea adopta numeroase cuvinte din limba franceză (circa 10 000), necesare pentru a exprima o serie de noţiuni noi, proprii dezvoltării vieţii economice, politice, sociale, culturale; este drept că unele numeau noţiuni deja redate în limbă, ceea ce a dus însă la îmbogăţirea sinonimiei şi a posibilităţilor de nuanţare.

O altă perioadă de creştere masivă a vocabularului a fost Renaşterea, care, fiind o etapă de mare dezvoltare şi înflorire a vieţii economice şi culturale, a creat necesitatea găsirii unui număr uriaş de termeni noi pentru denumirea multiplelor noţiuni noi.

Între timp se desfăşura, ca şi în alte ţări, o luptă înverşunată între limba naţională şi limba latină în literatura ştiinţifică şi chiar — într-o anumită măsură — în beletristică. Victoria limbii naţionale (care în Anglia luase fiinţă în secolul al XV-lea pe baza dialectului vorbit în jurul Londrei — centrul economic, politic şi cultural al ţării) i-a făcut pe scriitorii, traducătorii şi oamenii de ştiinţă ai vremii să caute să suplinească lipsa unui mare număr de termeni de care aveau nevoie pentru a scrie în limba engleză. În acest scop, ei apelau, fireşte, mai ales la limbile clasice, îndeosebi la limba latină, pe care o mînuiau cu multă uşurinţă. Acest fapt a adus un nou val de elemente romanice în vocabularul englez.

Revenind la domeniul *gramaticii*, constatăm, după cum am mai spus, că engleza veche avea un sistem flexionar extrem de bogat: substantivul, adjectivul, pronumele, articolul aveau desinenţe pentru caz, număr şi gen; formele verbelor variau după persoană, număr, mod, timp etc. Prin urmare engleza veche era o limbă *sintetică*. Către sfîrşitul perioadei începu procesul de « nivelare » a terminaţiilor (levelling of endings), care se accentuă mult în engleza medie şi fu urmat, la începutul englezei moderne, de procesul de « pierdere » a terminaţiilor (loss of endings). Flexiunea scăzuse mult, dar în schimb crescuse importanţa instrumentelor gramaticale, a construcţiilor analitice şi a ordinii cuvintelor în propoziţie. Iată pentru ce, spre deosebire de engleza veche, engleza modernă este o limbă *analitică*.

Unii filologi au căutat explicaţia pentru această transformare în consecinţele cuceririi normande, socotind, de pildă, că genitivul prepoziţional şi dativul prepoziţional ar imita construcţia asemănătoare din limba franceză, însă aceste forme apăruseră în engleza veche. După cum spune A. Meillet, « tendinţa de a înlocui flexiunea prin ordinea cuvintelor şi prin cuvinte accesorii este un lucru universal în indo-europeană. Nicăieri ea nu se manifestă mai puternic decît în limbile germanice... Nicăieri ea nu s-a realizat mai complet decît în engleză. Engleza reprezintă termenul extrem al unei dezvoltări... » [2]

Prin urmare nu este vorba de un efect al cuceririi normande, care a putut cel mult să accelereze procesul de reducere a terminaţiilor, limba engleză fiind lipsită vreme îndelungată de influenţa normativă a statului, a şcolii, a literaturii. Una din cauze pare să fie o

---

[1] F. T. Wood, *An Outline History of the English Language*, London, 1941, p. 49—50.

[2] A. Meillet, *Caractères généraux des langues germaniques*, Paris, 1930, p. 191.

foarte importantă lege internă de dezvoltare a limbilor germanice, şi anume apariţia şi fixarea accentului de intensitate pe silaba iniţială, fapt caracterizat de A. Meillet ca o « adevărată revoluţie »[1]. După cum arată V. A. Zveghinţev în « Vnutrenie zakoni razvitiia iazika », referindu-se la reducerea terminaţiilor în decursul evoluţiei limbii engleze, « acest proces a fost legat de apariţia în limbile germanice a accentului de intensitate şi fixarea lui pe vocalele radicale; elementele finale care au rămas în poziţie neaccentuată s-au redus şi, treptat, au căzut complet. Această împrejurare s-a reflectat atît în formarea cuvintelor în limba engleză cît şi în morfologia ei... »[2]

Iată cîteva exemple care ilustrează evoluţia flexiunii în limba engleză:

Engl. veche	leorn*ian*	mon*a*	sunn*e*	sun*u*	stan*as*
Engl. medie	lern*en*	mon*e*	sunn*e*	sun*e*	ston*es*
Engl. mod.	learn	moon	sun	son	stones

După cum vedem, vocalele *ia*, *a*, *u* s-au transformat toate în *e*, iar pe urmă terminaţiile s-au redus, numeroase cuvinte devenind monosilabice în pronunţare, chiar dacă în scris par uneori neschimbate, aşa cum se întîmplă în cazul pluralului *stones*. Sînt mult cazuri în care sunetul vocalic din silaba finală neaccentuată s-a modificat, însă reprezentarea lui grafică a rămas aceeaşi. Astfel, *-ar*, *-er*, *-ir*, *-or*, *-ur* se pronunţă la fel în cuvinte ca *vulgar*, *baker*, *elixir*, *cantor*, *murmur*.

Datorită reducerii masive a terminaţiilor, substantivul nu a păstrat decît două desinenţe cazuale, adjectivul şi articolul au devenit invariabile, pronumele a pierdut numeroase terminaţii, verbul de asemenea. În schimb s-au dezvoltat larg construcţiile analitice ca, de pildă, cele cu *of* pentru genitiv şi *to* pentru dativ, iar ordinea cuvintelor a devenit fixă, dobîndind o deosebită importanţă gramaticală. Astfel se impune ordinea *subiect-predicat-obiect* şi Jespersen ne dă în această privinţă cifre foarte grăitoare, arătînd că ordinea *subiect-predicat-obiect* apare în proporţie de numai 16% în « Beowulf » şi 40% în proza regelui Alfred, însă în proporţie de 82—97% la o serie de scriitori reprezentativi ai secolului al XIX-lea[3].

Funcţiunile sintactice ale cuvintelor sînt deseori determinate de locul lor în propoziţie. În propoziţia *We drink water*, cuvîntul *water* este substantiv şi complement direct de vreme ce este aşezat după verbul tranzitiv *to drink*, dar în propoziţia *We water the flowers in the evening*, cuvîntul *water* este verb şi predicat din moment ce este aşezat după subiectul *we*.

Datorită faptului că nu există terminaţii caracteristice anumitor părţi de vorbire în urma sărăcirii flexiunii, este deseori greu să recunoaştem părţile de vorbire după forma lor. Astfel, de pildă, *speak* este verb, *bleak* este adjectiv, iar *leak* substantiv. În timp ce în limba romînă avem patru conjugări, potrivit terminaţiei infinitivului, verbele din engleza modernă se împart în două mari categorii, regulate şi neregulate, după felul în care se formează trecutul indicativului (Past Tense) şi participiul trecut, însă terminaţiile infinitivului sînt extrem de variate şi cu totul nesemnificative în ceea ce priveşte clasificarea lor, de exemplu: *to ask*, *to do*, *to mend*, *to place*, *to go*, *to put*, *to glide*, *to read*, *to sleep* etc.

Lipsa flexiunii este cauza principală a unui fenomen foarte frecvent în limba engleză contemporană, şi anume trecerea unui cuvînt dintr-o parte de vorbire în alta (conversion). Astfel, de pildă, din verbul *to run* a derivat substantivul *run*, din substantivul *paper* a derivat verbul *to paper*, din substantivul *chance* a derivat adjectivul *chance*, din adjectivul *native* a derivat substantivul *native* etc. Acest fenomen a făcut şi mai necesară o ordine a cuvintelor din ce în ce mai rigidă.

După modificările esenţiale survenite în domeniul gramaticii în decursul perioadei englezei medii — pierderea majorităţii desinenţelor şi creşterea mare a importanţei instrumentelor gramaticale, a formelor analitice şi a ordinii cuvintelor — evoluţia gramaticii în perioada englezei moderne pare extrem de calmă şi lină. Renaşterea nu a adus, din acest punct de vedere, nici un fel de schimbări însemnate. Ea este marcată doar de menţinerea unor forme ce au dispărut ulterior — cum ar fi unele plurale în *-n* (de ex. eyen, shoon), construcţia "*his-genitive*" (de ex. la Shakespeare: "the count his galleys", "Mars his heart"), comparative şi superlative ca *lenger*, *strenger*, *more strong*, *eloquenter*, *inventivest*, *delectablest*, comparative şi superlative duble ca *worser*, *the most unkindest*, forme pronominale ca *thou*, *thee*, folosirea la întîmplare a formelor *shall* şi *will*, perfectul compus format cu auxiliarul

[1] *Ibid.*, p. 72.
[2] Moscova, 1954, p. 27.
[3] O. Jespersen, *Essentials of English Grammar*, London, 1953, p. 99.

to be, persoana a treia singular a indicativului prezent terminată deseori în *-eth* sau *-th*,
iar persoana a treia plural uneori în *-s* sau *-es*, folosirea a două și chiar trei negații (de ex.
la Shakespeare: "Nor never none shall mistress be of it, save I alone") etc.

Pe lîngă menținerea unor forme arhaice, Renașterea este marcată de apariția unor
forme noi, care nu reprezintă însă schimbări esențiale, de pildă: folosirea impersonală a
pronumelui *they*, formarea adjectivului posesiv neutru *its*, folosirea pronumelui interogativ
who ca pronume relativ, trecerea unor verbe tari în categoria verbelor slabe etc.

Singura modificare importantă adusă de secolele XVII și XVIII în domeniul gramaticii
este folosirea din ce în ce mai amplă a aspectului continuu (pentru indicarea unei acțiuni
în curs de desfășurare într-un anumit moment sau în raport cu o altă acțiune), precum și
a auxiliarului *to do* pentru interogativ și negativ.

În ceea ce privește secolele XIX și XX, ele înregistrează doar unele tendințe neîn-
semnate, cum ar fi folosirea tot mai rară a conjunctivului (de ex. "I shall wait till he
comes" în loc de "I shall wait till he *come*"; "He ordered that we *should be* present" în
loc de "He ordered that we *be* present"; "Whoever you *may be*, you have no right to do
this" în loc de "Whoever you *be*, you have no right to do this"), folosirea formei *you*
were la persoana a doua singular în locul formei *you was* și a formei *if I was* la persoana
întîi singular în locul formei *if I were* etc. O tendință mai importantă este dezvoltarea
mare a construcțiilor formate dintr-un verb și un morfem adverbial, de tipul *to give in*, *to*
give up, *to make off*, *to make out*, *to take in*, *to show off* etc. Numărul lor a crescut din
ce în ce mai mult și continuă să crească. Astfel, de pildă, verbele *to back*, *to blow*, *to break*,
to bring, *to call*, *to come*, *to fall*, *to get*, *to give*, *to go*, *to hold*, *to lay*, *to let*, *to make*, *to put*,
to run, *to set*, *to take*, *to turn*, *to work* au dat, potrivit monografiei lui A. G. Kennedy
"The Modern English Verb-Adverb Combination"[1], 155 de construcții avînd peste 660
de sensuri și folosiri diferite.

* * *

După ce am cercetat pe scurt dezvoltarea vocabularului și, ceva mai amănunțit, evo-
luția gramaticii, nu putem încheia acest foarte sumar istoric al limbii engleze fără a aminti
de o problemă deosebit de dificilă pe care o ridică studiul acestei limbi, și anume discre-
panța extrem de mare dintre pronunțare și ortografie. În general, ortografia de astăzi oglin-
dește pronunțarea de la sfîrșitul perioadei englezei medii. De aceea este foarte greu, nu
numai pentru străini, dar și pentru mulți englezi, să-și amintească diferitele moduri în
care unul și același sunet poate fi reprezentat, de exemplu [i:] în cuvintele *he*, *machine*, *see*,
steal, *believe*, *receive*, sau [ʃ] în cuvintele *shall*, *Asia*, *tissue*, *pension*, *moustache*, *fuchsia*,
mission, *official*, *ocean*, *conscience*, *schedule*, *vitiate*, *pshaw*; pe de altă parte, una și aceeași
literă poate reprezenta sunete diferite, de exemplu litera *a* în cuvintele *cat*, *tall*, *path*, *many*,
made, *care*, *wash*, *steward*.

În engleza veche ortografia era fonetică, redînd în general sunetele în mod fidel. Situația
începe să se schimbe în engleza medie, cînd scribii anglo-normanzi folosesc unele metode
franceze de redare a sunetelor (de ex. *ou* în locul lui *u*; *c* în locul lui *s* etc.). Ei înlătură
semnele speciale prin care se indicaseră vocalele lungi în engleza veche, înlocuindu-le mai
întîi prin vocale duble, apoi prin adăugarea unui *e* la sfîrșitul cuvîntului (de ex. gōs —
goos — goose). Pe de altă parte, o vocală scurtă este deseori indicată de ei prin dublarea
consoanei următoare, fapt care explică și astăzi dublarea consoanei finale a unor adjective
și verbe monosilabice cu vocală scurtă (de ex. hot — hotter — hottest; rub — rubbed —
rubbing).

La începutul perioadei englezei moderne, ortografia nu mai este fonetică, atît din
cauza modificărilor introduse de scribi cît și din pricina faptului că ea nu oglindește schim-
bările de pronunțare survenite în decursul timpurilor. Situația se complică și mai mult
atunci cînd, în timpul Renașterii, etimologiștii transformă ortografia anumitor cuvinte astfel
încît redarea lor grafică să corespundă originii lor reale (atribuindu-le însă uneori o etimo-
logie fantezistă), ajungînd să scrie, de pildă, *doubt*, *indict*, *choir*, *victuals* în loc de *dout*,
indite, *quire*, *vitailles*. Uneori o literă adăugată începe în cele din urmă să fie rostită, dena-
turîndu-se astfel pronunțarea unor cuvinte (de ex. *l* în *fault*, *d* în *advance*, *c* în *perfect*).
În prima jumătate a secolului al XVI-lea, ortografia cunoaște încă multe fluctuații, nu

[1] Citat de A. C. Baugh, *A History of the English Language*, London, 1954, p. 412.

numai de la un scriitor la altul, dar chiar la unul și același scriitor. Astfel, Greene scria *fellow, felow, felowe, fallow* sau *fallowe*. Către mijlocul secolului, datorită răspîndirii lucrărilor tipărite și străduințelor unor filologi, se realizează într-o anumită măsură unificarea și fixarea ortografiei. Către jumătatea secolului al XVII-lea, ortografia engleză este aproape identică cu cea de astăzi. Între timp, pronunțarea a mai suferit însă schimbări foarte însemnate, ceea ce a mărit și mai mult discrepanța dintre sunetele limbii engleze și reprezentarea lor grafică. Deși problema necesității unei reforme a ortografiei s-a pus în repetate rînduri în Anglia, îndeosebi în secolul al XIX-lea și la începutul secolului nostru, ea a stîrnit proteste vehemente din partea cercurilor conservatoare și rezolvarea ei cade în sarcina viitorului. Este interesant de reținut faptul că, deși mulți dintre actualii ei partizani sînt însuflețiți de cele mai bune intenții, există alții care nu sînt mînați decît de dorința de a facilita adoptarea limbii engleze ca limbă unică internațională, în sprijinul tendințelor acaparatoare ale imperialiștilor anglo-americani.

* * *

După cum am văzut, există numeroase și importante diferențe între engleza veche și engleza medie și între aceasta din urmă și engleza modernă. Obiectivul principal al manualului de față este, firește, studiul gramaticii engleze contemporane. Spre deosebire însă de lingvistica burgheză, care se mulțumea să descrie structura gramaticală a limbii, rupînd gramatica descriptivă de gramatica istorică, lingvistica marxistă studiază starea actuală a limbii în strînsă legătură cu evoluția ei. După cum arată Engels, conținutul și forma limbii „nu pot fi înțelese decît dacă se urmărește nașterea și dezvoltarea ei treptată, ceea ce nu este posibil fără a studia în primul rînd formele sale ieșite din uz și în al doilea rînd limbile înrudite vii și moarte"[1].

Într-adevăr, cum am putea noi oare înțelege unele fenomene gramaticale cum ar fi, de exemplu, pluralul neregulat al unor substantive, ca: *man, tooth, mouse, child*, dacă n-am cerceta trecutul limbii engleze?

Iată pentru ce manualul de față este menit să nu fie numai o gramatică descriptivă și normativă, dar și o gramatică istorică, în măsura în care acest lucru este necesar pentru o mai temeinică înțelegere și însușire a regulilor.

[1] F. Engels, *Anti-Dühring*, Ed. P.M.R., 1952, p. 378.

APENDICE 3.

Leon LEVIȚCHI:

Câteva probleme fundamentale ale gramaticii limbii engleze contemporane.

pp. 10-16.

CITEVA PROBLEME FUNDAMENTALE ALE GRAMATICII LIMBII ENGLEZE CONTEMPORANE

Datorită lipsei desinențelor și a terminațiilor specifice ale părților de vorbire, morfologia, înțeleasă ca parte a gramaticii care studiază schimbarea *formei* cuvintelor, e un capitol foarte restrîns în limba engleză contemporană și, în general, în limba engleză modernă. Nici preluarea de către morfologie a capitolului *formării părților de vorbire* din lexicologie (compunere, derivare etc.) nu-i sporește prea mult volumul.

În practică, totuși, lucrurile stau cu totul altfel: un număr impresionant de gramatici ale limbii engleze rezervă un spațiu foarte mare *morfologiei*, de cele mai multe ori în dauna sintaxei (de exemplu, Kacialova și Izrailevici, la un total de 461 pagini de morfologie, 106 pagini de sintaxă — *Prakticeskaia grammatika angliiskovo iazika*, Moskva, 1958). Explicația trebuie căutată într-o permanentă (deși nemărturisită) pătrundere a *sintaxei* în *morfologie*, lucru care, după părerea noastră, este nu numai justificat, ci absolut *necesar* atunci cînd este vorba de o limbă prin excelență analitică.

« Sintaxa părților de vorbire » este, fără îndoială, un capitol extrem de important pentru o astfel de limbă, dar problemele specifice ale « sintaxei părților de vorbire » (funcțiunile sintactice ale părților de vorbire, raporturile sintactice dintre ele etc.) afectează într-o măsură similară și limbi de o altă factură, de pildă limbile sintetice. Faptul că în gramaticile altor limbi decît engleza, « sintaxa părților de vorbire » este tratată cînd în cadrul morfologiei, cînd în cadrul sintaxei, cînd ca un capitol de sine stătător, constituind un fel de trecere de la morfologia propriu-zisă la sintaxa propriu-zisă (sintaxa părților propoziției, sintaxa propoziției și a frazei, topica etc.) nu are o importanță prea mare. În limba engleză, dimpotrivă, discutarea părților de vorbire din punct de vedere sintactic își găsește locul potrivit în *morfologie*, pentru faptul că « sintaxa părților de vorbire » se integrează organic într-o serie de alte « infiltrări » ale sintaxei în morfologia engleză, transformînd-o, de fapt, în ceea ce ar putea fi denumit *morfologie sintactică*.

L. A. Bulahovski sublinia, pe bună dreptate: « Cu cît o limbă este mai bogată morfologicește, cu atît mai mare este independența — e adevărat, relativă — a cuvintelor din ea. Astfel, e mai ușor să stabilim în afara contextului sensul unui cuvînt groenlandez, bogat din punct de vedere morfologic, decît al unui cuvînt din oricare din limbile noastre; cuvintele slave și italiene se pot de obicei înțelege mai ușor în afara contextului decît multe cuvinte germane; cele germane, mai ușor decît cele engleze și franceze; cele engleze, decît cele chineze »[1]. Citatul ne atrage atenția asupra identificării sensului cuvintelor din diferite limbi în context și în afara lui, cu sublinierea că în limba engleză, din cauza sărăciei formelor morfologice ale cuvintelor, contextul are un rol hotărîtor în această privință; dar el ne atrage totodată atenția și asupra importanței contextului pentru identificarea cuvintelor ca *părți de vorbire* (altfel spus, pentru diferențierea cuvintelor de omonimele lor gramaticale « externe »), precum și pentru identificarea, în cadrul părții de vorbire respective, a *funcțiilor lor morfologice*. La acestea trebuie adăugat faptul că, o dată cu identificarea semantico-morfologică, tot contextul este acela care — în limba engleză — indică, de cele mai multe ori și funcția sintactică a cuvintelor din propoziție. *Contextul devine, așadar, elementul hotărîtor al identificării semantico-morfologico-sintactice a cuvintelor din propoziție.*

---

[1] *Vvedenie v iazikoznanie*, partea a II-a, Moskva, 1953, pag. 30.

Transpus în termeni strict gramaticali, contextul înseamnă în primul rînd *încadrare sintactică*. Modul în care această *încadrare sintactică*, în funcție, pe de o parte, de intenția vorbitorului (autorului), iar pe de altă parte, de posibilitățile semantico-gramaticale specifice ale cuvintelor, *definește* cuvintele ca *părți de vorbire* și le *fixează sensul* și *funcțiunea morfologică* într-o propoziție dată poate fi urmărit pe baza ilustrărilor de mai jos:

Încadrarea sintactică a cuvintelor — mijloc de definire a lor ca părți de vorbire și de diferențiere a lor de omonimele lor gramaticale « externe ».

Întrucît în limba engleză contemporană numeroase cuvinte au dat naștere, prin *conversiune* (Conversion), adică prin schimbarea categoriei gramaticale, altor părți de vorbire — identice ca formă cu ele —, încadrarea sintactică este aceea care definește partea de vorbire pe care aceste cuvinte *polivalente* o reprezintă într-o propoziție dată și o diferențiază astfel de omonimele ei gramaticale « externe » posibile, atunci cînd această definire și diferențiere nu rezultă dintr-o formă paradigmatică specifică sau cînd formele paradigmatice ale omonimelor gramaticale sînt și ele omonime (de ex. *lands* — pluralul substantivului *land* și pers. a III-a singular indicativul prezent al verbului *to land*).

Wishes father thoughts. (« Dorințele zămislesc gînduri ») Fiecare din cele trei cuvinte ale propoziției poate fi folosit ca substantiv: *wishes* — « dorințe », *father* — « tată », *thoughts* — « gînduri »; iar două dintre ele pot fi forme verbale: *wishes* — « dorește », *father* — « zămislesc » etc. Ordinea strictă a cuvintelor în propoziție — în cazul de față, ordinea cuvintelor într-o propoziție afirmativă, și anume *subiect* — *predicat* — *complement*, este aceea care le fixează din punct de vedere morfologic, ca anumite părți de vorbire: *wishes* — substantiv, *father* — verb, *thoughts* — substantiv în cazul acuzativ. Folosirea frecventă a cuvîntului *father* ca substantiv — « tată » — induce adesea în eroare pe cei care, neglijînd problemele conversiunii, încearcă să traducă o astfel de propoziție.

What is it good *for?* (« La ce e bun? La ce servește? » *For* poate fi prepoziție, particulă adverbială și conjuncție. În exemplul nostru, *for* este folosit ca prepoziție, ca urmare a faptului că în propozițiile interogative introduse printr-un pronume interogativ, prepoziția poate ocupa o poziție finală — la sfîrșitul propoziției, cu precădere în limba vorbită).

Pe baza celor de mai sus se poate formula o regulă fundamentală aplicabilă limbii engleze contemporane, și anume că o formă *polivalentă*, reprezentînd mai multe omonime gramaticale « externe », *este*, în context, acea parte de vorbire a cărei funcție o îndeplinește și nu *este folosită* ca acea parte de vorbire, așa cum consideră numeroși autori englezi și americani. În felul acesta se elimină din tratarea părților de vorbire inconsecvențele atît de frecvente ale autorilor amintiți care vorbesc despre substantive *folosite ca* adjective, adverbe *folosite ca* prepoziții, verbe *folosite ca* substantive etc.

Încadrarea sintactică a cuvintelor — mijloc de fixare (definire) a funcțiunilor lor morfologice și de diferențiere a lor de omonimele lor gramaticale « interne »

Întrucît în limba engleză contemporană numeroase cuvinte pot îndeplini, în urma unui proces de *mutație funcțională* (Functional Shift), mai multe funcțiuni morfologice în cadrul uneia și aceleiași părți de vorbire *polifuncționale*, încadrarea sintactică este aceea care definește funcțiunea morfologică pe care partea de vorbire o are în acel context și o diferențiază astfel de omonimele ei gramaticale « interne ».

Categoriile morfologice din cadrul unei părți de vorbire sînt destul de numeroase și, de cele mai multe ori, diferă de la o parte de vorbire la alta, ceea ce ne îngăduie să distingem cel puțin două situații: *a)* situația în care categoriile morfologice ale uneia și aceleiași părți de vorbire îndeplinesc funcțiuni atît de deosebite între ele încît și valoarea lor semantică suferă modificări sensibile care, pînă la un punct, amintesc de modificările semantice determinate de conversiune *(polifuncționalism și polisemie*, de exemplu, în cadrul pronumelui: *me* — « pe mine, mă », cazul acuzativ al pronumelui personal *I*; « mie, îmi » — cazul dativ al aceluiași pronume personal; « eu » — echivalent, în limba vorbită, al nominativului *I* etc.); *b)* situația în care, în cadrul unei aceleiași categorii morfologice, funcțiunile morfologice afectează valoarea semantică a cuvîntului într-o măsură mult mai redusă, adesea în sensul distincției dintre « general » și « particular », dintre « o oarecare valoare semantică » și « absența totală a valorii semantice », dintre « anaforic » și « anticipativ » etc. *(polifuncționalism cu polisemie redusă*, de exemplu articolul nehotărît *a(n)* cu funcțiune numerică — « un, una, o », în funcțiune anticipativă — « un, o » etc.).

a. POLIFUNCŢIONALISM ŞI POLISEMIE

The teacher entered the classroom. (« Profesorul *sau* profesoara intră în clasă ». *Teacher* face parte din substantivele de gen *comun* — Common Gender —, substantive care sînt *fie* masculine, *fie* feminine, precizarea fiind posibilă numai în cadrul contextului; în cazul de faţă întreaga propoziţie nu este suficientă pentru determinarea genului. Acest lucru devine posibil numai cu ajutorul altor propoziţii, de pildă: *She* — « ea » — called the roll etc.).

Soon a little flock of sparrows and other small birds assembled to feed as usual. One of them lit on the edge of the tray and was just going to hop in, when *she* spied the caterpillar. (J. Lubbock, *The Beauties of Nature*) (« Nu trecu mult şi un mic stol de vrăbii şi alte păsărele se adunară să mănînce ca de obicei. Una din ele poposi pe marginea tăvii, gata să sară înauntru, cînd văzu omida ». De obicei, substantivele care denumesc păsări sînt de genul neutru. În exemplul nostru însă pronumele *she* din cea de-a doua frază arată că *sparrow* sau *bird* sînt interpretate de autor ca fiind de genul feminin).

I *myself* did it. (« Eu însumi am făcut aceasta ». *Myself* poate fi pronume reflexiv — « mă, pe mine », de întărire — « însumi », personal — « eu ». Aşezarea lui între subiect şi predicat arată că aici e folosit ca pronume de întărire, mai exact ca pronume de « dublă » întărire, poziţia lui mai puţin accentuată fiind la sfîrşitul propoziţiei. *Myself* ca pronume reflexiv e folosit împreună cu un verb tranzitiv, transformîndu-l într-un verb reflexiv. Tot sintaxa e aceea care condiţionează folosirea lui *myself* ca pronume personal: cînd este nume predicativ după formele verbului *to be*, în unele construcţii absolute, în cadrul unei serii de complemente directe, precedat de prepoziţia *but* într-o propoziţie negativă etc.).

Has *anybody* called? (« A venit cineva? În funcţie de caracterul afirmativ, interogativ sau negativ al propoziţiei, pronumele nehotărît *anybody* îşi schimbă sensul şi locul: în propoziţiile afirmative, înseamnă « oricine, oricare », ocupînd locul I ca subiect, locul III ca complement direct etc.; în propoziţiile interogative înseamnă « cineva », fiind înlocuitorul lui *somebody* dintr-o propoziţie afirmativă şi ocupînd locul caracteristic subiectului în propoziţiile interogative; în propoziţiile negative formează o unitate cu negaţia *not*, traducîndu-se prin « nimeni » şi ocupînd locul complementului direct etc.).

She has read books 3—4. (« A citit cărţile — capitolele — 3—4 ». Numeralele cardinale 3—4 — three-four —, datorită aşezării lor *după* substantivul books sînt, de fapt, folosite ca numerale ordinale. Aşezarea lor *înaintea* substantivului le-ar readuce la funcţiunea lor specifică, şi propoziţia ar căpăta un înţeles diferit: She has read 3—4 books— «A citit 3—4 cărţi»).

Has John come *yet?* (« A şi venit Ion? » Adverbul *yet* are sensul de « încă » în propoziţiile negative şi, mai rar, în cele afirmative; în cele interogative, el înseamnă « deja »).

It *should* be on the shelf. (« Probabil că e pe raft. Trebuie să fie pe raft ». O astfel de interpretare a lui *should* este posibilă numai în cadrul unui context lărgit, care să depăşească limitele propoziţiei de mai sus, de pildă: « Haven't you seen the manuscript? » — « It should be on the shelf. » — « N-ai văzut manuscrisul? » — « Probabil că e pe raft ». Fără un astfel de context lărgit, « It should be on the shelf » poate fi interpretat şi altfel: « Ar trebui să fie pe raft », implicînd, eventual, reproşul din partea vorbitorului.)

He *could* write better. (« Putea scrie mai bine », dar şi: « Ar putea scrie mai bine » — întrucît *could* este fie Past Tense, fie condiţionalul prezent al verbului *can*. Numai un context lărgit, cuprinzînd specificări temporale de un ordin sau altul, poate fixa modul şi timpul reprezentate de *could*.)

b. POLIFUNCŢIONALISM CU POLISEMIE REDUSĂ

My *family* are downstairs. (« Familia mea e la parter ». Substantivul *family* poate fi substantiv individual sau substantiv colectiv. Ca substantiv individual, el are determinări specifice, poate fi folosit la singular şi la plural — *family*, *families* — şi se acordă cu verbul în număr. Ca substantiv colectiv, are mult mai puţine determinări decît substantivele individuale, nu are plural, dar se acordă cu verbul la plural. Cu alte cuvinte, predicatul este acela care îi fixează încadrarea într-o anumită categorie de substantive, aceea a substantivelor *colective*. Pe de altă parte, spunem că *family* are o polisemie redusă întrucît între sensul de « familie » din *family* substantiv individual şi acela de « familie, membrii familiei » din *family* substantiv colectiv există doar o diferenţă de interpretare a respectivei noţiuni: « un tot, un întreg, o colectivitate » şi « elementele unui tot, ale unui întreg, ale unei colectivităţi »).

A Man is *A* Man For *A'* That (titlul unei poezii de Robert Burns) (« Şi totuşi, omul e om, să ştii ». Funcţiunea generică a articolului nehotărît *a* şi deci folosirea substantivului *man* într-un sens general — « omul », « oamenii » — este stabilită de raporturile sintactice create între substantivul determinat *a man* şi predicatul nominal, format din verbul de legătură *is* — prezent *gnomic* — şi numele predicativ *a man*, substantiv determinat de articolul nehotărît *a* în funcţiune generică şi folosit în acelaşi sens general ca *a man*, subiectul propoziţiei. Ca şi în cazul celorlalte articole din limba engleză, funcţiunile articolului nehotărît sînt multiple: funcţiunea numerică, funcţiunea anticipativă, funcţiunea generică. Polisemia substantivului *a man* rezultată din diversitatea funcţiunilor articolului nehotărît este redusă, deoarece nu poate fi vorba de o modificare semantică a noţiunii de *man* — « om », ci doar de interpretarea ei ca noţiune « generală » sau « particulară »; de asemenea, ca noţiune determinată în sensul de număr « subliniat » sau « nesubliniat », de exemplu: « A man, two horses and a cart » — egal cu « One man, two horses and one cart » — « Un om, doi cai şi o căruţă »: număr subliniat, articolul *a* devenind, de fapt, un numeral, după cum reiese din folosirea, în continuare, a numeralului *two* — « doi ». În « I saw a man » — « Am văzut un om », ideea de număr nu e subliniată, deşi ea nu lipseşte cu desăvîrşire; funcţiunea articolului este anticipativă, opusă celei anaforice: substantivul *a man*, particularizat, este prezentat de către vorbitor ca un element nou al comunicării lingvistice etc.).

You can't eat *your* cake and have it. („Şi cu varza unsă şi cu slănina-n pod nu se poate"). *You* este de obicei folosit ca pronume personal cu funcţiune anaforică, referindu-se la persoana căreia i se adresează vorbitorul; acelaşi lucru se poate spune şi despre adjectivul posesiv *your*. În exemplul nostru, însă, atît *you* cît şi *your* îndeplinesc o funcţiune generică, putînd fi înlocuite prin *one* — „cineva, oricine" etc. şi "one's" — „al acelui cineva". Această funcţiune se poate deduce din caracterul de proverb al exemplului, dar şi dintr-o încadrare sintactică lărgită, de pildă cu ajutorul unei propoziţii anterioare în care s-au folosit alte pronume sau adjective posesive decît cele de persoana a II-a: "*I* don't think *he* is right. You can't eat your cake and have it." — „Nu cred că are dreptate. Şi cu varza unsă şi cu slănina-n pod nu se poate". Polisemia se reduce la raportul „general" — „particular").

c. POLIFUNCŢIONALISM

Reading books is useful. („Cititul cărţilor e o preocupare folositoare". Prezenţa complementului direct *books* după *reading* face ca acesta să îndeplinească funcţia de Gerund şi nu de substantiv verbal, ca în propoziţia: *Reading* is useful — „Cititul e o preocupare folositoare").

★

Exemplele de mai sus reprezintă doar cîteva dintr-un număr impresionant de ilustrări posibile, care scot în evidenţă rolul sintaxei în analiza morfologică.

Ţinînd seama de acest fapt, se pune întrebarea dacă, o dată cu constatarea lui, nu este indicată şi aplicarea unor criterii *de ordin sintactic* la ceea ce am denumit „morfologie sintactică", în primul rînd *a criteriului ierahizării*. Sintaxa deosebeşte părţi *principale* şi *secundare ale propoziţiei*. Nu este oare cazul ca şi „morfologia sintactică" să deosebească *părţi de vorbire principale şi secundare?*

Considerăm că răspunsul poate fi afirmativ, nu numai pentru temeiurile arătate mai sus, ci şi pentru că o astfel de interpretare ar contribui la fixarea părţilor de vorbire din limba engleză, al căror număr variază atît de mult de la un autor la altul în bună măsură datorită diversităţii criteriilor de ierarhizare. Astfel — pentru a da numai cîteva exemple — dacă Ganshina şi Vassilevskaya (în *English Grammar*) stabilesc 13 părţi de vorbire: substantivul, adjectivul, pronumele, numeralul, verbul, adverbul, prepoziţia, conjuncţia, articolul, particulele, cuvintele modale (parentetice), cuvintele afirmării şi negării, interjecţia, Izrailevici (în *Prakticeskaia grammatika angliiskovo iazika*) stabileşte 9 părţi de vorbire: substantivul, adjectivul, numeralul, pronumele, verbul, adverbul, prepoziţia, conjuncţia şi interjecţia; Gruzinskaia (în *English Grammar*), 8: substantivul, adjectivul, pronumele, numeralul, verbul, adverbul, conjuncţia şi prepoziţia; Iliş (în *Sovremennîi angliiskii iazîk*), 12: substantivul, adjectivul, numeralul, pronumele, categoria stării, verbul, adverbul, cuvintele modale, particulele, prepoziţia, conjuncţia şi interjecţia; Palmer (în *A Grammar of Spoken English*), 8: substantivul, pronumele şi determinanţii, calificativele, verbul, adverbul, prepoziţia, conectivele şi interjecţia; Bain (în *A Higher English Grammar*), 7: substantivul, pronumele, adjec-

tivul, verbul, adverbul, prepoziția și conjuncția; Ashton (în *Senior English Grammar*), Nesfield (în *English Grammar Past and Present*) și Kittredge și Farley (în *Advanced English Grammar*) completează lista lui Bain cu interjecția; Sweet (în *A New English Grammar*) distinge **5 părți** de vorbire: substantivul, adjectivul, numeralul, verbul și particula.

Considerăm că întocmai după cum în sintaxă în jurul subiectului și predicatului gravitează celelalte părți ale propoziției, așa și în cadrul „morfologiei sintactice", în jurul substantivului și verbului gravitează celelalte părți de vorbire. În consecință, substantivul și verbul pot fi considerate *părți principale de vorbire*. Celelalte părți de vorbire, în măsura în care se grupează în jurul primelor, devin *părți de vorbire secundare*. Ele *intră în anumite raporturi* cu părțile de vorbire principale (și cu cîteva alte părți de vorbire secundare), și anume:

1. ÎN RAPORTURI DE DETERMINARE

Raporturile de determinare se concretizează cu ajutorul *determinanților* (Determinatives) — părți de vorbire care nu fac decît să *precizeze* cuvîntul pe care îl însoțesc, fără a-i modifica valoarea semantică. Precizarea se poate face în mai multe sensuri, ceea ce îngăduie împărțirea determinanților pe categorii:

a. DETERMINANȚI SUBSTANTIVALI

— *demonstrativi* (articolul hotărît, adjectivul demonstrativ, anumite adverbe de loc și timp devenite adjective), de exemplu: Give me *the* book — „Dă-mi cartea" (cartea aceea).
I have told him *this* story — „I-am spus povestea aceasta"
The man *there* — „Omul de colo" (that man — „omul acela")
— *posesivi* (adjectivul posesiv, genitivul posesiv), de exemplu:
Is *your* brother married? — „E căsătorit fratele tău?"
Shakespeare's works. „Operele lui Shakespeare" (cf. *his* works- — „operele lui").
— *numerici* (numeralul, articolul nehotărît în funcție numerică, articolul hotărît, unele adjective nehotărîte), de exemplu:
Three books — „Trei cărți"
A pencil and *two* pens — „Un creion și două tocuri"
They sold the apples by *the* pound — „Vindeau merele cu livra"
Several people — „Mai mulți oameni"
— *generici* (articolul hotărît, articolul nehotărît, articolul zero, any), de exemplu:
A (The) tiger is a wild animal — „Tigrul este un animal sălbatic"
Tigers are wild animals — „Tigrii sînt animale sălbatice"
Any man can do it — „Orice om poate face aceasta" etc.

b. DETERMINANȚI VERBALI

— *de loc* (adverbele de loc), de exemplu:
He lives *over there* — „Locuiește acolo"
— *de timp* (adverbele de timp), de exemplu:
We'll return *to-night* → „Ne vom înapoia diseară"
— *de grad, intensitate etc.* (adverbele de grad, intesitate etc.), de exemplu:
I like this novel *very much* — „Îmi place foarte mult romanul acesta" etc.

2. ÎN RAPORTURI DE MODIFICARE

Raporturile de modificare se concretizează cu ajutorul *modificatorilor* (Modifiers) — părți de vorbire, care, într-o măsură mai mare sau mai mică, modifică valoarea semantică a cuvîntului pe care-l însoțesc.

Modificatorii specifici ai substantivului sînt adjectivele calitative și relative, de exemplu:
A *beautiful* song — „Un cîntec frumos"
A *wooden* house — „O casă de lemn"
A *silk* dress — „O rochie de mătase"

A *stone* wall — „Un zid de piatră".
Modificatorul specific al verbului este adverbul de mod, de exemplu:
She sings *beautifully* — „Ea cîntă frumos"
They returned *quickly* — „S-au întors repede".

3. ÎN RAPORTURI DE ÎNLOCUIRE

Raporturile de înlocuire se concretizează cu ajutorul *înlocuitorilor* (Substitutes) — părți de vorbire care înlocuiesc alte părți de vorbire.

Înlocuitorul specific al substantivului este pronumele, de exemplu:

He is a famous singer — „E un cîntăreț renumit" (*He* înlocuiește un anumit substantiv propriu).

Înlocuitorii specifici ai verbului principal sau noțional sînt verbele auxiliare și modale, de exemplu:

"Does he speak English?" — "Yes, he *does.*" — „Vorbește englezește? — Da". (*Does* ține locul lui *speak(s)*).

"Can you ski?" — "No, I *can't.*" — „Știi să schiezi? — Nu, nu știu".

4. ÎN RAPORTURI DE CONEXARE

Aceste raporturi se concretizează cu ajutorul așanumitelor *conective* (Connectives), prepoziții și conjuncții, de exemplu:

The boys are *in* the garden — „Băieții sînt în grădină"
John *and* Peter — „Ion și Petre"

5. ÎN RAPORTURI DE INDEPENDENȚĂ SINTACTICĂ

Aceste raporturi sînt concretizate prin părți de vorbire adeseori neanalizabile din punct de vedere sintactic (interjecția) sau constituind înlocuitori ai unor propoziții sau părți ale propoziției (adverbele negării și afirmării etc.), de exemplu:

"I am very angry with you." — "Oh!" — „Sînt foarte supărat pe tine. — O!"

"Did you speak to them?" "Yes." — "Ai vorbit cu ei? — Da" (subînțeles: "Am vorbit cu ei").

Notă. Raporturile de determinare, modificare și înlocuire pot fi exprimate nu numai de *părți de vorbire*, ci și de *părți ale propoziției* sau *propoziții întregi*. Limitarea lor la părți de vorbire a fost determinată de problema analizată.

În legătură cu cele discutate pînă acum „s-ar părea că ar fi necesară o revizuire a problemelor părților de vorbire din engleza contemporană. Sîntem convinși de necesitatea unei astfel de revizuiri; dar considerăm că sistemul clasic al celor zece părți de vorbire (substantivul, articolul, adjectivul, pronumele, numeralul, verbul, adverbul, prepoziția, conjuncția și interjecția) este întru totul aplicabil și limbii engleze, cu corectivul că definițiile date unor părți de vorbire trebuie să fie în parte modificate, în parte completate. Astfel, de pildă, definiția adjectivului cu „parte de vorbire care arată însușirea unui obiect" ni se pare cu totul incompletă; în sensul analizei raporturilor dintre părțile de vorbire, credem că este mai indicat să denumim adjectivul „o parte de vorbire care modifică sau determină un substantiv sau un înlocuitor al acestuia". (În consecință, adjectivul se va împărți în a. calitativ b. relativ c. determinativ).

Totodată, într-o gramatică cu caracter normativ-descriptiv, elementul diacronic (istoric), foarte important pentru *explicarea* anumitor fenomene, nu trebuie să intervină ca factor hotărîtor în stabilirea funcțiunilor morfologico-sintactice ale cuvintelor, sintagmelor, locuțiunilor etc. sau în stabilirea funcțiunilor sintactice ale propozițiilor și părților propoziției. Orice exagerare în acest sens implică o complicare în plus a problemelor morfologiei și sintaxei limbii engleze, destul de complexe și în plan *sincronic*.

Gramatica de faţă îşi propune să accentueze elementul *funcţional*, inspirîndu-se din faptele de limbă reale ale limbii engleze contemporane, şi, pînă la un punct, ale limbii engleze moderne, şi bazîndu-se pe relaţiile *noi* dintre cuvinte, relaţii pe care le-a determinat pierderea desinenţelor. Considerăm că într-o propoziţie ca: "This is a stone wall", *stone* este un adjectiv de tip relativ şi nu un substantiv, pentru că funcţia lui este adjectivală. Dacă nu ar fi aşa, s-ar cuveni să fim consecvenţi şi să spunem că *but* din expresia "*But* me no buts" este o conjuncţie care a devenit adverb, care a devenit prepoziţie, care a devenit verb etc. — interpretare evitată pînă şi în gramaticile engleze cele mai tradiţionale.

Eforturile autorilor gramaticii de faţă au urmărit cu perseverenţă discutarea diferitelor probleme pe plan sincronic-funcţional, ţinînd seama de elementul diacronic şi de interdependenţa dialectică dintre diferitele ramuri ale lingvisticei generale, accentuîndu-se îndeosebi legătura dintre morfologie, sintaxă, lexicologie şi stilistică.